

Městská knihovna v Praze

Gabra a Málinka galánečky

Amálie Kutinová

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Gabra a Málinka galánečky

Amálie Kutinová

5. díl

Znění tohoto textu vychází z díla [Gabra a Málinka – galánečky](#) tak, jak bylo vydáno v Praze Nakladatelstvím Kamélie v roce 2012.

§

Text díla (Amálie Kutinová: Gabra a Málinka – galánečky), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 26. 3. 2018.

OBSAH

Seznámení u Bečvy.....	6
Kterak se dcerky hodily do parády.....	11
Gabra na hanbě.....	27
Na Mikuláše.....	32
Cvek a Málinka.....	43
Franz Kottas.....	51
Málinka v těžkém nařčení	59
Dcerky u kartářky.....	71
Málinka čaruje!	78
Byl první máj	88
Ach, ty buňky!.....	104
Okultní vědy na prodej.....	110
Když tatínek doma hospodaří	115
Studentský hrob.....	129
Bramborový dýchánek.....	136
Pst, babička spí!.....	145
Slovníček nářečních výrazů.....	161

Seznámení u Bečvy

Povyrostly keře u cestiček v krásenské Oboře, povyrostlo olšovní u řeky Bečvy, poposkočily i ty ovocné stromky, které sázel tatínek, pan řídící Jan Tauber do své zahrádky ve Valašském Meziříčí, kde dlel na penzi, nejvíce však vyrostly jeho dvě dcerky Gabra a Málinka.

Byla to rozmarná děvčátka, vyrostlá pod horami, zdravá, otužilá, veselá, a proto vždy plná chuti k životu. Zvláště u starší Gabry nebylo nikdy nouze o veselost nebo o dobrý nápad. Byla jen o rok starší Málinky, ale o moc dále viděla než tato snívá a zadumaná dívenka. Zkrátka, Gabra byla veselá, praktická děvče, žijící světu a práci, radující se z každé pohody, kdežto Málinka žila více duševním životem. Ale děvčátka si rozuměla dobře. Chodila spolu do jedné třídy – byla to třetí třída gymnázia – a celkem dobře prospívala. Gabra měla ohnivé oči, červené tváře a plno řečí. Rozkládala rukama cestou do školy a i na stupínku, hlavně když toho málo uměla; dovedla i z toho mála tolik řečí udělat, že to aspoň na dobrou vždycky bylo. A když byla doma? Tatínek říkal, že je jí plná chalupa. Když pak byla za humny, každý věděl, že je tam Gabra. Bylo ji slyšet pořádný kus cesty.

Nejvíce starostí však přece jen nadělala profesorům ve škole. Její třída to byla, jež založila svůj vlastní časopis a hudební kroužek. Gabra musela svou sílu vybit, ať byla, kde chtěla. A ve škole to šlo lépe, neboť zde nestála maminka s připravenou vařečkou. Škola si od Gabry odpočinula jen tak při nějaké té latinské kompozici, kdy náhodou Gabru bolela hlava a nemohla do školy.

Co to jen bylo za děvče? Po kom jen byla? Marně si tím maminka hlavu lámala. Vždyť měla starší dvě sestry hodné a vážné. Jedna byla provdána za řídícího učitele Františka Macka na Žitkové – v té krásné Čarovné zemi, kde strávily dcerky jedny z nejkrásnějších prázdnin svého života. Druhá měla lékaře doktora Jandu v Praze – však jsou k němu také dcerky pozvány! A jejich nejmladší sourozenec – Honzíček – je sice

kluk jako buk, ale je to takový „baťula“, jak Gabra říká, a hrozně se rád mazlí.

Inu, Gabra byla, je a bude samorostlá jako kvítí na horské louce nebo stromek v lese. Má svou povahu, ale také dobré srdce, když je toho potřeba. To každý ví a každý má tu divokou Gabru upřímně rád.

Ba, každý ji musí mít rád, jakmile se na ni podívá. Takové hezké děvče! Veliké, tváře jako růže a pořád s úsměvem.

Nic platno, z Gabry se stávala slečinka...

Nejeden student se po ní se zalíbením ohlédl, ale milá Gabra na to málo dbala. Obě s Málinkou pořád jako by spaly...

Pokud bylo teplo, obě dcerky poletovaly nejraději po zahradě nebo po poli jen tak bosky, pásly svou starou kozu Herku, jež Gabře tolik k srdci přirostla a s níž napáchala už moc darebačin. Na pastvu se Gabra oblékala ráda do svého nejmilejšího obleku: červené sukénky, volné s bílými koly, a čisté, bílé blůzičky. Pak už jen proutek do ruky a hajdy ven!

Dnes Málinka vyhledává doma latinská slovíčka, a tak se Gabra vydala na pastvu sama. Dohnala Herku na břeh Bečvy a usedla poblíž a pase se taky. Hledá svůj oblíbený kořen bodláku a pochutnává si na něm.

Dívá se po Bečvě, kde se plaví vory, a sleduje jejich pomalý běh. Ó, to ona by nesnesla tak pomalu se ploužit! Gabra by musela mít rychlou loďku a hned být tu a hned zas tam a pořád vidět nové světy. Gabra natahuje krk za vory, přemýšlí a nepozoruje, že se k ní někdo blíží. Je to student Václav Kovář, oktáván, ten, kterému se Gabra o loňské student-ské slavnosti tolik svým zpěvem zalíbila.

Usmívá se na Gabru, pokašlává, přešlapuje a konečně si dodá odvahy a dívku osloví:

„Má úcta, slečno!“

„Jezuskote!“ leká se Gabra. „Snád' není Herka v zeli?“ zděšena se ohlédá po koze. Měla za to, že ji někdo moc slušně napomíná pro kozu. Na jiné rozprávky s většími lidmi byla málo zvyklá.

Herka se však klidně pase a Gabra se tuze červená. Poznává studenta, jak by ne, bydlí v jejich ulici jen ob dům. Vždy na ni tak divně hledívá. Gabra má vždy dojem, že jí vidí na tváři šmouranec od oběda. A že Kovář letos tak často potkává, vždy se pro jistotu doma dobře myje.

„Co děláte, slečno, jak se máte? Zpíváte pořád tak ráda?“

„Hm,“ pokrčila Gabra rameny. „Tož, šak když je co jest, zaplat’ Pán Bůh, je dycky člověku do zpívání.“

„Nehněvejte se, že jsem vás oslovil,“ povídá student, „chci se vám představit. Já jsem...“

„A co byste plkal, šak sa známe, ne?“ usmála se Gabra.

„Vždycky se na vás rád dívám,“ dodal si odvahy student, „zejména v této sukénce vám to znamenitě sluší...“

Gabra sedí na zemi, pohazuje sukénkou a upejpá se:

„Což teprva, kdybyste mňa viděl v nedělu, to byste vyvaloval oči!“ Gabra si vyskočí a otočí se na patě. Má radost, že se její nejmilejší úbor líbí.

A student skutečně dozrává:

„Opravdu, myslím, že ani v neděli vám nic lépe slušet nemůže než tato červená sukénka, bílá bluzička, pentle...“

„Ale čučte!“ žďuchne do něho Gabra loktem v rozpacích.

Mládenec, takový veliký a pěkný, je v rozpacích taky.

Ted’ zase odkašlává Gabra. Rozhodně ted’ ona musí něco pronést. Povídá, hledíc do země:

„Lécete takéj v létě bosky?“

Tu se student něžně usmívá a hledí upřeně na Gabru.

„No tož, lécete?“

„Taky jsem létával, ale ted’ pěstuji o prázdninách hodně sport, a tak mívám k tomu obyčejně bílé střevíce.“

„Jezuskote, jak nějaká slečinka!“ diví se Gabra. „To mosíte vypadat!“ směje se do dlaní. „Dyt’ máte nohy na půl metra!“

„Inu, jak se to vezme. A vy nepěstujete žádný sport?“

„Tož takéj sem kdysi cosi – s děckama za humnama –, ale já su už na to veliká, co myslíte?“

„Ani ping-pong nehrajete?“

Gabra tohle slovo už někde slyšela. Co je to za hru? No, něco Kováři říci musí, aby nemyslel, že je hloupá.

„Víte, také jsem ten ping-pong kdysi hrávala, ale to bylo v poslední obecně. A jednúc vám – nevím, co mňa to napadlo – vzala sem si ho s sebou do školy. A to víte, ogaři! Musela sem to půjčit ogarom, ti s tým vrzali pod lavicú – a tu máš – učitel jim to sebral.“

Student se dívá udiveně na Gabru. Cože to provedla s ping-pongem? Vždyť to přece nejde.

Ale Gabra se už začíná čertit:

„Věřte mně to nebo ne! To je jedno! Ale to byste teprve viděl, jací sú ogaři ve Štítněj! Tady, to sú samé blumy.“

No, to už Věna neříká nic. To musí být opravdu šikovní ogaři, když vrzají s ping-pongem pod lavicí. Tuze je mu do smíchu, ale přemohl se a poprosil:

„Slečno Gábinko, mohl bych vás vyprovodit?“

„Tož leda byste mně hen Herku vyhnal z téj jateliny. Vidíte ju? Ale honem! Starý Hromada už sem míří, utěkajte!“

Student Kovář dostal ještě do ruky prut a pak už jen klusal za Herkou.

Dostal tam od starého Hromady, co nechtěl. Do „galánů“ mu vynadal a hrozil mu holí u nosu. Ale student ze samé něhy ke Gabře ani neodpověděl.

Na cestě už čekala Gabra a smála se naň z dálky.

„To byl šport, co? A jak jste si gatě zašubral. No áno, dyť včera pršalo! Vyžehlete si to doma, nech nejste jak hajdalák!“

„Kvůli vám ať jsem třebas všecek zašubraný!“ otřepává se student. „Však vy mi to osladíte!“

„A co?“

„No tenhle zašubraný výlet.“

„A to je neco?“ spráskne ruce Gabra. „Že sa nehaňbíte, takový mužský jak hora a je jako z perníku. A ešče chce cosi oslazovat! Dajte sem bič a utěkajte dom, abyste sa nerozpučel!“ smála se mu pořád Gabra.

Ale Václav bič jí nedává a je rád, že ji smí vyprovázet.

„Já si kvůli ní nechám od starého Hromady vynadat, a ona je taková na mne!“

„Svatá panno, to je řečí! Já už párkrát slízla pár lepanců a eště sem sa tomu řehtala. Neumíte pást, to je ono. A to chcete, abych s váma chodila? S taková babú? Ale kde!“

„Gábinka je malý neotesánek,“ kýval nad ní hlavou student.

To se Gabra zarazila. Docházeli právě na počátek ulice, mohl to leckdo slyšet, a považte si, on – ledaco jedno škaredé – jí – Gabře – začne nadávat!

„Co ste to pravil?“ upřeně se mu zadívala do očí.

„No, že jste malý neotesánek!“ usměvavě opakoval Václav Kovář.

„No toto!“ Dala ruce do boků. „Jak sa mně můžete opovážit nadávat na celú ulicu – vy jeden – neohrabo!“ – dodala hlasitě.

Kovář na to nedbá, jen se směje a povídá:

„Vy neotesánek, já neohraba, dobře se k sobě hodíme!“

„Opovažte sa mně nadávat!“ zahrozila mu Gabra. „Neumíte sa chovat ve společnosti dámy!“ Stoupla si na špičku bosé nohy a ohrnula nad studentem nos.

„Víte, jaký ste? Dlouhý jak špagát, kývete sa jak hodiny, a to si myslíte, že si vás vezmu? Takového Škrholu? S váma chodit – to tak! Na svatého dyndy! Nebude to nikdy, nikdy, nikdy! To si pamatujte!“

Vytrhla mu proutek s kouskem provázku z ruky a zasvištěla jím nad kozou. Ta zaklusala a Gabra si za ní zautíkala.

„Na shledanou,“ znělo za ní z úst překvapeného Kováře. To už byla Gabra za vrátky a ještě uslyšela po druhé: „Na shledanou!“

„Neodeplenec!“ oddychla si za vrátky a prudce je za sebou přibouchla. Tak a teď má pokoj! Jen ať jí už žádný mužský nejde na oči! Gabře je krásně, když je sama! Každého takhle prožene! Tak!

Kterak se dcerky hodily do parády

Gabra zavřela Herku a šla domů. Neřekla nikomu nic, ale protože byla dcera Evina, hned šla k zrcátku. Prohlížela se dlouho a sama nad sebou lomila rukama. Ty vlasy! A ty vyjevené oči! A ty šmourance po bradě! To od bodláku. Co si to ledaco mohlo o ní myslet? No, teď si dá Gabra dobrý pozor! Dvakrát za den se umyje, hřebínek bude pořád s sebou nosit a i na pastvě si vlasy přihladí. Hlavně šaty si musí dát do pořádku. Ne, že by s tím ledacem někudy chodila, kdepak, to je navždy odbyto, ale ona sama kvůli sobě chce být hezká. Anebo ať „škrhola“ vidí, jak jí to sluší, naschvál, ať má notný vztek.

Gabra otvírá šatník a zkouší si halenky, sukénky, šatičky a na všem opravuje. Všecky blůzy dostanou nové límečky. To si svatosvatě slibuje. Růžový, bílý a bleděmodrý. Ty červené šaty si přepere a koupí si nový pásek. Teď si zkusí tmavomodré šaty s námořnickým límcem.

„Toto sú ošklivé šatiska,“ uvažuje nahlas, „jak na malé děcko. Ogaři sa za mnú plašija a já mám pořád nosit matrózek¹? Sakviš, aj tento límec poletí dolú a dá sa tam pekný červený s bílými puntíčky!“ Gabra se těší, jak to bude hezké, a ještě si zkouší na hlavu svoji čepici.

Ó, já, ta se jí naprosto nelíbila.

„Námořnická čepica! A s nápisem: Adria. Klobúk chcu! Naši mně ho mosíja kúpit! Klobúk! To je to pravé! A jaký si vymóžu! To bude ten „škrhola“ hledět!“

„Su já nějaký šprk, abych takto chodila?“ Gabra kvapí do kuchyně, tam se postaví před zrcátko, aby taky na ni dobře babička a maminka viděly, a začíná bystrou rozpravku:

„To vypadám, mami! Enom sa na mňa podívajte! Ta čepica! Dyt' su jak starý mladík. Nosím škaredú námořnickú čepicu a už su v třetím

¹ Námořnický límec střižený do čtverce. *Pozn. red.*

gymnáziu. Co by si lidi pomysleli? Já už tu čepicu nosit nebudu. Mosíte mně kúpit nový klobúk!“

„Já ti povím – musíte! Jsi ještě dítě a těm modrá čepice nejlépe sluší.“ Maminka se ohlédla po své dceři a musela se usmáti. Gabra si narazila svoji čepici hluboko do očí a šikmo. Mračila se až hrůza. Jen aby si maminka všimla, jak je v té škaredé námořnické čepici nemožná.

„Kdo by to byl řekl,“ povídá maminka, „už to šilhá po klobouku!“

„Já už su veliká a žádné čepice nosit nebudu, ani nějaké palúky s námořnickýma mašlama! Já chcu naozajský klobúk, jako nosíja veliké slečny.“

„A hled'me, hled'me,“ diví se maminka, „kdopak tě naučil takto mluvit? Hubanice jsi, a žádná slečna!“

„Mami, su slečna! Jeden dědek v kostele, když sem vedle něho zpívala, povídal: ‚Nekřičte tolik, slečno!‘ Tož vidíte! Su už slečna.“ Gabra se nafoukla.

„Ono se řekne klobouk,“ zamýšlí se maminka, „ale jak koupíme jeden, bude chtít Málinka taky. A na dva klobouky u nás nezbyvá. Penze malá, děti moc, však víš.“

„Hm,“ odpovídá Gabra. „Šak ona Málinka má takéj tu čepicu jak psí ucho. Enom sa na ňu podívajte!“ ukazovala oknem ven na zápraží, kde se Málinka klidně procházela a učila se nahlas vypsaná latinská slovíčka. Toť se ví, že doma, na dvorečku, si čepici nasadila jen tak všelijak a vypadala trochu vyjeveně.

„Vypadá jak domorodec,“ ukazovala na ni Gabra prstem.

Maminka se nějak dlouho dívala oknem ven. Potom povídala:

„Právě mi napadá, že máme na půdě v krabici dost pěkný klobouk z tmavomodré plsti. Víš ten...“

„Jéj, jak bych nevěděla! Špička je to, a ne klobúk! Takovou opicu byste mně strkali? Ani za milion škopků dukátů bych to na hlavu nedala! Šak dobře vím, co je to za krám. Nejprv ho nosila tetička Anna z Návojněj, potom naša Valča, potom Ludva a včil ho strkáte mně.“

„No vidíš, tetička Anna, paní správcová ze zámku, jej mohla nosit, tvoje starší sestry ho nosily také a naše Gabra, velkomožné panstvo, hled'me na ni, chce něco lepšího!“

„Enom že sa plpáka každý honem rád zbavil! Šak já nejsu hlúpá. Špička je to škaredá! Kdyby to aspoň nemělo takovou homolovitú formu. Ale takto? To si možu dát od hodiny na hlavu papírovú homolu od cukru a je to taky takové. Do takového oškliváka, špičáka moju drahú hlavu nedostanete ani za nic!“

„No, dobře!“ rozhoduje maminka. „Tož si nech jen tu svou námořnickou čepici! Už jsem řekla: Dva klobouky se nemohou najednou kupovat. To bych ráda věděla, proč bys ten klobouk nemohla nosit? Kdyby se na něj dala nová stuha, ani žádný nepozná, že by byl starý. To bys viděla, jaké dámy nosí klobouky opravené!“

„No, šak vypadají!“ dodala Gabra.

„Neodpovídej!“ zlobila se maminka. „Počkej, když ho nechceš ty, Málinka si jej ještě ráda vezme. Anebo to ještě letos necháme a napřesrok vám koupíme oběma stejné.“

„Ó, to já tak dlouho nevydržím,“ poplákávala Gabra. „To nejde! Dyt' su jak opica! A to byste chtěli, aby sa mně rok děcka řehtaly? Beztak mňa ogaři za mašlu pořád potahují, aj v kostele, a pořád melú: Adria, Adria! Ešče mně to vašú vinú zostane a budete mět ne Gabru, ale jakúsi Adriu!“

„Počítám, počítám,“ uvažuje matka, „ale na mou věru, letos bychom nemohli ani ten jeden klobouk koupit. Tatínek přikoupil včely.“

„Jéminánku, takovou hlúpost', včeliska! Ešče mně dají žihadlo a med může někdo ukrást...,“ hořekuje Gabra.

„Med je na zimu a víš, že jím i sladíme! A nedělej mi starost! Jsi ještě malá, tož nos čepici! A dost! Nebo bude mít vařecha hody!“ rozzlobila se maminka doopravdy.

Tu Gabra spustila veliký nářek. Plakala, plácala čepicí o židli a jen toužila po klobouku.

Maminka už mířila pro vařechu, když promluvila babička:

„Málinko, já vám něco povím. Ten klobouk Gabrušce koupíme.“

„Babičko, babičko,“ přiskočila ke stařence Gabra a pusinkovala ji o překot.

„Ale babičko, vždyť také nemáte nazbyt, sama si nic nekoupíte, a všechno dáte těm dcerkám. Nic nekupujte, je to zbytečná útrata!“

„I není,“ zavrtěla babička hlavou. „A peníze na to mám taky. Mám tajné peníze, Málíno, vy to ani nevíte – nehněvejte se na mne – tuhle je mám v ranečku.“ Babička rozvazuje uzlíček, z něhož se kulí pětikoruna za pětikorunou.

Maminka nad tím kroutí hlavou. Ne, to nevěděla. Co to babičku napadlo?

„Málíno, pojd'te sem!“ ukazuje jí na peníze. Vemte to a utíkejte s Gábinkou pro klobouček. Víte, já jsem si to schraňovala na pohřeb, abyste se mnou neměli starostí, ale věřím v Pána Boha, že mne tu ještě nějakou chvíli nechá. Jenom nedej Bože, abych umřela před prvním...”

Babička uléhá zpět na pohovku a mamince se rosí oči.

„Babičko, to jste neměla dělat! A na klobouk! Ne, Gabruško, nechtěj to od babičky!“

Gabra je všechna zkoprnělá, červená se a zas bledne, též něco jako slza se jí tlačí do oka.

„A zrovna si ho koupím, abyste věděli! Aspoň babička nebude myslet na smrt! Tak, radši klobouček než...“, to už Gabra nevydržela a padla babičce okolo krku a tak si poplakala upřímně a od srdce, jako nikdy.

A přece si klobouček koupí! Bude v něm poskakovat před babičkou, a pořád jako by chtěla říci:

„Babičko, můžete mít radost ze života! Radujte sa, já mám klobouček!“ A babička bude myslet na klobouk a na poslední věci člověka zapomene.

Když už se trochu uklidnily, povídá maminka:

„Málíno neošidíme. Když Gabra dostane od babičky nový klobouček, Málince krásně opravíme ten z půdy. Ani jej nepozná.“

Babička říká, že se stejně všechno za ten Gabřin klobouk neutratí, tak ať se za zbytek koupí Málince pentle na klobouk, co mají doma. Bude to taky jako od babičky.

Anebo ať Málinka počká do prvního, to by i jí pak babička koupila nový klobouček. Maminka by nesměla nic namítat.

Ale maminka namítala moc. To u nich v rodině nikdy nebylo, aby se takovým malým dětem kupovaly klobouky a hned dva! Ať má babička penzi, jak chce velikou, když chce kupovat, tož potřebné věci. Plátno...

A to Gabra nerada slyšela! Jen aby jí tu koupí klobouku ještě nějak v poslední chvíli nezkazili. Hlavně, aby se teď Málinka spokojila s tou špičkou.

Musí! Však napřesrok třebas jí potom koupí nový a zas třebas Gabra bude mít nějaký starý. Ale špička to být nesmí! Ne a ne!

To už maminka klepe na okno a volá Málunku dovnitř.

„Málínko, chtěla bys pěkný klobouček?“

„No tož třebas, když to mosí byt! Ale já mám ináč svou čepicu velice ráda,“ připlácává si děvčátko čapku na hlavu.

„Tož dostaneš klobouk!“

„A Gabra taky?“

Maminka nějak pokašlává. Gabra bystří oči, co maminka řekne. A ta to už povídá:

„Taky dostane klobouk.“

To si Gabra poskočila. Jejej, bude mít opravdu první nový klobouk v životě. Málinka se ještě ptala, jaké ty klobouky budou, zda je maminka koupí tady v Meziříčí, nebo je objedná z Brna?

„To máš tak, děvče,“ povídá volně maminka. „Co bychom tě šidili! Klobouk nový můžeme koupit jen jeden. Ten druhý se musí upravit z toho, co je na půdě. Ty jsi moudrá dcerečka, to já vím, a nechceš mamince přidělovat starosti. Opravíme ti ten starý klobouk, ty si dáš říci a budeš ho nosit, pravda?“

„Já starý a Gabra nový?“ děsí se Málinka. „Jak já k tomu přijdu? Oni mňa chcú ošidit!“ plakala. „Dycky mňa odstrčíja, ach, ach, ach. Gabra bude mít nový klobúk a já starú špičku! Šak já vím, co je to za plpák.“

Najprv ho nosila tetička Anna z Návojněj, potom naša Valča, potom Ludva a včil ho chcú strčit mně! Já ho nechcu! Nechcu, nechcu!“

Málinka už také trochu viděla do světa a nechtěla se tak lehko dá ošidit. Ne, to ne!

„Nepovídala jsem ti to?“ obrátila se matka ke Gabře. „Dva klobouky kupovat nemůžeme. Budete tedy nosit zase obě námořnické čepice a já nechci o klobouku slyšet již ani slova! A babička ať si penízky schová, anebo vám koupí něco do výbavy.“

Gabra by se byla ráda zasmála, jak také Málinka o špičce nechtěla ani slyšet, ale ze všeho se drbala za uchem. Škoda! Mohla mít nový klobouk! Jak to jenom zařídit?

Vrtěla se, přemýšlela a ve chvíle pak rozjasnila tváře.

„Mami, počkejte, neutěkajte! Così vám povím. Já si teda tu špičku vezmu. Kupte za babiččiny peníze Málince nový! Já budu uznalejší, vím, že je dětí moc a penze malá,“ tvářila se strašně vážně.

Maminka se na ni zadívala. Opravdu, je tohle Gabra? Nežertuje? Ale Gabra se tvářila jako hrob a na Málunku se opovržlivě podívala.

„Matka má starosti, snád' bych jí jich nepřidělávala? To bych byla pěkná dcera!“ dodala.

Málinka se až celá začervenala. Určitě je Gabra hodnější. A jaká uznalá! A skromná! Hled'te na ni, půjde vedle Málinky – ona – starší – ve staré špičce a ona, Málinka, se ponese v novém klobouku! No, to moc hezké od Málinky nebude! Každý si řekne: „To je divná sestra – takhle Málinka!“

„Šak já mám takéj uznání s maminkú, nemysli si!“ řekla Málinka. „A kdyby to moselo byt, šak možná bych aj tu špičku nosila.“

„Ne, ne, ne! Ať maminka vidí, kdo má k ní větší cit! Enom si dostaň nový klobúk! Je za babiččiny, po šestáku našetřené peníze.“

„Ne, ne, ne! Ty si starší, enom si ty kup nový! Já chcu teda doopravdy tu špičku. Enom když bude pěkně opravená!“

Dcerky se ještě chvíli dohadovaly a nakonec vyhrála špičku přece jen Málinka. Za nic na světě nechtěla, aby si maminka myslela, že ona, Málinka, je horší než Gabra.

Gabra byla blažená a hned „špičku“ z půdy snesla. Maminka koupila červenou stuhu a tak pěkně ji uvázala, že Málince radostí zasvítily oči. Krásná je špička a Málinka je velice spokojena. V záplavě stuh homolovitý konec klobouku nebylo ani moc vidět.

„A včil, hupky, hupky, pro můj plpáček!“ skákala Gabra v kuchyni kolem své maminky a usměvavé babičky, co se jim zdála vždycky mladá.

„Raději už jděte, Málinko!“ povídala babička. „Neměla byste od toho děvčete pokoje.“ A Gabře povídala: „Vyber si to pěkné, děvečko! Aby ten klobouk nebyl ani moc široký, ani malý, a hlavně aby ti hezky seděl. Slušet ti bude jistě!“ Babička se zadívala na hezké tváře své vnučky a přála jí prvního klobouku ze srdce.

Maminka si vzala peníze a hned po obědě statečně s Gabrou vyšly.

Krákorovi měli pěkný kloboučnický obchod. Tento byl dnes cílem Gabry a její maminky.

Gabra, když vstupovala do obchodu, zářila jako sluníčko. Jen si ještě přihladila vlasy, aby nevypadala rozježená, jako kdyby ještě jakživa pořádného klobouku na hlavě neměla. A vůbec, bude se tvářit velice učeně a leccos si na hlavu dát nedá. To ne! Bude si řádně vybírat, jako velická slečna. Vždyť už Věna Kovářů div jí ruku nenabídl.

„Prosila bych nějaký klobouček pro svou dcerušku,“ žádá maminka paní Krákorovou.

Paní Krákorová si Gabru prohlíží znaleckým okem a pak povídá, že myslí, že by slečince slušel klobouček červený.

„Kdepak na mňa s červenú barvú!“ mávla rukou Gabra. „My máme doma krocana a ešte by mně vletěl na hlavu. To je velická divočina. Já chcu něco nóbl.“

Paní Krákorová strká zpět hezký červený klobouček, který již brala do rukou a zas hledá v krabicích.

„Což růžový? Tady máme takový pěkný plstěný s kytičkami. Líbil by se slečince?“ Podává Gabře růžový klobouk.

Gabře se sice líbí, ale něco pronésti musí.

„Zdá sa mně to moc hlupá barva. Taková nijaká. S pérem tam něco nemáte?“

„Co tě, dítě, napadá s perem?“ ždůchá do ní maminka. „To je přece pro veliké lidi!“

„Šak to nemosí byt pero jak z krokodýla, stačí enom takové, jak mají myslivci vzadu za klobúkem.“

„To by na vás ještě nebylo,“ vysvětluje paní Krákorová. „Na vás něco dívčího! Tady je krásný bílý klobouček s pentlí. Zkuste si jej!“

„Dajte pokoj! Dyť je to jak za družicu! To pro mňa není.“ Ale přece jen si klobouk na hlavu posadila.

„Lidi, to vypadám! Potkat mňa Málina v noci, tož padne do mdlob, že ide duch! Dajte mně inakší širák!“

Tož paní Krákorová hledala „inakší širák“. Připravila pěkný s vlajícími sametkami.

„Toto? Co vás napadá! Jednúc sme měli takové plátěné, ešče jak malé děti, takéj visely od toho jakési cancorky, to nic! Povídám vám, dajte mně klobúk slečinkovský!“

„Gabro, nebud' tak prostořeká!“ domlouvá jí matka. „Copak se neumíš chovat mezi lidmi?“

„Co sa tady peru? Dyť chcu enom za svoje peníze si vybrat. Nic si nanutit nedám! Kakra, mami, hen je cosi!“ ukazuje Gabra na klobouk plný květin a pořádně široký, visící na stojanu.

„To máme připraveno pro jednu herečku. Možná, že na divadlo,“ míní paní Krákorová. „Je tu divadelní společnost.“

„Vidíte, hned' sem poznala, že je to cosi lepšého. Ten chcu!“ Paní Krákorová se usmívá a podává Gabře klobouk. Herečce ušije jiný.

Gabra tvrdí, že se v klobouku „cítí“.

Jen maminka nechce ani slyšet o takovém širáku. Je moc veliký a široký a pro Gabru by se hodil jen jednoduchý.

„Aha, to víte! Když si zaplatím, tož to mosí byt na klobúku vidět! Zrovna ho chcu! To budú ogaři vyvalovat oči!“ kroutila se před zrcadlem. Matka nechtěla kazit dceři radost, a když paní Krákorová mamince pošeptala, že jej může dát brzy předělat a nebude to moc stát, případně ještě dnes vyměnit, zaplatila jej.

„Tak dáme klobouček do pytlíčku a slečna si vezme na hlavičku zase svoji čepici, ano?“ vlídně povídá paní Krákorová.

„Ani nápad!“ nedá se Gabra. „Odjakživa patříja širáky na hlavu, a ne do pytlíka! Tak! Už si ho nechám.“ Čepici zmačkala a nejraději by ji byla hodila někam v krámě za pult, aby ji už ani domů nenesla, ale maminka nedala:

„Bude ti dobrá, když půjdeš pást kozu.“ To ale Gabra mamince pošeptala:

„Mami, nekažte mně to tady! Nech si myslíja, jaká su slečna. O koze ani muk!“

Maminka se jen usmála a už byla raději i se svou dcerou venku.

„Víckrát s tebou kupovat klobouk nepůjdu. To si pamatuj, nezpůsob!“ domlouvala jí cestou. Ale Gabra nedbala.

Ve slavnostní náladě se vrátila domů. Oči jí jen hrály. A honem před zrcadlo.

Ach, to je krása! První klobouk v žití!

„Málino, Málino, pojd' sa podívat!“

Málinka už běžela i se špičkou. Také si ji pořád zkoušela, otáčela se a teď tvrdila Gabře, že jí do něj moc hlava zapadá a ona že musí vytahovat krk, aby jí vůbec do obličeje bylo vidět.

„To víš – to není jak staré čepice! To sa zvykne. Nebo snád' nemáš hlavu rostlú do klobúka?“

Jakpak by neměla Málinka hlavu rostlou do klobouku?

Už neříkala nic a jen se dívala na Gabru. Má opravdu moc hezký klobouk! Květiny tak pěkné, jen vonět! Ale co je to všechno platné, červené stuhy to nejsou. Málinčin klobouk víc září.

Dcerky si nasadily opět klobouky, vzaly se pod paží a zadívaly se na sebe do zrcadla.

Ne, ogaři je nepoznají!

Dobře, že je zítra neděle. Půjdou v kloboucích do kostela a hodně vysoko zvednou nosy.

Sotva se rána dočkaly.

Gabře se zdálo, že ji ogaři nesou po náměstí a pořád volají:

„To je krásný klobúk!“

A ten Kovář aspoň půjčit ho chtěl na chvílku, ale Gabra ho plácla přes ruku.

Jistě kde koho dnes překvapí.

Pěkně se oblékly, daly sbohem babičce a rodičům a už šly. Opravdu je ogaři nepoznávali. Dcerky se nesly jako královny. U kapličky se po ogarech ani neohlédly a ani jim neodpovídaly.

A tu ogaři, známí pasáci, museli doopravdy přiběhnout a nahlédnout zblízka do tváří.

„Jeminánku, sú to ony!“ křičeli.

„Hraběny hadr proti nim, jak sú nóbl! My vás vyfotíme, cěrky, chcete?“ povídali děvčatům.

To sa Gabra zarazila. Fotografovat? Jéje, to by chtěla od hodiny.

Zastavila se a povídala jen tak nose:

„A máte aparát?“

„A jaký, jejda! Velký jak u fotografa. To sa podivíš! Enom přijď odpoledne s kozú na pastvu! Vyfotíme vás obě v nových klobúkách. Šak vidíme, jak ste sa hodily do parády.“

Gabra měla takovou radost, že se zapomněla chovat v klobouku důstojně a poskakovala si až do kostela.

„Člověče, budem sa fotit v klobúkách!“ žďuchala pořád do Málinky v kostele a úplně se zapomněla modlit.

„Fanůškovi pošleme obrázek,“ šuškala jí Málinka. „Ten sa podiví, jaké máme klobúky!“ vzpomněla Málinka na švagra.

Z kostela šly dcerky už zase ve své kůži.

Jen krky musely víc povytahovat, aby docela do klobouků nezapadly. Pořád se jim zdálo, že jim klobouky „nesedí“ a utěšovaly se, že to tak musí být.

Doma poprosily maminku, zdali odpoledne smějí jít pást kozu.

Babička sice radila jít v neděli na zahradu a čísti evangelium, ale dcerky by dnes tak vzácnou četbu ani nechápaly. Vždyť myslely na fotografování.

Maminka je propustila, jen se divila, že dcerky si berou na pastvu své klobouky. Nechtěla jim to dovolit.

„Vždyť je neděla, mosíme sa v nich ukázat, mami, nechte nás!“ žadonila Gabra. Tož maminka přec jen svolila.

„Gabro, prosím ťa, daj mně něco do toho klobúka, aby mi tak nezapadal,“ žadonila ještě Málinka.

Gabra se zamyslela, ale pak vzala kus papíru a vložila jej za podšívkou klobouku.

Ted' se zas Málince zdálo, že jí klobouk sedí moc na vršku.

Ale Gabra se už na ni dopálila a povídala:

„Nehodíš sa do klobúka. Hned' sem si to myslela. K Járku patříš, na dědinu,“ dodala, vzpomenuvši na rodnou školu ve Štítné a potok Járek při ní.

Málinka nechtěla, aby si Gabra myslela, že se do klobouku nehodí, šla tedy opatrně, aby jí klobouk nenadskakoval, a hnala s Gabrou Herku na pastvu.

Však ta koza byla dnes také nějak podivočelá. Pořád se zastavovala a dívala se na své pasačky. Mečela, jako by se ptala, co to má být?

„Jdem sa fotografovat, ty tomu nerozumíš, nemeč na mňa!“ hubovala Gabra.

Tak šťastně došly na pastvu na louku, zrovna u Bečvy.

Byly otavy a na lukách stály kopky suché trávy.

Na posečené louce si hověli ogaři a čekali na dcerky.

Když je louka posečená, dovolí lidé v ten čas tam dobytek popásat. Tož co by nedovolili i Herce?

Tak si to aspoň dcerky myslely a kozu nechaly. A hurá ke chlapcům! Fotografovat!

Hle, hle – ogaři mají na louce už postaven stojánek s aparátem a černým šátkem.

Gabra běžela, aby byla co nejdříve u chlapců.

„Ani krok dál!“ volali ogaři.

„Zostaňte stát u kopky! Hned vás vyblýsknem!“

To se dcerky zarazily, vzaly se za ruce a postavily se ke kopce sena. Jen si ještě poopravily klobouky, Gabra Málince naštěpala tváře, aby byla červenější, a pak udělaly krásné obličej. Usmívaly se do široka, jak nejvíce dovedly.

„Včil – pozor!“ křičeli ogaři.

„Jeden, dva, tři!“

Dcerky se ani nehýbaly.

„Hotovo!“ volali ogaři a skákali okolo aparátu.

„Praskla nám čočka!“ křičí jeden z nich.

„Ty klobúky jí dodaly!“ křičí druhý.

„Aparát sa překotil!“ vyskakuje třetí a aparát porazil.

Gabra se ulekne a už běží nabušit hloupému ogarovi.

„Ty nešiko! Počkáj, já ti dám!“

Ale ogaři se smějí, až se ohýbají a dcerky jsou celé udivené.

Gabra jde k podivnému aparátu a už cosi „čuje“. Na mou věru!

Tři svázané klacky jsou stojan a stará rozlámaná tahací harmonika dělá temnou komoru s měchem. Proto ti ogaři se tlačili kolem aparátu, aby dcerky jejich taškařinu hned neprohlédly.

„A vy darebáci!“ rozkohoutila se strašně Gabra. „Tož vy tak! – Vy ste si z nás vystřelili? No počkejte! To bude facek! Enom co si sundám klobúk. Málinco, sundaj si klobúk taky a honem mně na pomoc! Tady bude mela!“

Gabra si sundává klobouk, bere i Málinčin a dává jej na vršek kopky. A už letí mezi ogary. Do každé ruky popadla klacek a hnala se za nimi.

„Včil já vás vyfotografuju, že vás ani vlastní rodiče nepoznají, enom co vás chytím. Málinco, nadháněj ogary!“

Málinka poskakovala jako zajíček a nadháněla. Ogaři se přikrčili a už jen jen je Málinka chytit.

A v tom oni hup, hup a už byli zas kus daleko a směli se a směli...

Když už se hezkou chvíli honí, tu křičí jeden z ogarů, co může:

„Lele, Herka má klobúk! Chachachacha!“

Skutečně! Koza běhá splašeně po louce, na rohách jí sedí šikmo nabodnutá „špička.“ Inu, z Málinčina klobouku vykukoval kus vloženého

papíru, Herka jej zahlédla a dostala naň chuť. A jak se šplhala za kloboukem, slétl jí tento přímo na rohy. Darebná koza však toho mnoho nedbala a pustila se s chutí do kytek na druhém klobouku. To však už ji ogaři uviděli a spustili takový řev, že se koza polekala a pádila po louce s jedním kloboukem v hubě a s druhým na hlavě. Ogaři se tak smáli, až se váleli po zemi. A to už dcerky prováděly s kozou pěknou honičku. Běhaly za ní po louce a lamentovaly až až.

„Můj klobúček, můj nový klobúček!“

Ještě někdo pozoroval tuto honičku. Student Václav Kovář. Stál po celou dobu, kdy se dcerky „fotografovaly“, za plotem zahrady, kde bydlel, a teď švih přes plot – několik rádných skoků a oba kloboučky byly zachráněny. Podával je s úsměvem děvčatům.

Gabra je celá uhoněná, dívá se na protržený klobouk, zapomíná na hněv a děkuje:

„Děkuju mockrát za námahu! Víte, že máte lepší nohy než naša Herka? Oh můj klobúček! Ten mně dá práci, než si ho zvelebím! A tak mně krásně slušel! Viděl jste?“

Málinka si také prohlíží špičku a má velkou starost, zdali zůstala celá. Zkouší si ji a tváří se velice nespokojeně.

Gabra má též svůj klobouk na hlavě a točí se před Kovářem.

„Pravda, že to není tak moc zničené?“

„To se lehce spraví,“ usmívá se student a tvrdí Gabře, že klobouk je pěkný, moc jí sluší a dobře by bylo trochu jej zašít.

„Ale jak to udělat, aby to maminka nepoznala?“ mudruje Gabra a až se všecka otřese při myšlence na neslavné uvítání doma. Maminka, ta jí dá! A babička! Ta bude mít teprve lítost! Gabra uvažuje a Kovář radí:

„Zašijte to tady, Gabruško, i vyčist'te! Já přinesu své nitě, svou jehlu, svůj kartáč. Hned tu budu, chcete?“

Gabra ráda souhlasí. To je přece nápad! Ne, Kovář není přece jen tak hloupý! Tož ať si pro to všechno pospíší.

Kovář běží pro nitě a dcerky usedají k Bečvě. Klobouky položí blízko sebe na travičku.

„Tož to je ten Kovář, pravda?“ pokyvuje hlavou Málinka, nějak nepřilíš nadšeně. „Co sa pořád mezi nás plete? My ho nepotřebujeme...“

„Šak já ti ho představím,“ slibuje Gabra. „Neboj sa, já s ním mluvím enom tak přes zuby, takěj mně to není po chuti. No, ale klobúčky zachránil – vidíš je?“ Obě dcerky se usmály na své první kloboučky.

Té chvíle se za nimi ozval hromový hlas:

„Hej, vy tam u téj Bečvy – galánky jedny aj s galánama! Esli já tam na vás doletím, tož toť moja sukovica vám bude rajtovat' na zádoch! Zas je koza v jatelině!“

„Starý Hromada!“ To se dcerky vymrští a jako střela běží pro kozu. Hromada za nimi hrozí pěstí, ale Gabra se nedá:

„To ste pěkný sused! To ani Herka, od vás kúpená – nemá protekcú?“

„Ej, ty jedno ledaco škaredé, enom nic nevykládaj! Kdyby kozisko stálo za neco, tož jsem neprodával! Marně není přísloví: ‚Najde sa hlúpý, co mrchu kúpí!‘ Tož nech ťa, galánko, večkrát tady neuvidím! Ešče to má mléko na bradě, a už by sa to galánilo! Sú to včil móresy!“

Dcerky už neříkají nic a vracejí se s darebnou Herkou, která slízla od Gabry pěkných pár lepanců, zpět k Bečvě a zrovna ustrnou. Ogaři tam nosí na kůlech od „fotoaparátu“ nabodnuté klobouky a dělají s nimi své divy. Hází je jeden druhému na hlavy, napodobují děvčata a zas je nesou na tyčkách a klusají. Ký div, že při podzimním větru se klobouky rozhodly uniknouti ogarům a zatočily se ve větrném víru nad Bečvou a padly do ní...

Dcerky nestačily ani vykřiknout, jen zoufale pohlédly do Bečvy, kde svorně vedle sebe plují jejich dva první klobouky v životě. Málinka zaplakala první:

„Taková krásnú špičku jsem měla, a co mám včil?“

Gabra se dívá zarputile na řeku, kde ve víru klobouky tančí neobvyklý tanec. Popadl ji vztek na ogary, chtěla se za nimi rozběhnout, ale kde už byli!

Málinka pláče a Gabře se uklidňuje mysl. Musí Málinku potěšit.

„Nic neplač, Málínko!“ povídala Gabra sestře. „Šak ti klobúk ani neslušel! Vypadala si jako blázen! Povídej sa enom na tu špičku do vody! A pro takový plpák bys plakala? To enom Augusti² od komedie nosíja špičaté čepice nebo klobúky. Ošklivá špička to byla, ani pro ňu neza vzdychni! Dobře, že ju voda vzala! Aspoň nám ju věckrát nikdo strkat nebude!“

„Myslíš?“ usmála se na Gabru Málínka přes slzy. „Nemám si zúfat?“

„Pro špičku? Co ťa napadá! Bud' moc ráda! A víš ty,“ povídá jí tiše Gabra, „že snád' já sem sa v tom mém klobúku cítila doma? Kdepak! Tlačilo mňa to na hlavě a zas létalo a vůbec, Málino – nejsme pro klobúky – ty ani já! Enom si představ, jak sú na hlavě lehké ty naše námořnické čepice! Jak pérko!“

„Honem, kde sú?“ zaradovala se Málínka zapomenouc, že je na pastvě.

„Polet'me honem dom!“ popadla ji Gabra za ruku, popoběhla za kozou a všechny tři klusaly k domovu.

Gabra ihned běží do kuchyně a zpod postele, ze své tajné skrýše, vytahuje odloženou čepici a sází si ji na hlavu. Málínka opodál vytahuje z kuférku také svou čepici. Měla ji připravenou na haděrky pro panenky. (Málínka si ještě někdy ráda s nimi pohraje.) Jaké štěstí, že ji ještě nerozstříhala! Už si ji také sází na hlavu a je jí nějak tuze blaho. Čepice je lehounká, drží na hlavě, a jak se v ní dá krásně poskakovat, hop, hop!

„Co se to, děti, s vámi stalo?“ diví se matka. „Na co dnes ve svátek staré čepice?“

„Mámo, maminko, voda nám vzala klobúky!“ hlásí statečně Gabra.

„Pane na nebi!“ spráskla ruce maminka a babička zavzdychala. „A to jste dávaly pěkný pozor! Taková škoda! To je něco hrozného! Víckrát žádný klobouk nedostanete! To si pamatujte!“ Matka se velmi zlobí a má sto chutí dcerky vařechou vyplatiti. Ale stará babička nedala. Mládí je mládí, a to se musí vydováděti, ať třeba při tom voda vezme klobouky.

² Cirkusoví šašci, paňácové. *Pozn. red.*

„Nové kloboučky už jim však nekupujte, Málinko,“ radí také babička. „Tisíckrát hezčí jsou v těch čepicích.“

„Šak my ani žádné palúky nechceme,“ prohlašuje Gabra. „O moc lepší sú naše staré čepice, pravda Málinko?“

Málinka mlčky kývla hlavou.

Pak se vzaly dcery okolo krku a šly k zrcadlu.

Přitulily tvářičky k sobě a zadívaly se na sebe. Byly spokojeny.

Opravdu, pěkně jim to slušelo...

Když po chvíli vyběhly na dvůr, otevřela se pomalu vrátka a do nich nespěšně vkročil Václav Kovář. V ruce držel „špičku“ a celý se klepal zimou.

„Než jsem přišel s nitmi, jehlou a kartáčem, byly jste pryč.“

„A klobúky takéj,“ zasmála se Gabra. „Když vy máte nápad, ten vždycky stojí za to! Mohly jsme si pěkně klobúčky zašít doma a nemusela je vzít voda.“

„Vím, že to byla moje vina, a proto jsem neváhal skočit pro ně do vody. Bohužel, podařilo se mi zachránit pouze tento klobouček.“

„Měla bych vám vlastně vybasomteremit,“ durdí se Gabra. „Vy děláte jenom samé hlúpoty. Pro „špičku“ skáчете do vody! A kdybyste aspoň věděl, co je to za klobúk! Ošklivák je to! Nejprv ho nosila tetička Anna z Návojnej, potom naša Valča, pak Ludva a nakonec došlo až na nás. Prosím vás, pane Venúšku, buďte tak hodný a hod'te ho zas laskavě zpátky do vody, ano? Vidíte, jak nám krásně slušíja naše staré námořnické čepice?“

Pěkně se k sobě přitulily, usmály se na studenta a ten musel jen potvrdit, že jim čepice stokrát lépe sluší než širáky.

„A včil hupky, hupky – špičku do Bečvy! A potom utěkajte dom, převlékněte sa a napijte sa horkého čaje, nechť vás nemám na svědomí! A někdy na pastvě na shledanú!“

Když měl Václav Kovář takovouto naději, natáhl nohy a hup, hup, v malé chvíli špička byla znovu v Bečvě.

Vlny si s ní pohrávaly, vír s ní točil a řeka jí odnesla daleko, daleko. Nikomu na světě se však po ní nezastesklo...

Gabra na hanbě

Veliká novina na dívčím gymnáziu! Dcerky dostaly nového profesora na franštinu. Však byly všechny na něho zvědavé. Bude mladý? Nebo starý? Škaredý? Hezký?

Brzy ho uviděly. Ale moc se jim nezalíbil. Byl takový menší, nevlídných očí a pořád jako by slídlil.

Jen Ada Vlková byla nadšená.

„Zrovna se mi líbí,“ povídala dcerkám. „Aspoň je přísný a nedá se od vás nabalamutit. Má rád vážnost, to už já vidím, a myslím, že já si s ním budu nejlépe rozumět,“ vypjala se.

„Protože je to protiva jako ty,“ dodala Gabra. „A když očima pořád slídí, tož nech něco vyslídí!“

A pak už býval nový pan profesor velmi často rozzloben. Tu měl verš na stolečku, tu měl schován klobouk, a když rozzlobený jej konečně našel, seznal, že to není jeho, ale školníkův „smolíček“. Moc dobře to Gabra uměla! A proto se nesmí nikdo divit, když nějaká darebačina se ve třídě objevila, že to bylo skoro vždy na Gabru. Ať to byla pravda, nebo ne.

Právě tak to bylo tenkrát, když profesor Patera, tak se nový profesor jmenoval, namáčel pero do inkoustu, aby podepsal třídní knihu. S perem vylovil drobně rozstříhané papírky. A jak se lepily! Inu, v inkoustu byla také arabská guma.

Profesor se přísně rozkřikl:

„Kdo to udělal?“

Blýskal očima po všech dívkách. Ale marně.

Děvčata ho neměla ráda. Neměl pro ně porozumění a byl opravdu pravým opakem všech ostatních profesorů. Ani ti ho neměli rádi. Gabra se začestovala, že slyšela, jak se s ním často ve sborovně hádají.

Jen Ada Vlková, dědička velkostatku, veliká parádnice a ve všem výstřední, se ho vždy zastávala.

„To je přece řádný profesor!“ libovala si. „Ten se aspoň nikomu nedá a vám děvčata řádně zasolí. Počkejte! To je správný muž!“ A jen číhala, kterak by na sebe upozornila.

Ale děvčata „správného muže“ přece jen nemilovala. Nezdál se jim ani dost lidský, ani spravedlivý. Pro maličkost bouřil, a když se psala kompozice, musely mu všechny odevzdat na stoleček své knihy a sešity a ještě to nebylo dost. Sedl si za stůl, dal pěsti na sebe, na ně položil hlavu a upřeně zíral pod lavice, aby některá neopisovala. To se dívkám nelíbilo! Tohle jim nikdo nedělal. A proto, hurá, bude závod v opísování!

No, to si daly! Sotva to profesor zjistil, zostřil dozor a odměňoval se „pomněnkami“. Zkrátka, ve škole byl boj a darebačiny stíhaly „pomněnky“ a nevlídná nálada profesorova.

A teď inkoust s nastříhanými papírky! A kaňka v třídní knize!

„Kdo to udělal?“ hromoval profesor už po kolikáté. „Kdo to udělal?“

Odněkud ze zadních lavic, kde seděla Ada Vlková, se ozvalo tiché: „To asi Gabra...“

Profesor upřel zrak nejdřív na Adu, pak na Gabru.

„Gabra půjde stát za kamna! Na hanbu! Ihned!“ rozkřikl se.

Gabra je všecka rudá. No tohle! Ne, tohle jí neudělali ani tenkrát, když psala školníkovi vizitky na dveře, ani když dopálila „latináře“, že se nemohla učit, že jí koza sežrala slovíčka.

„Prosím, já stát nepůjdu!“ odpovídá Gabra odhodlaně. „Já to neudělala! Ani s sebou nemám nůžky! Prohledajte si mňa aj lavicu.“

„Právím – za kamna!“ vyskočil profesor ze židle a ukazoval na kout za kamny.

Třída je v napětí, jen Ada se vytahuje v lavici a usmívá se na profesora.

„Nepůjdu!“ trvá na svém Gabra.

„Co se to opovažujete?“ blíží se ke Gabře profesor.

„Nepůjdu! Žádná moc na světě mňa k tomu nedonutí! Ani čert, ani svěcená voda! Já jsem to neudělala a nemám proč stát!“ Gabra hledí klidně rozzuřenému profesorovi do očí.

Dcerkám se ježí vlasy a Málinka si v koutku zafňukala. Ne, tohle nesnese! Málinka je taková něžná dušička, pravý opak Gabry, a přece Gabře tolik rozumí! A veselá bývá taky, ale jen při Gabře! To do každého vjede veselost, kdo kamarádí s Gabrou. Jen ne do profesora Patery. Stojí nad Gabrou jako samo hromobití a Málinka propuká v pláč. Pojednou stoupne v lavici a ohlašuje s pláčem:

„Prosím – já – jsem – to – udě – lala!“

Profesor zchladne, přeměří si ještě Gabru ohnivým zrakem, pak Málunku a posílá tuto za kamna.

Málinka cupitá „na hanbu“ a profesor se ještě znovu otáčí ke Gabře:

„Vy půjdete stát za kamna taky! Odmlouvala jste a jste příliš smělá!“

Tu Gabra čile odpoví:

„Ó, to prosím půjdu! To je jistá pravda!“ a už se sype z lavice. „Za odmlouvání, to ano! Ale za ten ingústek – to ne! To jsem neudělala!“ A tak obě, Gabra i Málinka, stojí za kamny půl hodiny, svorně vedle sebe jako dvě svíčky.

„Jste povedené sestřičky!“ zasykl na ně ještě od stolečku profesor.

Ted' je volána na stupínek Ada. Vždyť se tolik hlásí! Má krásné bleďmodré šaty z drahé látky, celé vyšívané a byla by ráda, aby ji milený pan profesor viděl zblízka. Adě se líbí a musí stůj co stůj na sebe upozornit! Ted' se jí to snad konečně povede.

„Napište mi na tabuli, Vlková,“ začíná profesor:

„Do školy máme nositi jednoduchý oblek!“

Ada se červená, ale překládá tuto větu statečně do franštiny, v níž je hodně napřed. Učí se jí soukromě již od primy.

„Není všecko zlato, co se třpytí,“ poroučí dále profesor. Snad, byt' tvrdý, má tu dobrou vlastnost, že všecko řekne každému do očí.

Ada se už škaredí, jaký že dojem vlastně na profesora udělala, ale překládá.

Profesor ji už nechce dále trápit, a tak jí dává přeložit poslední větu:

„Lež má krátké nohy, daleko neujde.“

Snad si ani nemyslí, že tímto příslovím splete Adu nadobro.

„Já nechci lhát, pane profesore,“ uroňuje slzičku Ada. „Vskutku!“

Po těchto slovech vytahuje z bohatého rukávu něžný, hedvábný kapesníček na slzy a – ó běda – z rukávu vypadnou také nůžky!

„Aj,“ diví se profesor, „hleďme – nůžky! A tady plno nastříhaných papírků v inkoustu!“ Profesor se zadíval na podivný obsah kalamáře, který na peru vytáhl. A pak, nevšímaje se Vlkové, obrátil se k Málince:

„Tak kdepak máte vy, Málínko, nůžky?“

„Prosím, já je nemám,“ nabírá zase pláč děvče.

„Kdo tady má ještě nůžky?“ ptá se třídy profesor. Leč nikdo se nehlásí.

„A proč jste se, prosím vás, přihlašovala, že jste to udělala vy?“ obrací se zase na Málínku.

„Já jsem se – bála – o – Gabru,“ – pláče Málínka, „že vám tak odmítla a tak sa zuřivo hájila. Tož jsem to chtěla odstát za ňu...“

Profesor se na chvíli zamýšlí. Potom praví:

„Jděte si obě sednout, jest mi věru líto, že jste trpěly nevinně“.

„Já vinně, já vinně, prosím,“ bije se do prsou Gabra. „Já sem přecaj odmítla.“

„Právem jste se hájila,“ poznamenává jaksi měkce profesor, jako by z něho na chvíli všecka zloba spadla. „Pro pravdu se hájit vždycky můžete! Mluv pravdu a uť se pravdě – říkáme, ne? Co tomu říkáte, Vlková?“

Ale Vlková neříká nic. Hlavu má vraženu mezi ramena a drží si kapesníček na očích.

„Tu druhou půl hodinku si odstojí za kamny – slečna Vlková! No tak – bude to?“ pobídl ji profesor.

Nic platno, Ada musela v té své parádě stát na hanbě.

Ale to nebylo všecko! Musela ještě po hodině vyčistit kalamář a přinést nový inkoust.

Tolik si přála, aby na sebe profesora upozornila. Opravdu, povedlo se jí to. Jenže radost z toho neměla...

Přece však tato příhoda měla dobré následky. Ada se polepšila, pýcha v ní zkrotla – vždyť i obě dcerky požádala, aby jí odpustily, že jim způsobilá příkoří.

A pan profesor, tak se aspoň všem zdálo, byl od této příhody lidštější, ba při kompozicích již ani tolik neslídil. A ovšem děvčata zanechala také těch různých darebačin. Zkrátka, třída se s profesorem našla. Zásluhu o to měly Gabra s Málinkou a do jisté míry konečně i Ada, neboť bez jejího nařčení by Gabra nebyla musela jít na hanbu, Málinka by se nebyla obětovala a pan profesor by nebyl litoval, že je neprávem potrestal. A tak se tedy zase osvědčilo to staré přísloví, že všechno zlé je zas pro něco dobré.

Na Mikuláše

Děvčátka měla mnoho učení. Z latiny četla už Caesara a matematika už byla také těžší. Gabra si často zabroukala.

Ještě že měla býti brzy mikulášská zábava! To bylo něco pro osvěžení nervů! Zábava měla býti společná pro chlapecké i dívčí gymnázium.

Děti se na mikulášskou zábavu převelice těšily. Ne, to ještě nikdy nezažily! Jim nejvýš tak čert našupal metlou přes sukýnky, Mikuláš je vlídně napomenul a anděl obdaroval, ale jak se to dělá na mikulášské zábavě, to si dcerky nedovedly představit. A budou mezi chlapci! Málinka se červenala, jak na to pomyslela, ale přece jen se těšila. Na mikulášské budou rozdávány dárky a Málinka jistě něco dostane! Vždyť také sama kdekoho obdaruje. Vytřepala na to celé své hliněné prasátko a ještě maminka s babičkou něco přidaly. A Málinka kupovala...

Mařence Randýskové pěkný památník, Žofce Zajíčkové korálky na krk, Anči Hůlkové notes, jiné zase barevnou tužku nebo pravítko, samé užitečné věci. Jen nad Gabrou byla všecka u vytržení. Co jí nadělit?

Stála dlouho před krásně upraveným výkladem „U Haasů“ a až se všecka zapýřila. Ejhle, mají zas ty malinké porcelánové panenky po koruně, ty pramalinké, co by se vešly do krabičky od sirek. Jsou to ony! Hýbají ručičkami i nožičkami, jsou jakoby „obuté“ v barevné ponožtičky a střevičky. Ty se Málince nějak líbí! To jsou ty panenky, po kterých Málinka vždycky touží, aspoň po jedné! To je ona, jak ji už jednou švagr Fanoušek koupil a jak ji Málinka ještě před krámem upustila a rozbila. A jiné už u Haasů tehdy neměli. Až teď! Tu Málinka koupí své sestře Gabře k Mikuláši. Bude to praktické. Málinka si potom s panenkou taky hezky pohraje a nemusí si už nic pro sebe kupovat. Tak, tak, tak to udělá, a ne jinak! Dárečků dostane od kamarádek dost, tož co by sobě kupovala? Panenka se koupí Gabře a Málince stačí, když si s ní potom pohraje.

Vstoupila do krámu, panenku koupila, tu s těmi nejžlutějšími vlásky a bleděmodrými mašličkami na střevících. Venku se pak na ni dlouho dívala a dávala dobrý pozor, aby ji neupustila. To tak, aby ji zase rozbila!

Šťastně přinesla panenku domů a hned vystlala krabičku od babiččiných prášků z lékárny růžovým hadříčkem, a jen co ještě panence přimalovala červeným inkoustem líčka, vložila ji do růžového lože, zasunula, zabalila a s největší láskou napsala na balíček: *Gabře*.

Milá Gabra zatím obcházela všechny členy rodiny a „vytahovala“ od každého na mikulášskou. Babička dala za dvakrát, neboť se Gabra nedala odbýt a vzala si kupředu obvyklý deputát. Pak babičce ostríhala nehty a zas měla výděleček. Maminka sice taky něco přidala, ale jen tak lehko to nešlo.

„Neutrácej!“ napomínala svou dceru. „Šetři na potřebné věci, víš, že není nazbyt!“

„Oh, jejda!“ hubačila Gabra. „Mikuláša je enom jednúc za rok a to sa oslavuje jeho štědlost! Víte přecaj, jak hodil pytlík téj chudobnej vdově do okna? Ten byl uznalý! Tož však on vám to mami jistě oplatí. Mosíte mně dát dost. Já mosím přecaj obdarovávat kamarádky, šak víte, ony mně takéj kúpíja, přijde to zas dom...“

Maminka už neříkala nic, jen se malounko usmála, vyndala z hrnečku v kredenci nějaké ty „drobné“ a dala je Gabře.

„Kup dárečky jen těm nejhodnějším kamarádkám – ne abys kupovala celé třídě, to je zbytečné! A na Málunku nezapomeň!“

Potom šla Gabra na tatínka. No, u tatínka Gabra vždycky dobře pochodila. Tuze si i dnes libovala.

A teď už jen zbývalo připravit dárky pro kamarádky ze školy.

Gabra měla krabičky na dárky připravené v komoře na lavici a Málinka sem nesměla nahlédnout ani klíčovou dírkou.

Gabra měla vskutku v úmyslu obdarovati všechny kamarádky. Spočítala krabičky, pak ještě jednou peníze, vzala na sebe kabátek a hajdy do města k Haasům – nakupovat. Stojí před výkladem – podobně jako Málinka – a tu se tak rozesmála, až se po ní lidé otáčeli.

Právě ji něco dobrého napadlo. Za výkladem jsou rozloženy karty – pravá kartiska, jak s nimi chlapci hrají. Ty karty, po nichž Gabra už aspoň tři roky toužebně vzdychá. Karty, které nechce koupit ani tatínek, ani babička, ani švagr Fanúšek.

Chacha, vy hlupí – když je nemůže koupit ani táta, ani bába, ani Fanuš – tož, střela do toho, může je Gabře nadělit Mikuláš! Tu to máte! Že budou stát všechny Gabřiny peníze, co nese s sebou? Necht'! Kamarádkám Gabra nadělí staré brambory, uhlíky a jiné užitečné věci, ale sobě koupí karty. Nikdo nebude vědět, kdo ji tak obdaroval. Svede se to na Mikuláše...

Gabra si až poposkočila. Honem vběhla do krámu, karty koupila, než by ji to snad přešlo. Jen si ještě vybrala nějakou starou krabici, aby se Málince zdálo, že jde z nákupu, a už vesele cupitala domů a balila a balila...

Mařka dostala několik kousků uhlí, Anča kůži z králíka, kterou Gabra vystrachala na půdě, jiná starou bačkoru, další brambory. Pro Žofku přichystala obálku, prý „kouzlo“, ale neptejte se, co tam všechno do ní dala! Pak už udělala jen několik balíčků. Padl na to ještě starý jízdní řád, „paprče“ ze zajíce, zlámaná kvedlačka a už to bylo všechno. Aha, ještě měla něco koupit Málince! Zapomněla na to. Maminka se bude zlobit. Gabra se zamyslila:

„E co, však nikdo nebude vědět, kerý dáreček bude ode mňa. Co dostane Málinka nejhezčího, pošuškám jí potem, že je to ode mňa.“

Gabra už byla zase samý žert. Nakonec však vzala jednu opravdu slušnou krabičku, vystlala ji červeným hedvábným papírem a co nejněžněji do ní vložila – karty. Zavázala stužkou a opatřila nápisem:

„Hodné Gabrušce – svatý Mikuláš.“

Pak si nad tím vším zatancovala. Skákala, až porazila starý věšák, a to už na ni přilítla Málinka, cože tam dělá a aby ji pustila dovnitř.

„Cvičím sa na čerta – a ty, anděle, ulet'!“ zněla Gabřina odpověď.

Gabra byla totiž na mikulášskou scénu určena za čerta, svatému Mikulášovi k ruce, a Málinka měla být jedním z řady andělů, kteří svatého měli doprovázet.

Maminka šila Málince nové šatičky, vždyť tatínek si toho přál a přidal na to. Šatičky byly z růžového tarlatánu³ a Málince už při zkoušce tak slušely, že slibovaly udělati Málinku jedním z nejhezčích Mikulášových andílků.

Gabra si nedala nic ušíti. Prý se „vymódí“ sama. Když dobalila dárečky a odnesla je do sálu, kde měly býti den předem připraveny, začala „rabovat“, jak říkala, a sháněla čertovské součásti.

Prolezla kdeco a přitom rozhněvala si svoji dobrou babičku.

„Babi, to bude panský čert,“ natrásala starší babiččinu blůzu z černého atlasu. „Sem přišiju červený jazyk, ó jéj, to jupku nepoznáte, ta bude řádit...!“

Babička se až všecka roztřásla. Její parádní blůzu chce obrátit v čerta! Blůzu, kterou nosívá babička – co je u nich jenom v neděli.

„Blůza sváteční a že čert? Hříšná osobo, copak bych se mohla v tak ostuzené bluzičce ještě někdy modlit? Jak si to představuješ?“

„No, tož sa nemodlete!“ začínala Gabra, ale tatínek ji honem vystrčil za dveře a svou maminku uklidňoval.

Gabra to s tatínkem dobře uměla! Za chvíli už docela nic nenamítal, když přiběhla s hrozným „hrrrr“ do kuchyně v jeho kožiše, obráceném naruby.

„A včil si koupím sukénko na jazyk. To budu parádní čert! Honem mně dajte ešče pětikorunu!“

Tolik sice nedostala, ale i tak koupila pěkné sukénko. Jenže to trvalo dobré dvě hodiny. Všechny krámy prolezla, spoustu látek ohmatala, než vybrala správný kus čertovi na jazyk. To měli obchodníci jednou pořádného zákazníka!

Škrabošku Gabra vůbec nepotřebovala. To se navlékne na obličej stará černá punčocha, nahoře se zaváže červenou pentlí, hodně tvrdou a je to jako rohy. Ty už se šít nemusí. Zato se stočí kousek černé látky, udělá se „visací“ nos a pak se pod něj přišije převelice dlouhý červený

³ Řídká průsvitná bavlněná látka, někdy s vetkanými kovovými nitěmi, používaná zvláště na levné divadelní a maškarní kostýmy. *Pozn. red.*

jazyk. Nos i jazyk „blimcají“ sem tam a je to náramně veselé. Otvoru pro oči není potřebí. Je-li punčocha flórová⁴, vidí se přes ni dobře.

Gabra byla čertem zvolena jednomyslně. Kdopak by to lépe dovedl?

Jaké bylo podivení, když se děti dověděly, že Mikulášem bude ten dlouhý oktáván – Věna Kovářů! Gabra se sice pro to trochu čertila, ale při zkoušce pak seznala, že právě on se na to dobře hodí.

Moc spolu sice nemluvili, Gabra se pořád jaksi vyhýbala, ale často se na sebe podívali, a to byla Gabra jako oheň. Jaképak to bude na té zábavě?

Netrpělivě očekávaný den nastal.

Už jsou všichni v sále. Kdo bude na této mikulášské zábavě nejšťastnější? Jistě sám Mikuláš. Vždyť bude blízko čerta – Gabry!

Co se jí marně navyhledával u školy, u domu, v ulici, na pastvě. Vždy mu dovedla dobře uniknouti.

„Co s takovým nešikú?“ říkala si. „Kozu neohlédá, vynadat si dá od starého Hromady a ešče leze pro klobúk do vody a chytne ten nepravý – no toto je pěkný hrdina!“ Ale po očku přec jen po „hrdinovi“ sem tam hleděla a divila se sama sobě, proč se tedy vlastně červená, když ho vidí, a proč na něj musí myslet, když je takový nešika nešikovný?

Ale Václav na to nedal. Ať se Gabra vyhýbá, jak chce, on si ji přec jednou najde. Do nebe je cesta trnitá, to Kovář věděl, a tak se nebál ani trní, ani hloží, a statečně po ní kráčel. Sám sobě se divil. Čím mu to děvče učarovalo? Temnýma očima? Kučeravými vlásky? Nebo to byly červené tváře, jež zářily dívčí čistotou, nebo to byla pusinka, co se dovedla tak statečně hájit nebo i zahubovat? Byly to opálené paže, jež svírají pevně bič, když Herku pase? Nebo bosé nožky? Byla to prostě Gabra celá a hlavně její oči, které upřímně se dívaly a nikdy nelhaly. Bylo to kouzelné mládí, zdravé, kypící a pravdivé, jež Václava tak očarovalo. Bude za to mládí bojovat a najde si k němu cestičku. Ať je trnitá, půjde po ní až k cíli.

A jaké to bude asi dnes? Čertík co nevidět přiběhne do šatny a Mikuláš si tu na něho počká. Schová se do kouta. Nečekal dlouho. Čertík do

⁴ Flór – velmi jemná, průsvitná, zprav. hedvábná látka. Pozn. red.

šatny opravdu přišel a zrovna si nasazoval vlastnoručně ušitou škra-bošku, když se ozvalo za jeho zády:

„Gabruško!“

„Jejda, to sem sa lekla! Co mně chcete, svatý?“

„Proč se mně vyhýbáte?“

„Já že sa vám vyhýbám? A co bych sa vám vyhýbala? Šak nekušete.“

„No, vidíte! A přece mi nedáte příležitost, abych vás mohl někdy kousek cesty doprovodit. Proč jste taková zlá?“

„Hm, to víte, to je tak,“ podrbal se čertík za rohem. „Maminka by mně nalepancovala, kdyby mňa viděla s ogarem, a děvčata by mňa nadávaly do galánek. A potom ešče je v tom cosi. Já sama nesmím ani na krok. Dycky enom s Málinkú!“

„No, tak půjdete obě,“ souhlasil ochotně Václav.

„Víte, Mikulášu, s tím bych aj súhlasila, ale zas je v tom háček. Naša Málina nepůjde s ogarem ani za milion škopků dukátů. Tož vidíte, jaké sú v tem těžkosti.“

„A to se Málinka tak ogarů bojí?“

„Ale kdepak! Ale hrozně sa haňbí. Těj kdyby řekly dcerky ‚galánko‘, tož snád' sa zblázní.“

„A víte, že právě Málinka by si měla na ogary zvykat? A zrovna se studenty by se měla skamarádit.“

„Ó jéj, tu neznáte! Kdyby jí začali ogaři vykládati cosi o srdci nebo něco takového – tož fr – uteče.“

„Všichni ogaři nejsou stejní, dovedou mluvit i o jiném,“ mínil Václav.

„Tož by snád' snesla ogara, jak ju znám – enom takového nějakého učeného, co by vykládal o brůčkách a listoch – nebo podobné hlúpoty – ináč ne!“

„A to jste mi dala, Gabruško, božský nápad!“ zasmál se vesele Kovář. „Já bych s ní sice o brůčkách nemluvil, ale mám kamaráda hloubavého, přemýšlivého, s tím ji seznámíme. Co na to říkáte?“

„Jak to?“ pomračila se Gabra. „Málina sa přece nechce galánit?“

„Však on také ne! Ale když nesmíte chodit sama na procházku, vezměte Málunku s sebou a já zas vezmu s sebou kolegu Cveka. Budou si povídat ‚o brůčkách‘ a my taky něco hezkého. Co tomu, čertíku, říkáte?“

Čertík neříkal nic. Ale kdyby mu byl Mikuláš mohl nahlédnouti pod masku, byl by viděl červené tváře jako oheň. Po chvíli se však Gabra přece vzpamatovala:

„Hm, Málina jak ho uvidí – uteče. To nejde – a vůbec svatý – nepokúšajte...!“

„Gabruško, tak je seznámíme předem! Nějak nenápadně... Pomozte mi, prosím vás – vždyť já jsem tolik hodný!“ žmolil ruce Mikuláš. „Ani vás neukousnu, jenom se trochu potěším, vždyť už budu dělat maturitu a odjedu a dlouho vás neuvidím.“

Gabra se dlouze zamlčela.

„No, že ste to vy – tož nějakú tu chvíľku – snád’ – no, ale ešte nevím. A jak to chcete s tú Málínú udělat?“

„Vidíte, pěkně jsem mohl svůj dárek poslati vám do bytu po Cvekově – a bylo by seznámení hotové.“

„Jaký dárek?“ usmála se zvědavě Gabra.

„Bonboniéru a ještě něco, to uvidíte.“

„No, děkuju vám za to, ale po druhéj to nedělajte! Kdepak! Já sladkosti moc nelúbím. Na mú dušku, o moc lépsí mně chutná maso. A nejradši ze všeho mám jelita...“

„Jelita!“ rozbřeskle se Kovářovi v očích. „Jelita! Ale to je výborné! Jelita, jelita!“ málem se svatý roztancoval. „Vždyť je mám doma! Cvekově přišla zabíjačka. On to nejí – dal všecko mně. Hned zítra vám je pošlu. Hned zítra! Smím?“

„A sú ty jelita čerstvé?“

„No jéjej! Dnes ráno přišla zásilka.“

„A sú tam takéj jitrnice?“

„Ó jé! A jaké!“

„Ty zas ráda Málinka. Tož Cvek může zítra přijít! Já odpoledne odjedu – nech si s Málínú poplkať, že mám pravdu?“

„Gábinko!“ rozpřáhl ruce Kovář – ale hup, hup, Gabra proklouzla a už byla ta tam...

Byl čas ke scéně.

Pěkné říkání si pro vzácné publikum Kovář připravil. Naslouchali bedlivě i profesori. Tenkrát jim sv. Mikuláš pravdivě pověděl i jejich chyby.

A Gabra k tomu přidávala, co jí napadlo – u ní o nápad nebyla nikdy nouze.

Smíchu a zábavy bylo při tom dosti.

Z andílků byl nejpěknější andílek Málinka. Měla růžové šatičky z tenounké látky zlatem protkávané, vlásky rozpuštěné po ramenech, velká křídla a na čele zlatou hvězdu. A jak jí očka zářila! Cítila se tak blažená – věru, jak na prahu nebes.

Málinka mívala své šťastné chvíle, kdy bývala naplněna rajskou blažeností a posvátným klidem. Nemyslete si, že to bylo například, když dostala korunu na zmrzlinu nebo jedničku ve škole. Kdepak! To byly světské radosti. Málinka však mívala ve svém srdci radosti jiného druhu. Zářila, když například vzala něčí vinu na sebe a nevinně trpěla. Zářila, dala-li svou školní svačinu žebračce u mostu a sama byla celé dopoledne hladová. Po mnohých křivdách – ať ve škole, nebo doma – mnohé dívky by se hněvaly a zanevřely by na svět. Málinka ne. Vše si uvážila, nic neřekla a trpěla. Po chvíli se usmívala jakýmsi vnitřním štěstím a zdálo se jí, že kol ní vystupuje zář vnitřního blaha. V těch chvílích – jak říkala babička – se Málinka podobala světici. Právě tak vyhlížela dnes – blízko Mikuláše. Vžila se do své úlohy dokonale, myslela si, že je andělem, který musí mít také duši nebesky čistou bez hněvu a přetvářky. S andělským klidem by dnes snesla každou bolest. Nebýt čerta, který ji každou chvíli pořádným žďuchancem srážel vidlemi z jasných výšin do sálu, myslela Málinka, že je v nebi. Vždyť se na ni kdekdo usmíval – i ti profesori – a každý jen pravil: „To je krásný andílek!“

A už tu byla ta očekávaná chvíle, kdy Mikuláš rozdával dárky. Děti radostí tleskaly rukama.

Dárků byla plná místnost za jevištěm a andílkové měli co roznášet. To bylo práce a výskotu nad povedenými dárky! Děti dostaly knížky, cukroví, pentle do vlasů, hřebínky, ale různé darebnosti. Málinka se jen usmívala a čekala, jak Gabru svým dárkem potěší.

Však Gabra – čert – měla už dárků plnou náruč. A stále toho ještě nebylo dost. Andílkové pořád nosili a nosili. Největší radost udělaly Gabře karty. Copak ona za to mohla, že jí je nadělil Mikuláš? To se bude babička divit! Ale zahrát si s ní marijáš musí!

A když už bylo rozdáno, Gabra se musila s dárky uchýlit do vedlejší místnosti, neboť jí vše padalo z rukou. Dostala kromě různých dárků krásnou bonboniéru – to tu Mikulášovu – a pak velikou krabici – i s kloboukem, a to tak velikou, že sotva bylo větší vidět. Ale ten klobouk stál za to! A ten verš při něm:

„Klobúček zelený – péřečkem zdobený, pro moju galánku, bude jak stvořený!“

Nad tím se Gabra hrozně pozastavila: „Klobúk – její touha a taková darebnost! To jistě udělaly ty dvě opice – Zdena se Žofkou! Počkejte, to bude búchanců! A ty, palúku, počkaj! Do plotny ťa fuknu!“ Gabra se ohlíží kam s kloboukem, mačká jej, a tu vidí, že je z docela dobré plsti.

„Safra – toto je plst! A já, trúbela, bych to spálila? Kdepak! Doma mám staré rozbité papuče, podšiju je plpákem. Dobrá!“

Zmačkala klobouk do papíru, převázala na menší objem a rozbalovala dál.

Co všechno dostala? Byl tam perník, srdce, miminko, korálky na krk a v jedné krabičce pěkná „vonička“. Gabra se až začervenala. Vonička – čerstvé květy – o Mikuláši! To jí mohl poslati jen někdo, komu se líbí. Kdo by to mohl být? No, profesor latiny určitě ne! Kdo asi? Gabra přemítá, ale nějak se usmívá. No, kdo jiný – než Kovář, kdo má takové nápady hlupé – shánět květiny o Mikuláši! To je to jeho slíbené „ještě něco“.

A co je v tom nejmenším balíčku – tamhle? Gabra jej rozvazuje – a hle! Z růžového papíru na ni hledí pramalá panenka... No toto! Kdo toto jí poslal? Gabra mudruje nad panenkou, vrtí hlavou, najednou slyší jakýsi vzlykot. Otočí se, naslouchá, a už se zvedá a nahlíží ven.

Tam stojí – hlavu o kulisy opřenu – andílek Málinka. Vzlyká, pláče, naříká nahlas a hle, kdosi se k ní blíží. Sám Mikuláš! Gabra se rychle schovala.

Mikuláš se ptá vlídně Málinky:

„Co se vám, andílku, stalo zlého?“

„Já nedostala žádný dáreček – na mňa všeci zapomněli!“ Málinka-andílek – přec jen ve své andělské úloze neobstála. Chtěla snést každou bolest, ale tohle bylo příliš. To by muselo porazit každého anděla!

„Já nedostala žádný dárek,“ opakovala znovu s pláčem.

Mikuláš se zarazil a Gabra sebou prudce trhla.

„No tohle! Že sem téj Málince aspoň uhlík neposlala! A to sú mně pěkné kamarádky! Tak sem na ně spoléhala a to to dopadlo! Hlupačky, proč aspoň malú panenku neposlaly? Nebo nemohl Věna sem přinést ty jelita? Trúbela jeden! No ne, co teď budu dělat?“

Z úvah probudil Gabru pán, který zde dělá pořádek.

„A propánakrále, tady je papírů! Sebereš to hned, čerte! To si máš rozbalovat doma, a ne nám tady dělat nepořádek!“

„Taková spousta škatul a škatulek! A papíru je tu skoro do půl pokoje!“

„No, co sa čertíte? Šak já to dám do pořádku, abyste věděli!“ odpovídá Gabra a skládá věci.

„Jen aby!“ dodal pán a odešel.

Gabra skládá „krámy“, jednu krabici do druhé a vtom ji něco napadá. Už si ví rady. Dá všechny škatule, jak to jen půjde, pěkně do sebe, a do té nejmenší dá tu malinkou panenku. Pro Málinku! Pak jí přinese zapomenutý dárek.

Spěchá, co může, chce zachránit, co se dá, a jen balí. Krabičky jsou vloženy pěkně jedna do druhé a nakonec všechny si hoví v té největší krabici od klobouku. Jen převázat, napsat „Málince“ a hotovo.

Gabra letí ven, žd'uchne do ustaraného Mikuláše, něco mu poví a ten okamžitě spěchá na jeviště, tam na svou zlatou trubku zatroubí a ohlašuje:

„To nejlepší jsme si nechali na konec! Největší a nejkrásnější dárek budiž veřejně odevzdán – nejhezčímu andílkovi – Málince!“

„Trarará!“ Trubka dozněla.

Ze zákulisí se to žene jako vítr. Málinka! Oči jí třeští a přeradostně hledí na obrovský dar. Ani nechápe, jak je to možné – takovou čest jí udělali! Radostně si utírá oči. Lidé jí tleskají a chtějí dar hned vidět. Ale čert jí povídá:

„Neopovaž sa to tady rozbalovat! Až doma! Ešče by ti to tu rozbili! A tam ten dědek – lele ho –“ ukazuje na sluhu, který ji huboval pro papír – „po každém pase a nedá dělat nepořádek.“

Blažená Málinka tiskne v rukou těžkou krabici a odbíhá. Tuze se raduje.

Gabra se také raduje. Vida, jak to tady hezky uklidila! To se dědek asi diví, kam se ty škatule poděly. Chacha! Málinka to pěkně všechno odnese domů. A jak radostně! Panečku, ta bude překvapena!

Ba, překvapila se. A myslíte, že se zlobila? Ba ne! Když rozbalila poslední krabičku a objevila v růžovém papíru pramalinkou panenku, tu svoji – co poslala Gabře –, zvažněla a hluboce se zamyslela. Držela panenku dlouho před sebou, dívala se na její tvářičky, které ona, Málinka, vlastnoručně panence přimalovala, aby byly červenější, aby se Gabře líbily, zamyslela se nad světem, nad kamarádkami, které jí ani jeden dáreček neposlaly, a nakonec ji zase naplnila ta blaženost, jež zářila z ní jako svatozář.

A Málinka řekla: „Ta Gabra – ta mňa má ráda!“

Cvek a Málinka

Sotva se Gabra příštího dne naobědvala, odběhla. Prý k ševci. A to Málinka se právě chtěla začít učit. Sedla si na pohovku, usmála se na maminku a babičku a otevřela slovníček.

Vtom někdo zaklepal na dveře.

„Dále!“ zvolala maminka.

„Dobrý den!“ pozdravil příchozí – pan Cvek. Málinka jej rázem poznala. Jak by ne? Bydlel s Václavem Kovářem jen ob dům a dcerky ho dobře znaly. Byl takový malý, zavalitý, červených tváří a říkalo se o něm, že jest z velkého statku jediný synek. Inu, bohatý student.

„Jsem tu dobře u paní nadučitelové?“

„Prosím, prosím –“ usmívala se maminka. „Copak si přejete?“

„Tady Mikuláš něco zapomněl včera slečně Gabriele odevzdati a tož jí to dnes posílá po mně.“

„A jakpak k tomu naše Gábinka přijde? A copak to asi je?“ dívá se na pořádný ranec matka.

„To je zabíjačka –“ doznává upřímně student. „Poslali mně ji rodiče a já ji dal Kovářovi.“

„Zabíjačka? A co to, prosím vás?“ diví se stále maminka.

„To máte tak: slečna Gabriela prý včera na zábavě povídala, že hrozně ráda jí jelita. A Málinka jitrnice...“

„Ale, ale,“ odkašlala si maminka.

„Jezulinky, ta Gabra, no ne!“ spráskla ruce Málinka.

Babička jen pokyvovala hlavou. Co to jen zas ta Gabra vyvedla?

A to už maminka zve hosta dále do pokoje a říká Málince, aby šla do pokoje také.

„Víte, jsem na rozpacích, mám-li to přijmout. Jsme celkem neznámí, a potom – studentům vzít zabíjačku? To přece nejde!“

„Pst!“ zvedl ukazováček Cvek. „Já zabíjačku vůbec nejím!“

„A proč?“ diví se Málinka.

Maminka usazuje hosta a že si tedy u nich musí pojišť trochu chleba s medem a napít se čaje nebo mléka.

„To ano!“ souhlasí Cvek. „To nám dala matka příroda. To pojím rád.“ Maminka odchází a Málinka usedá na krajíček pohovky. Hledí udiveně na Cveka a nic se nečervená ani neupejpá. Ten je zvláštní – ten pan Cvek. A cože to povídá?

„Říkáte, že med a mléko nám dala matka příroda, a jitrnice přece také, ne?“

„Ne! Ty si dal člověk sám! Nejprv musel palicí a nožem zničit život vepře a pak jako ten krvelačný dravec řádil v krvi a mase a nadělal jitrnic. A teď hurá – budou hody! Člověk jest horší než zvíře.“

Málinka celá pobledla. Vzpomněla si, že i ona chtěla kdysi býti vegetariánkou, ale nevydržela to. Styděla se sama za sebe. A ještě ke všemu ona jitrnice tak ráda. Jaká hanba!

Cvek pokračoval:

„Nemohu to vše pochopit. Lidé si koupí malé prasátko, takové roztomilé, mazlí se s ním, poplácávají je – ale ne z lásky – to jen jak je tlusté. A pak je snědí. Zvířata mají takové věrné oči! Důvěřují člověku! Dovedete si, slečno Amálie, představit žal, jaký jsem měl v srdci, když právě tak naši zničili mé prasátko, co jsem si vychoval!“

„Které?“

„No toto! Z něho jsou ty jaternice.“

„Ach!“ uleklo se děvče.

„A jaké věrné oči mělo! Takové do modra, a všude za mnou běhalo. Na zádech a na noze mělo po černém flíčku. Slečno Amálie, život je pes! Nechtěl bych se znovu narodit.“

Málinka mlčela. Po chvíli povídala:

„A Gabra pořád říká, že je život krásný. Ale ani mně sa nezdá...“

„Život je pouhý klam,“ odpovídal Cvek. „Zdá se jen krásným, ale není, protože je smrt. A smrt je daň ze života. Říká se, že člověk je pánem přírody. Je, ale je přitom nejvíc nešťasten ze všech tvorů. On jediný ví, že zemře. Každé zvíře je šťastnější.“

Dveře se zticha otvírají a vbatolí se Jeníček.

„Májinto, já ci jitunicu!“

Málinka hledí zamyšleně.

„Vezmi si ji!“ ukazuje posléze na balíček.

Jenda vyleze na pohovku a rozbaluje nemotornýma rukama objemný balík.

„Děti jsou jistě šťastné,“ osvobozeně oddychla si Málinka. „Ty nic takového nevědí.“

„I vědí toho dost! I to, že zemrou. Jistě, slečno Málinko! Vidiš, vidíš, chlapečku, proč jsi se jen narodil! Musíš umřít,“ pokyvuje hlavou Cvek nad malým Jendou.

Jeníček nic neslyší, jen hmatá po jitrnici. Už ji má. Popadne ji a už chutě ven, ven!

Cvek ho však chytne za rukávek.

„Co myslíš, chlapečku, umřeš taky?“ dívá se mu upřeně do očí.

Jeníček se naň podívá, udělá malou krabičku a všecek zesmutní.

„Umlu!“ povídá sklesle, ale jitrnici nepouští z ruky. Rozpláče se a jen ven, ven! Tam tuze žaluje:

„Já umlu, ale až potom! Já ci včil jitunicu!“ křičí.

Maminka ho slyší, ale moc mu nerozumí a raději honem dává péci „jitunicu“.

„Dřív já jsem na řadě,“ pokyvuje hlavou babička, která vše slyšela. „A ty až móóóc potom!“

Jeníček je rád, jitrnička voní a chlapec zapomíná na smrt a těší se na pochoutku.

Málinka s Cvekem rozjímá o životě a smrti, uvažuje a poznává, že Cvek je nesmírně učený a že mnoho neznámého jí může povědět. Ráda přijímá jeho pozvání, že by se mohli společně s Gabrou, Kovářem a s ní někde sejít a pohovořit si o tom všem, co dnes najednou nelze si říci.

Maminka už přináší teplé mléko, dobrý med a Cvek si pochutnává.

„Prosté jídlo, prostý život – to je můj ideál. Čím více člověk ví – tím je nespokojenější,“ povídá mamince student.

„Ó, toho názoru já nejsem,“ odmítá maminka. „Vzdělání je krásná věc. Oduševnělý člověk má dnes více vyhlídek ve světě než nevědomý. Moje dcery musí býti vzdělané, musí všemu rozumět.“

„Milostpaní, čím více víme, tím více poznáváme, jak daleko jsme od pravdy. Vzdělání dává sice mnoho, ale bere víc.“

Maminka se dívá na Cveka nějak udiveně. Tohleto nemá před její dcerkou povídat. Darmo ji kazí v učení.

„Vy jste ze statku?“ táže se maminka.

„Jsem.“

„Z velkého?“

„Z největšího v Bystřici.“

„Jediný syn?“

„Jediný“.

„Hned jsem si to myslela,“ tiše poznamenává maminka. A pro sebe dodává: „Největší lidé vyrůstají z nejmenších chaloupek.“ Po chvilce mlčení ptá se matka dále: „Vám se asi vede velice dobře, že?“

„Mám všeho dost. Často druhým závidím...“

„A co?“ diví se Málinka.

„Jejich starosti i radosti. Obojí jsou větší mých. Ty radosti obzvlášť. Chudý pracuje a ví proč. Já to nevím. Někdy se mi zdá, že všeho nechám a uteku do světa.“

„Nemluvte tak! Jste jediná radost svých rodičů. A to je váš účel ve světě. Nezapomínejte na to!“ dodala matka. „Není to krásné?“

„Chtěl bych sám býti také šťasten – a nemohu.“

„Věnujte svou práci a pšli blahu lidí – buďte třebas lékařem – najděte uspokojení. To ve vás bouří mladá studentská krev...“

Ale Cvek vrtěl hlavou.

Vtom se vrátila Gabra.

„Jéjej, pan kolega! Vítajte! Pravda, že mně nesete tu zabíjačku? To sa těším! Mami, zapomněla jsem vám říct – “

„Vím všechno. Ty jelita – Málinka jitrnice. Ty ty, ty!“ zahrozila Gabře. „Jsi velická nezpůsobá a přivedla jsi mě do rozpaků. Jakkpak to máme od pánů studentů přijmout?“

„Však jsem vysvětlil milostpaní,“ mávl rukou Cvek, „že sám zabíjačku nejím, zato však jsem si znamenitě pochutnal na medu a mléce.“

„Jak pústevník,“ usmála se Gabra.

„To je to pravé, tím bych chtěl být, věřte mi to, slečno Gabro!“ řekl Cvek.

„A já zas uzenářkú.“

„A to bychom si nerozuměli,“ zavrtěl hlavou Cvek.

„Já vám velmi rozumím,“ vyjasnila oči Málinka.

„A já taky,“ zasmála se maminka. „Máte rád med a já jsem vám zde připravila pro vás i pro pana kolegu láhev pravého a dobrého medu. Nechte si chutnat!“

„Děkuji velice, ale nemusilo to být,“ odpověděl překvapený Cvek a med přijal.

„Tož jsem to všechno, myslím, dobře vyřídil a jen prosím, milostpaní, abyste se na nás nezlobila. Musel jsem přece Mikulášův dárek odevzdati, ne?“

„Mami, možu Mikulášovi za to poděkovat?“ zahleděla se Gabra na maminku.

„Jistě, je to slušnost. Půjde s tebou Málinka. Nemám sice ráda chodění studentů se studentkami, ale toto jest výjimka. Myslím, že i pan Kovář je také tak slušný mladý pán jako...“

„Ešče o moc slušnější, mami, uvidíte,“ čile přisvědčovala Gabra.

Maminku to sice všechno moc netěšilo, ale byla dobře vychována a své děti také dobře vychovávala. Dívala se vážně na Gabru a dodala:

„Jsi ještě příliš mladá. Na chodění se studenty máš dost času. Doufám, že zůstane zatím jenom při tom poděkování. Až budeš starší, nebudu bránit, abys se studenty se více pobavila, ať je to třeba pan Kovář...“

Gabra se drbala za uchem. Zdálo se jí, že opravdu by bylo lépe s Kovářem i Cvekem se bavit až později. To už potom maminka nic nebude moci říci, když to bude častěji. A Gabra bude poslušná dcera.

Takového čtvrt nebo i půl roku raději s poděkováním počká...

A Kovář? Ať čeká taky. Aspoň si nemůže myslet, že za nějaké jelito nebo jitrnici se s ním bude scházet...

Gabra se začala usmívat a povídala Cvekovi:

„Tož vyříd'te panu Kovářovi, pane Cveku, že mu děkuju za tu zabíjačku a že mu osobně poděkuju – 1. mája! Nech o půl třetí čeká u kapličky. Přijdeme obě – s Málinú.“

Cvek vyvalil oči.

„Až prvního máje?“

„Ano! Prvního mája!“

Nedalo se nic dělat. Gabra už byla ta tam, maminka se jen usmívala a pan Cvek se měl k odchodu...

Gabra byla samá veselost. Obalamutíla Kováře a smála se tomu kolik dní.

Jinak Málinka měla přetěžkou hlavičku. Hned, jak se Cvek odporoučel, chodila jako zmámená ovečka...

Po pokoji, po dvorečku, po kuchyni.

Jakže to ten pan Cvek povídal? Že život jest jen klam? Nemůže být krásný, protože je smrt. Smrt jest daň ze života.

Ach, to je hrozná daň! Kdybychom nevěděli nic o smrti, byl by život krásný – uvažuje Málinka. Ach, ano! Cvek má pravdu. Kdybychom věděli, že vše drahé, co kolem nás je, zůstane živo, jak jinak bychom byli šťastni. Zahyne každá květinka, travička, sedmikráska i bodlák. Zahynou a nikdo neví, kam se ztratily. Nic netrvá věčně, ani člověk. Málinka se zamyslí. Ach, Bože, jak by to bylo krásné, kdyby měl člověk na věčné časy babičku. Babička jest však stará, už málo chodí a za chvíli se může ztratit s tohoto světa. Nikdo nebude vědět, že žila dobrá stařenka, Málinkou nad vše milovaná. Ztratí se, nikdo neví kam, jak ta sedmikráska, jako ta zelená travička...

Málince je tak smutno, přesmutno. Zakryje si obličej rukama a tolik si zapláče.

Ten život je zlý, tak zlý!

Málinka jde do kuchyně a je celá posmutnělá. Babička leží na posteli a dívá se na děvčátko:

„Copak je ti, Málínko? Máš celé zarosené oči, snad jsi neplakala? Já tady přemítám, že se snad ještě tvojí svatby dočkám, a ty tady pláčeš. Vždyť nemáš příčiny! Pojď, pověz své bábě, co tě trápí.“

Málínka jde, stulí se k babičce a znovu zapláče:

„Ach babičko, ach babičko!“

„Líbí se ti ten mládenec?“ hladí vnučku babička. „Tak jaképak má oči?“

„Ach babičko, toho jsem se nevšimla.“

„A to je pěkná věc! Tak si pěkně ke mně sedni a všechno mi pověz! Copak tě trápí?“

Tu si Málínka vlezla na své oblíbené místo k babiččiným nohám, jak sama říkala „na čučák“, odkud se krásně hledělo – „čučelo“ – babičce přímo do obličeje, a zadívala se na ni.

„Babičko, život prý je klam a daň ze života smrt, říkal pan Cvek. Že je to hrozné, babičko, vědět, že umřeme?“

Tu se babička zarazila. Tak takové má ta maličká myšlenky! Takové řeči že s ní ten student vedl? Lépe, když se mu Málínka po druhé vyhne. Inu, studenti! Samé hloubání a málo tělesné práce. To pak unavený mozek ledacos vymyslí. Babička to Málince náležitě vysvětlí.

„Nevěř Cvekovi, Málínko! Život je krásný, a právě proto, že nám poskytl tolik krásy, daň musí být veliká. Smrt! Bože, kdo by se jí bál? Kdo má čisté svědomí, může se podívat s klidem Pánu Bohu do očí. A já čisté svědomí mám. Zasvětila jsem život práci a ta přináší požehnání. Nejsme-li všichni dost šťastni a spokojeni? A to jest to Boží požehnání. Ostatně, smrt není konec života. Můj život pokračuje ve vás, drahé děti. Život dává mnoho krásy, a protože všeho moc škodí, nemůže trvat věčně. Pro vás, nové – bude krásným znova. A my, starí půjdeme spat.“

Málínka si jen zhluboka povzdechla. Je to jistě pravda, co babička povídá, ale Málínka by nechtěla, aby babička šla už spát. Málince se babička ani nezdá ospalá. Hledí tak jasně a vyrovnaně na Málínku a mluví jako z bible. Však už babička zase pokračuje:

„Mně život připadá jako pout dětí matky Země. Matka Země vypraví své děti do světa na zkušenou a ony se po čase navracejí zpět. Co je v tom zlého? Vykonalý svůj úkol a navrátí se z pouti domů. Každý se

přece musí z pouti domů vrátit. Člověče, prach jsi a v prach se obrátíš. Jako růžička vykvete, vyroste ze země, tak i člověk. Růžička se rozhlédne po zemi, potěší, zavoní a jde zpět k mamince. Musí zpět. Maminka by se trápila. Její dítě se nesmí nikdy ztratit! Kdybys, Málíno, lísteček růžičky spálila a popel vyfoukla do vzduchu – vrátí se zpátky. Takový je zákon na tomto světě, milá Málíno, nic se neztratí. Život a smrt, to je den a noc, bdění a spánek, a to je náš svět. A je to krásné, protože jest to i Bohu milé.“ – Babička se odmlčela. Byla unavena dlouhou řečí.

Krásně to babička řekla, ale Málince je přece jen smutno. Dívá se na babičku, vidí, že je unavena, ale nemůže si představit, že babička je opravdu také taková růžička, která zavoněla, potěšila a půjde spát.

Málince je smutno a nic neví, jak Gabra hoduje na pečených jelítkách. Ale to už na ni Gabra volá:

„Máš pečenú itrnicu, Málino, pojď!“

„Nikdy, nikdy itrnicu!“ vzpamatovala se Málíno a zamyslela se na chvíli. Potom povídala: „To prasátko mělo modré oči a dřív ho zabili palicú...“

„Šak ho živé jest nemohli, ty hlúpá! Když mohl Pán Bůh na púšti jest ryby a nebyl to hřích, tož co bych nemohla já jelita?“

Gabra si pochutnávala vesele i za Málíno, s kterou nebylo řeči. Ani se pro to moc nehněvala. Spočítala si, jak dlouho jí jatarničky s jelity vydrží. Toť se ví, sní to i za Málíno. A panu Vénovi rozhodně poděkuje. Jelita jsou strašně dobrá. Ale poví mu to až prvního máje...

Franz Kottas

Gabra si s Kovářem moc hlavu nelámala. Však když za něco stojí, počká na ni do máje. A když nestojí za nic, nebude ho škoda! Gabra se teď musí učit, aby měla jaro volnější. Málinka sice ku podivu pořád říkala Gabře, že by vlastně s hochy mohly promluvit dříve, že je pan Cvek zajímavý a že by ráda slyšela jeho názory o všeličems, ale Gabra ji odbývala:

„V zimě nic takového! Šak víš, jak ti na mrazu vždycky zčervená nos! Tož to studenti zrovna nemosíja vidět, ne?“

Málinka však soudila, že jí by červený nos vůbec nevadil, vždyť by si jen učeně vyprávěla s Cvekem a při tom je nos vedlejší věcí – ale Gabra nechtěla ani slyšet.

„To je také zkouška trpělivosti na Kovára, a tož to ináč už neuděláme.“

Zatím si Gabra v skrytu srdce přála, aby se Kovář na ni pro to zlobil, běhal za ní, volal ji, případně, ó Bóže, i psaníčko jí poslal – ale ono nic. Jako by do země zapadl, jako by o Gabru nestál.

Když se později přece náhodou potkali, slušně ji pozdravil, uklonil se jí, ale marně Gabra usuzovala, zda si při tom vzdychl, nebo ne.

„Tož, když je takový nafúkanec, ani na něho nepohlédnu,“ povídala sama sobě, „a dám sa do práce.“

Věru, práce jí šla od ruky. Ve škole i doma. Učila se, pomáhala mamince uklízet, jezdily s Málinkou na bruslích, a když se blížilo jaro, zašla s Málinkou na půdu, aby i tam udělaly pořádek.

Na půdě odjakživa uklízely rády! Slídily všude, nahlédly za trámy a kdejaký starý krám vytahovaly na světlo boží.

Půda byla veliká, prostorná, o několika odděleních.

Za komínem to bylo jako u černokněžníka, temné a tajemné pro Gabru a její skrýše jako stvořené. Tam nikdo nešel. Hlavně ne Málinka! Ta se bála jíti za komín. Gabra jen na ni zakvikala anebo zachraptěla:

„Strašidla idú – checheche!“ a Málinka perendila ze schodů, div si nesrazila hlavu.

Světlé oddělení půdy mělo také svůj půvab. Zde byly srovnány staré krabice s klobouky ještě staršími, a to je nějaká zábava, posazovat si na hlavu klobouky kdovíjak staré a smát se...

Ale ještě i jinou zajímavost mělo světlé oddělení. Byl zde otvor v podlaze, zaklopený plechovou záklopkou.

Když se do ní strčilo, otevřela se, zevně zůstala viset a bylo vidět do kuchyně na maminku, co dělá a jak si s babičkou povídají. A také se dalo tudy dobře strašit malého Honzíčka.

Gabřino „bazilišci idú“ mnohokrátě Jeníčka, malého bratříčka, vystrašilo a bývalo příčinou častých „lepanečků“ od maminky.

Dnes děvčátka opět bloudí po půdě, nahlízejí za trámy a vytahují, co předešlí majitelé za ně odložili nebo uschovali. Málinka vytahuje rozbité kořenáče, plechové škatulky, staré misky a nakonec jakousi knihu, švabachem psanou, a všeka se do ní ponořila.

Gabra lovila za komínem. Našla potřebné věci: Úplně dobré kleště, tři pastičky na myši a jakousi tajemnou schránku. Aby to tak byl poklad! Šťěstí, že ji Málinka neviděla.

Gabra se přikrčí a kleštěmi plechovku otvírá.

A už vidí! Na dně plechové krabičky hoví si poduška na razítka a razítko. Gabra kulí oči, usmívá se a už jásá!

Razítko! Po něčem takovém už dávno pase! Bude její! Nedá si je vzít! Bude mít své vlastní razítko! To jí bude Málinka závidět! A Žofka pukne zlostí!

Gabra chvátá na světlo a staví Málince razítko před oči.

„Podívej sa, Málinko! Vyvaluj oči! Já mám své vlastní razítko!“

„Ukaž!“ natahuje ruku Málinka. Také by chtěla mít svoje razítko, jako má tatínek!

„Ani máknút!“ odbývá ji Gabra. „Já to mosím vyzkusit!“

Dcerky našly kus papíru a Gabra seběhla dolů, půjčila si tatínkovu barvu na razítko, natřela s ní podušku a razítko zabralo.

Ach, ten nápis! Byl tak krásný a jasný!

Gabra četla: *Franz Kottas*.

„No, na jméně nezáleží!“ povídala. „Dobré je to! Enom když mám razítko. Hned napíšem Fanúškovi!“

Když sešly dolů, Málinka sehnala papír a Gabra psala švagrovi:

Drahý Fanúšku!

Doufáme, že se Vám po nás stýská, a tož Vám dáváme vědět, že sa máme dobře a prospíváme na všechny strany.

Koza dobře žere a Jeníček je hodný. Ona ale mrcha málo dojí, a tož na mňa lidi nadělali, že snád' sa místo pastvy na ní vozím. Ale na mú milú dušku, bylo to enom párkrát, a včil v zimě nic!

Ve škole jsme s profesórama celkem spokojené, enom ta latina dělá Málince jakési potíže. Já si to moc do hlavy neberu.

Tož s Bohem! A přijed'te! Herka umí moc kumštů a babička Vás vzkazuje pozdravovat. A Málinka také a chtěla by Vás vidět. Aj já.

Vaša Gabra.

Hej, nezapomeňte si všimnúť razítka! To hľadáte, čo? To je moje. Enom mně scházíja k tomu správné papíry. Mosela jsem tatínkovi vyfúknúť tyto čtverečkované.

Tuze pak Gabra zajásala, když na konci jejího dopisu skvěl se podpis: „Franz Kottas“.

Málinka ani valně nehleděla, co Gabra píše. Snila též o razítku, ale Gabra jí je ani do ruky ne a ne půjčit!

„Aspoň na chvíli,“ žadonila Málinka. Tož si Gabra konečně dala říci a na minutku je Málince zapůjčila. Ale jen na minutku.

Málinka si navlhčila razítko do podušky, ještě naň dýchla a otiskla si je na ruku. A pak už se jen v otisku shlížela. Kéž by také měla své razítko!

Gabra dopis zalepila, obálku „orazítkovala“ a dala na poštu.

Ale ještě toho neměla dost. Psala kdejaké své spolužačce a že ta psaníčka ve škole zítra rozdává. Chtěla také poslat pozdrav Kovářovi, ale rozmyslela si to. Tomu ne, rozhodně ne. Mohl by to poznat, a Gabra

přec nebude psát ogarovi první? Myslet na něj může, to nikdo nevidí, ale psát? Kdepak! Gabra je, byla a bude vždy hrdá. S razítkem se mu může pochlubit až jednou osobně. Tož psala jen kamarádkám. Ať si napsala některé jen „kdo to čte, je o _ _ l“, hezky to orazítkovala.

Maminka nahlédla už několikrát na dcerky do pokoje, že jsou tak potichu, ale když viděla, hlavně Gabru, jak pilně píše, byla spokojena a libovala si.

„Zaplať Pán Bůh, opravdu se do toho učení přece jen zabrala. Měla jsem z toho strach!“ povídala babičce a už si v duchu představovala, jak Gabra bude učitelkou nebo třeba profesorkou.

Taková bystrá hlava – opravdu – nejlíp by jí slušelo učit děti! Statečná je a s dětmi by to také dobře uměla.

„Já myslím, Málínko, že se té učitelky sotva dočkáte,“ povídá babička a kývá hlavou. „Ledaže by si vzala nějakého učitele...“

„Ale, babičko, vždyť se to děvče učí. A když nebude učitelkou, může být třeba doktorkou...“

Gabra vchází právě do kuchyně a zaslechne cosi.

„Co ste si tady o mně vykládaly?“ natahovala honem uši.

„Tak čímpak bys chtěla být, Gabruško?“ ptá se jí vlídně babička. „Že prý učitelkou! Maminka se na to těší.“

„Já učitelkú?“ naparuje se Gabra a zamýšlí se. „Smolit sa s cigánama? Ani za nic!“

„A tož čím?“ ptá se matka. „Doktorkou medicíny snad? Povahu bys na to měla.“

„Já doktorkú? Kudlat sa někomu v břiše? Strkat uši na zapocené záda? Dívat sa faganom do uslintaných krků? Ani za milion...!“

„No, no!“ napomíná ji matka. „Lékařství je vznešené povolání. Má velké úkoly. Obětavost činí člověka dokonalým. Ovšem, kdo k tomu nemá vlohy, tak si zvolí něco sobě vhodnějšího. Což třeba být profesorkou? To bys učila větší děti.“

„To tak, být vymalovaná na každé knize, někdy aj s fúsama, kdepak! Co vás napadá! Ty moc zkusíja od děcek!“

„Vždyť jsem vám to povídala, Málínko!“ uvažuje babička.

„A tož dejme tomu – inženýrkou – hezky kreslíš – to by také nebylo zlé,“ nedá se mást maminka.

„Ho, ho, ho! Pořád výrat do jakýchsi čáreček jak tichý blázen, kdepak! To já mosím mět po světě rozhled,“ čile odpovídá Gabra.

„Na její chytrost a pusu měla by být spíš advokátkou!“ míní babička.

„Ho, ho, ho! Ty mosíja chránit zloděje, a to na mňa není! Když zloděj, tož marš do hárestu! Basta flek – tým advokátem bych nemohla být! Tenkrát bych cosi provedla!“ Kohoutí se děvče.

„Proboha a čím vlastně budeš?“ spíná ruce maminka. „Učitelkou ne, profesorkou ne, inženýrkou ne, advokátkou ne, tož čím?“

Gabra se protáhne, vítězně se rozhlédne po všech a povídá volně:

„Já sa budu vdávat.“

Tatínek, který právě vchází do dveří, se žertem až zapotácel.

„Jejejeje, to jsem se lekl!“ povídá. „A zdalipak už máš ženicha?“ dívá se na svou dceru, která je sice hezky veliká, ale dětské rozmary prozrazují její vyspělost.

„Já ženicha? Toť sa ví, že mám. Venca Kovářůj by sa se mnú od hodiny oženil, enom kdybych já chtěla!“

„Chachacha,“ rozesmál se tatínek. „A už ti to řekl?“ ptal se jí.

„Snád' budu čekat, až on mně to řekne! Sama si ho vyberu, ale až budu chtět!“ A Gabra se otočila na patě a ta tam ze dveří.

Tehdy se i maminka i babička, které byly trochu zaraženy, rozesmály. Smála se i Málinka, ale tatínek se smál nejvíce.

„Máme nevěstu, ani jsme se nenadáli. Nic platno, Gabra se nám už začíná galánit! Inu, ta se ve světě neztratí. Nemusíme se o ni tolik starat,“ řekl.

„Bať, bať,“ kývá hlavou babička. „Neztratí se i bez študií.“

Tatínek hledí oknem ven a ukazuje mamince: Gabra sedí na Herce, která se jako obvykle volně prochází po dvoře, a právě teď si zaklusala, neboť Gabra ji žďuclila do žeber.

„A já pořád, proč ta Herka nadojí!“ spráskla ruce matka. „Počkej!“ hrozila matka za dcerkou.

„Já ti povím,“ rozběhla se na dvůr, ale to už se Gabra vzpamatovala, a než matka Herku dohonila, už si Gabra hověla ve větvích staré jabloně a hezky vysoko, aby na ni maminka nemohla.

Druhého dne ve škole bylo pozdvižení. Dcerky dostaly od Gabry psaníčka s razítkem „Franz Kottas“ a veselostí až poskakovaly. „Franz Kottas“ byl jim velice k smíchu.

A ke všemu jim Málinka ještě v přestávce, když byla Gabra na chodbě, povídala:

„Cérky, já sem sa vám včera nasměla! Gabra doma povídala, že sa bude vdávat! Že si vezme Vencu Kovářového...“

Hurá! To bylo něco pro veselé žáčky! Smály se, Málinka musela všechno věrně vypovědět a smála se taky. Potom ty čipernější kamarádky si vlezly do poslední lavice a cosi kutily. Ve chvílce pak nesly na profesorský stoleček takovouto cedulku:

Oznámení.

Franz Kottas a Venca Kovářůj oznamují tímto své zasnoubení a prosí tatíčka Šindeláře o otcovské požehnání.

Pak ještě namalovaly rámeček a už odběhly. Bylo na čase. Pan profesor Šindelář již vchází a napomíná vlídně děti, aby byly tiché. Jde ke stolku.

Tam nějak dlouho hledí na záhadné „oznámení“, pak usedá, vrtí hlavou a nakonec praví:

„Budem dnes opakovat časování. Tak kohopak bychom vyvolali?“

Rozhlíží se po dětech a chytře volá:

„Tak, Franzi Kottasi, půjdete k tabuli!“

Gabra vyskočila jako jelen, ani nevěděla proč. Stála celá červená a pan profesor si vesele bručí něco pod vousy, jako: „Hned jsem si to mohl myslet.“ Gabra však už se vzpamatovala a honem zpět usedá, jen loupe očima, kdo to prozradil.

„No tak, Gabrielo, k tabuli!“ pobízí profesor. Gabra jde všeka červená a profesor už jí říká:

„Časujte: carpo, trhám!“

Gabře to jde dost dobře: „Carpo, carpere, carpsi, carptum!“

„Laudo, chválím.“

I to jí jde a pak ještě mnoho jiných sloves. A teď profesor velí:

„Pasucro.“

Gabra časuje podle laudo:

„Pasucro, pasucrare, pasucravi...“ Ale dál nemůže. Třída se směje a profesor s ní.

„Ale vždyť to dobře říkám,“ omlouvá se děvče.

„Opravdu pasete krávy?“ směje se profesor.

„Ne, enom v letě kozu!“ červená se Gabra a chápe už význam žertu.

„A to jste se seznámila s tím Vénou Kovářovým na pastvě?“ táže se profesor.

„Ne, prosím, na mikulášské zábavě.“

A to už profesor je doma! Zná studenta Václava Kováře, jenž představoval o zábavě Mikuláše.

„Hled'me, hled'me!“ povídá si profesor. „Kdopak by řekl, že Mikuláš a čert atd...“

„Tady mám jakési oznámení,“ povídá Gabře. „A mám prý vám požeňnat. Kdybyste byla neuměla, tož bych vám byl požeňnal víc, ale takto si zahraju aspoň na panáčka. Odpouštějí se hříchové vaši, jděte a polepšete se! Ale dřív mně řekněte, proč vám vlastně říkají Franz Kottas?“

„Já mám takové svoje razítko,“ usmívá se Gabra. „Našla jsem je včera na hůře. Lele, toť je!“

Gabra podává profesorovi razítko, které mačkala v kapse.

Profesor čte a usmívá se moc příjemně. Z razítka naň hledí tak upřímně „Franz Kottas.“

„Jste vy ale dítě, Gabro!“ povídá. „Já se bál, že se nám budete vdávat, a ona se zatím raduje z cizího razítka jako malé dítě.“

„Žádné cizí! Moje je to!“ Chňapá Gabra čile po razítku. „Kdo si je našel, toho je. A to su já,“ ukazuje na sebe.

„Pst! Ted' je necháme hezky ležet na stole, abyste si příliš nehrála,“ rozhoduje profesor.

Gabra se mračí, div nemručí, a rozhněvaná jde do lavice. Celou hodinu do ní nic není.

„Enom aby mně ten prófa razítko nezašantročil!“ šeptá sousedce.

Ale tatíček Šindelář jí po hodině razítko vrací:

„Tu máte, Kottasi, a dobře si to schovejte! Dokavad vás bude takovéto razítko bavit, nemám starost, že byste sháněla ženichy. A tak je to zrovna dobře, Kottasi!“

Gabra přitiskla vzácné razítko k srdci, ale po kamarádkách loupla hrozivě očima.

„Počkejte, já vám dám, která jste to spískala!“ hrozí kamarádkám. „Ale iný to nemohl vyštěbetat než naša Málina.“

Ta se v lavici jen krčila. Když si Gabra náležitě vyšetřila, kdo to všechno zavinil, vypořádala se s kamarádkami a pak si zaskočila k Málince.

„Tu máš, tu máš, klevetnico jedna, abys po druhéj neklevetila. Tu máš! Vyškubu ti všechny pačesy!“

Všecky jí je sice nevyškubala, ale vytahala jí je řádně.

Málinka v těžkém nařčení

To už bylo jaro v plném rozpuku, když se pan profesor Chalupa zeptal Málinky:

„Je to pravda, Málinko, že učíte primána Františka Haluzu češtině?“

„Učím, ale teprva týdeň. Paní profesorka mně ho doporučila, abych si něco vydělala. Já su tak ráda...“

„No, vidíte. A můžete si vydělat ještě víc. Hoch potřebuje také pomoci v přírodopise. Nerozezná snad ani fialku od sedmikrásy. Chod'te s ním často do přírody a ukažte mu nějaké bylinky! Ano?“

„Velice ráda, však je všechny znám ešče ze Štítnéj...“

„Vždyť vím, proto právě vám Haluzu svěřuji. Ale na chlapce přísnost! Je tak trochu uličník!“

Málinka slibuje dobré učení, přísnost a vlídnost, a jen se raduje, že může učit o předmět více. Inu, zase se víc vydělá. A mamince koupí celé kilo masa. Tenkrát musí sníst maminka celý plást na posezení, a ne jako včera.

Málinka se zamýšlí a v duchu vidí malinký kousíček masa na veliké hromadě zelí. A jak putoval! Chvilku jej měla na talíři Gabra, ždibánek ukousla a šup, už jej měla na talíři zase maminka. Ale maminka se brání. Nevezme si ani kousíček. Olízla kost z polévky a tvrdí, že bylo na ní ještě dost a dost. A šup, už je kousíček na Málčině talířku. Ať se dcerky rozdělí!

Málinka si ukousne kousíček, a když se maminka nedívá šup, a už jej má zas na talíři zpátky.

„Mami, snězte ten kúščíček,“ žmolí ruce Gabra. Ale milý kousek masa putoval, kdoví kolikrát, a konečně zůstal stát na talíři celý. Když ne maminka, tož ne ani dcerky! Ale to už se maminka tuze zlobí a chce odejít od stolu. Tož se dcerky obětují a spravedlivě se rozdělí. Ale Málinka nemůže pro lítost ani polykat, a tak se musí Gabra obětovat a oba „kúščíčky“ spolknou jako malinu.

Ale teď už bude jinak. Řízky bude jíst maminka. Málinka si na to vydělá. Už nesmí ani muknout, že penze je malá a vydání moc.

Bude učit potajmu a maminku překvapí.

Málinka jde odpoledne na hodinu a tak uvažuje. Chlapec už na ni čekal.

„Františku, dnes se budem učit v Oboře! Pan profesor Chalupa mně pravil, abych ťa přiučovala aj v přírodopise.“

„Já o tom už vím,“ odpovídá jí nedbale chlapec.

„Tož pod!“

Vyšli.

Nazrzlý, ježatý kluk se šoural za Málinkou mlčky. Jeho potměšilé oči a zakřivená ústa neslibovaly nic dobrého.

Když docházeli k Oboře, ozve se rána.

Kluk za Málinkou vystřelil ze špuntovky, až děvče poposkočilo.

„Jacísi ogaři, kdesi – cosi –“ vymlouvá se kluk.

„Pod', hen v háji sú petrklíče, pod', všechno ti ukážu,“ spěchá Málinka napřed.

„Vidíš, jak sa žlutíja? Ty patříja mezi ‚prvosenkovitě‘ a latinsky sa jmenujú ‚primule‘. To je krásné jméno, pravda? Také sa jim proto u zahradníků říká primulky.“

„To je, sakviš, zatrackaná věc,“ pokyvuje hlavou kluk.

„Lele, veverka!“ A než se Málinka potočila, kde už kluk byl!

Moc dlouho ho honila, než mu zase mohla vysvětlovat dále.

„Vidíš, fialka! Patří mezi violkovité a jmenuje se latinsky ‚viola odorata‘, a tady, podívej sa honem! Podléštky! – Jaterníky! Podívej sa, to je krása – jak sú krásné modré! Tady – pojd' sem, plicník lékařský. A tam – vidíš tu žlutú květinu? To je křivatec. Zvláštnost, podívej sa, Františku, sasanky ve dvouh barvách! Jedny bílé, druhé žluté – sasanky pryskyřníkovité.“

„A hen na kopečku, Františku, pozor! To je jedovatá květinka – hlaváček jarní. Vidíš ty krásné žluté květy?“

Málinka hledí po chlapci – otáčí se, klečíc u hlaváčku jarního, ale kluk v prachu.

„Františku, Františku!“

Ze stromu to dělá na Málinku:

„Kuku, já sedím v buku.“

Ale Málinka se nedá. Bude mít trpělivost a bude učit kluka na stro-
mě. Stoupla si pod strom a křičela nahoru vše, co věděla o květince.

Ale ve chvílce se chlapec spustil dolů a porazil Málinku. Udělá na ni
dlouhý nos a upaluje pryč.

Děvče setřelo slzu a povzddechlo si:

„Ach, Bože, jak těžko sa peníze vydělávají!“

Málinka poseděla pak ještě mezi květinami a pak se vrátila domů.

Druhého dne bylo totéž trápení. Tentokráte to dělal kluk trochu
chytrěji. Začal dělat hodného. Klečel u květin jako Málinka a sám ji
k nim volal. Jak prý pěkně voní! Málinka má radost, čichá si, ale pak se
může ukýchat. Kluk jí nasypal na květiny kýchací prášek. Ne, to nebyl
hodný chlapec!

Ale nic platno, učení mučení – i pro učitele, když mají takové žáky,
jako je Franta. Málinka ukáže chlapci teď keře. Třebas tuhle bez černý.
Má radost, že chlapec pilně do keře hledí, že z něho přece něco vymo-
vá, ale kluk už jde po špičkách a vybírá mladé ptáčky. Při Málčině řeči
objevil hnízdo a hned se na ně lupičsky vrhl.

„To bude mezi ogarama legrace!“ ukazuje holátka Málince. „Každé-
mu dám jednoho na hraní.“

Otec sedmihlásek i matka žalostně zaplakali.

Málinka se vrhla na chlapce.

„Jak nedáš ty ptáčky nazpátek, vyškrábu ti oči!“ Až se celá třásla. „Do
školy půjdu, povím to na tebe panu profesorovi, aj tatínkovi a nechám
ť a vybubnovat, jaký jsi lotr!“

Kluk se přece jen zalekl.

„Tu máš!“ hodil ptáčky do trávy.

Málinka je sebrala a rychle ukládala do hnízdečka. Sedmihláskové
přilítli a radostně se vznesli ke svým mláďatům.

Ne, Málinka už nebude takového darebáka učit. Ne a ne! Hned
v pondělí vypoví hodiny a dalších už nepřijme. A všechno poví panu
profesorovi.

Jde domů a hle, co vidí?

Franta kráčí po cestičce, hvízdá si a za ním, co to vyskakuje? Ó hrůzo! Za nohu přivázaná žába! Kluk ji táhne za sebou na provázku.

Ne, toto Málinka jen tak nenechá! Musí něco podniknout! Málinka se plíží, sahá si do kapsičky, má-li svůj nožiček na vyrypování bylin i s kořínky u sebe. Má. Nožiček má. Ta je ráda! A nyní rychle žábě na pomoc!

Plíží se podél keřů, pojednou vyskočí a šmik, šmik, rychle odřízne žábu. Ta udělala v tu chvíli tak radostný skok, že vrazila do keře, ale přece jen utekla.

„Zatracený přírodozpytáku!“ pustil se za Málinkou chlapec a dal jí pořádný pohlavek. Málinka utíká co může, Franta za ní a tu – kde se vzala, tu se vzala – stojí v lese nedaleko o hůl opřená jakási stará žena.

„Pomalu, pomalu!“ křičí žena na děvče. „Nebo upadneš!“ Málinka zabočila rychle k ženě, hledajíc u ní útočiště.

„Prosím vás pěkně, zachraňte mňa!“ plačky prosí ženu... „Hen ten ogar mňa chce bít.“

„Opovaž se!“ zvedla žena hůl směrem k chlapci.

Frantík se zarazil, pak pohodil hlavou a rychle zmizel.

„Proč tě chtěl bít?“ ptá se žena dívky.

„Já mu bráním trápit zvířátka,“ vzlyká Málinka.

Stará žena zjasnila vrásčitý obličej.

„Neboj se, stará kořenářka tě nedá,“ objala žena děvče.

Stará kořenářka! Nikomu lepšímu Málinka nemohla přijít do rukou! Vypověděla staré ženě všechny své trampoty a ta měla pro ni úplné pochopení.

„Zlí jsou někteří chlapci; sama je také často napomínám. Dobře uděláš, když to požaluješ ve škole. Ať každý takový dostane svou odměnu!“

Od staré ženy zvěděla Málinka, že je kořenářkou, sbírá zde v háji léčivé bylinky, a chce-li Málinka, může s ní na ně chodit. Jak by Málinka nechtěla?

Bylinky, to byla její radost od malička! Mnoho jich také zná od tatínka, od švagra a hlavně ze školy od pana profesora Chalupy.

Kořenářka měla o děvče veliký zájem. Byla ráda, že někdo jí – staré ženě – rozumí, a upřímně zvala Málunku na společné sbírání. Naučí ji lidovému léčení!

„Přijď brzo, děvčečko,“ volala za dcerkou, „neboť čemu se v mládí naučíš, ve stáří jako bys našla.“

Málinka slibovala, že ráda přijde. Ale dnes byla tak z Franty utrápená, že spěchala domů, aby našla uklidnění u své maminky...

Hned v pondělí vypověděla vše o Haluzovi panu profesorovi.

„Neslýchané! To ovšem není hodný chlapec. Lépe udělá, nechá-li učení vůbec. Ptal jsem se naň, je stále tak nedbalý ve všech předmětech. Bude rozhodně lépe, převezme-li po otci ševcovskou živnost, než aby trápil profesory a žáky. Poradím to jeho otci.“

„A prosím, zaplatí mi jeho otec za učení?“

„No jistě! Musí přece! Otec peníze jistě pošle!“

Málinka šla trochu zkormoucena. Tolik se těšila na stálé výdělky, a teď? Bude mít peníze jen za týden, a jak trpce zasloužené!

I v přestávce byla Málinka zamyšlena. Počítala, kolik asi dostane. Možná, že třicet, možná čtyřicet korun! Vždyť celá odpoledne se chlapci věnovala. Za to koupí víc než kilo masa pro maminku. Přece se jen z vykonané práce těšila.

Ani si nevšimla, že kamarádky jsou kolem ní samý smích, jedno šuškáni, jedna tajnost.

Ty velké vzadu si váží nějaké divoké šátky na krk a vesele se smějí do dlaní. Pak tichounce po špičkách spějí na stupínek a Zdena Kratínová zadupe a ohlašuje:

„Pozor dajte, naslouchajte,

co sa stalo v Oboře.“

Tu zvedá hlavu i Málinka a usmívá se, cože ty dcerky budou provádet? Hle, hle, mezi dcerkami je také Gabra. Lokty všechny odráží a tlačí se napřed, aby ji bylo dobře vidět.

A už všechny zpívají:

Co sa stalo v Oboře?

V Krásně u Val. Meziříčí
je dost pěkný lesíček,
zvláště když naň večer svítí
bledý chlapec, měsíček.

Milovaly sa dvě duše
Amálie s Haluzú
a ta jejich velká láska
byla vám až na hrůzu!

Z léčivých tam ratolestí
ona sbírá vonný květ.
Pravila mu: „Vypijem to,
až nás zradí tento svět.“

On řek': „Kvítí jedovaté
to si ponech nádavkem,“
a té dobré Amálii
odměnil se pohlavkem...

Lítost chytla onu ženu,
srdce rval jí bol a žal.
zoufalství tom ona vece:
„Kéž by mě vlk roztrhal!“

Jemu to pak bylo líto,
a tak se zas smířili –
svět je ale přestal těšit,
a tak ten čaj vypili...

On řek': „Zkraťme utrpení,
pojd' naposled lesíkem!“
Tam se oba zastřelili
papírovým pytlíkem – – –

Oči dívek napjaté, ústa roztažená, a vtom prásk! – Strašná rána se rozlehne třídou. Gabra, která za zády svírala nafouknutý ohromný papírový pytlík, práskla do něho a ohlušující rána vyšla.

Dívky jásají, smějí se, jen Málinka, to citlivé stvoření, hlavu na lavici a pláče a vzlyká a vzlyká...

A ještě někdo je všecek zaražen. Profesor Chalupa. Nepozorován vešel do třídy, stojí u dveří velmi zamračen a ptá se: „Co to má být?“

Do dívek jako když hrom uhoď. Chvilí stály zaraženy, ale pak šupity, šupity, do lavice a žádná ani muk!

„To platilo vám, Málinko?“

„Ano!“ škytá děvče. „Já – su – prosím – v – těžkém nařčení! Přisuzuj – mně – galána. A já – já – já –“ už dál nemohla.

Profesor se na ni vlídně dívá:

„Za to, že učíte hochy, kterého jsem vám také já doporučil, by se vám měly smát? Za to, že jste si chtěla vydělat pár krejcarů?“

„Cože, pár krejcarů?“ křičí Gabra z lavice. „A že mně o tom nic neřekla!“

„My jsme ju viděly v Oboře s ogarem, tož jsme chtěly udělat legracu –“ omlouvá se Zdeňka.

„Už neplačte, Málinko! Vidíte! Tak svět odplácí!“ hladí profesor děvče.

„Ale, když mně je najvəc líto, že aj Gabra zpívala – o mně ona, moja sestra...!“

„No, no, no! To máš za tajnosti! Krejcarey zapřeš a potom mňa ešče pomlúváš.“

„Gabra čtvrt hodiny za dveře!“ rozkřikl se profesor.

I to ona ráda šla. Aspoň přijde na jiné myšlenky.

Z učení toho dnes Málinka moc neměla.

A když šly domů?

„Opico!“ hněvivě na ni pohlížela Gabra. „Máš tajnosti! Peníze beze mňa! Kolik ti dali? Co? Pověz!“

A Málinka povídá:

„Ešče nic. Ale snád' něco pošlú.“

„Ty jedna trúbelo! Čekaj – pošlú –. Ešče dnes si půjdeš pro prašule! Za to, že jsem kvůli tobě stála za dvěřama, rozdělíš sa se mňú na polovic!“

Málinka se podívala na Gabru, ale vidouc ji rozzlobenou, neopovážila se odporovat. Škoda, bude moci mamince koupit jen půl kila masa.

„Půjdu tam navečer, enom co si udělám úlohy.“

A taky ano.

Sotva Málinka napsala úkol – už ji Gabra honila:

„Marš pro peníze! A honem!“

Málinka šla. Aby Gabru snad neošidila, šla tato pomaloučku za ní. Málinka vešla do krámu, nad jehož vchodem skvěl se nápis:

František Haluza,
obuvník.

Bylo jí úzko. Jakkak pochodí?

„Prosím, jste pan Haluza?“ ptala se nesměle.

„Ja, ja, co chceš?“

„Já sú ta istá Málinka, co učila vašeho Františka češtině a přírodopisu a idu si pro honorář.“

„A basta flek do teho! No vida – na ten bysme aj zapomněli. No, to sa ví, že ho dostaneš. Prám před chvílečkú byl tady pan profesor Chalupa a moc ťa vychvaloval. No, je vidět, že cosi umíš. To je přecaj kúsek! Ešče před týdeňkem mohl být z našeho Franty doktor, a dnes vidím, že na něho čeká inší křeslo. Verpáne! A to všecko za pár dní učení. Tos dokázala veliký kus v životě, enom co je pravda.“

Ještě spoustu jiných vysvětlivek chrlí švec na Málčinu hlavu, ale ta valně neposlouchá. Pan švec slíbil, že dá honorář, a už jen aby jej vyklopil!

„Kakramente, kde sme nechali ten honorář?“ rozhlíží se po všech koutech pan švec.

„A – lele ho! Stojí v kůtě – to ešče od rána, jak sme zametali.“

Málinka rázem pochopila. Pan Haluza ji chce vyplatit koštětem.

Ó hrůzo!

Už se na nic nedívá a běží ven jako srna. Pan Haluza za ní volá:

„Hej, počkaj, hrozně rád bych ti zaplatil...!“

Ale Málinka už neslyší. Je už kus cesty od krámu a ani nevidí, že ještě někdo jiný za ní běží. Gabra! Ale ne a ne Málinku dohonit!

„Co sa s tú Málínú stalo? Dycky sa se mňú dělí, a včil?“

Tož běží kratší cestou, nadběhne Málince u vrátek jejich domu a křičí na ni:

„Polovičku, nebo život! Lakoto!“

„Enom si di na polovičku, estli chceš – pan Haluza ti dá takéj, ale metlú, jak mně...“

„A stakrment, kakrment!“ koktá Gabra. „Tož takový máš honorář?“

Pak si sedly do koutku dvorečku na lavičku pod kalinu a Málince se znovu vydral proud slz z očí. Sepjala ruce, položila je na stůl a pak na ně dala hlavu.

„Co jsem sa natěšila, že koupím mamince sama pořádný kúsek masa za vydělané peníze, a co mám včil? Ubohá maminka, zas nebude mět ani ten ,kúščíček‘!“

Gabře roztává něco v srdci jako led na slunci. Tož tak, tak to bylo? Málinka chtěla popřát mamince, chtěla ji překvapit, tož proto ta tajnost! Má dobré srdce Málinka. Jen když nechtěla ošidit ji, Gabru!

Ale ten zatrackaný švec!

Zas všechny ledy obklíčily srdce Gabřino. Jak vyzrát na ševce? Jak ho donutit k zaplacení? Ale chytře!

Gabra pod kalinou dumá a dumá. Ale pak se jí vyjasňují oči, tůká se do čela a tiše odchází.

Málinka dumá také. Hlavu nezvedla, vzdychá a přemítá. Ani si nevšimla, že u ní stojí maminka a hladí ji.

„Pojď, děvčečko zlatá, vždyť jsi se ani v poledne nenajedla. Schovala jsem ti ‚kúščíček‘ masa od tatínka, to si pochutnáš.“

Málinka vstává, slzy se jí hrnou do očí a padá mamince okolo krku. „Kúščíček“ však musela sníst, ať se bránila, jak chtěla.

Zatím Gabra se řítí k ševci. Aby se nezdála podobnou Málnince, protáhla obličej, vykulila oči a spustila nóbl řečí:

„Pane mistře, prosím, byl byste tak laskav a spravil byste naší mamince boty?“

„Ale co bych nespravil?“ odpovídá tázaný. Nasazuje si učeně brýle, prohlíží znalecky boty.

„Jsou jich jenom čtyři páry a jsou dosti odrané.“

„No, dá sa to ešče spravit. Sem flek, tam flek, sem špičku, tam kram-flek a všecky podrazit. Po zítřku je to hotové.“

„Tož, já si přijdu. Jenom nechť dáte dobrou kožu! Naša maminka by vám víckrát už nic spravit nedala. Zapište si adresu: Amálie Veselá v Zašové, číslo, saframente, asi 25.“

Při jméně Amálie, švec poposkočil a hned zakřikl do kuchyně:

„Jak se to ledaco menovalo, co ťa učilo tu češtinu aj ten přírod'ák?“

„Amália!“ zní hlas z kuchyně.

„Čí?“

„Tauberová!“

„No, tož si přijď po zítřku!“ – obrací se švec spokojeně ke Gabře.

Ta letěla radostně domů. Ale nikomu ani muk! Málinka měla tajnost, ona ji bude mít taky!

Ale Málinka chodila přec jen všechna nesvá. Poplakávala pořád a Gabře tvrdila, že křivda bolí nejvíc. Ať jí dá někdo lepanec, ať jí vyhubuje, kdo chce, a když zaslouží, ale křivdu, to Málinka nesnese. Ne a ne!

Marně jí Gabra tvrdila:

„Když mně někdo křivdí, idu, udělám mu to taky – a mám pokoj!“

Ne, Málinka tak nejedná.

Pomsta náleží Bohu!

Kdyby bylo aspoň pěkně! A to se dalo zrovna do pršení, déšť se jen sypal a dcerkám bylo doma úzko.

Gabře tuze úzko! Maminka hledala „staré škarbaly“, neboť bylo mokro a škoda by bylo vzít si ke krmení kozy pěkné boty.

Gabra se vytratila a ta tam.

Málinka se zdržela v pokoji. Sedne si do koutečku a bude přemýšlet.

Ti lidé jsou tak zlí! Kdyby to mohla do světa vykřiknout! Kdyby aspoň byla spisovatelkou a mohla to napsat! Hned by napsala o tom celý román...

Málinka se znovu zamyslela. Psát! Proč by vlastně ona nemohla psát? Že je ještě maličká? Podívala se do zrcadla.

No, tak příliš malinká není. Zvlášť, když si stoupne na špičky. A vlasy má jako pravý umělec. Kam který! Pohodila hlavou a že bude psát román...

Hned si našla svazek papírů a přemýšlela, o čem bude psát? Zaručeně o lidech. Ale co? Inu, to napadne až při psaní. Zatím si vymyslí pořádný a učený nadpis. Musí to být něco o zklamání. Ah, už to má! Píše:

Zklamané individuum

Procházel se po pokoji a zastavoval se u okna. Jal se bubnovati nervózně na tabulku. A déšť zvenčí bubnoval taky. Bubnovali oba dva. Ten déšť venku a ten – ta – to individuum ve světnici...

Dál se Málinka nedostala.

Co jest to vlastně individuum? No, nesmí se při jednom slůvku zdržovati – zeptá se na to zítra ve škole Anči Hůlkové „slovníku obecného“. Ted' půjde dál!

Ale ať se namáhala a přemýšlela, jak chtěla, nic už ji nenapadlo. Počká tedy na chvilku nálady. Zatím si položí hlavu na stůl a bude na tu náladu čekat...

Čekala, až slavně usnula...

Zatím Gabra letí, letí, hledá Málinku – a hle, – nachází ji v pokoji samotinkou u stolu. A copak to píše?

Gabra nahlíží přes Málinku a nějak podivně se uščuňuje. Pak se usmívá ještě víc a připisuje:

Ke slovu „procházel“ připíše *o*, taktéž píše zastavovalo.
Individuum je přece středního rodu, a tudíž se musí psát: pro-
cházel, zastavovalo.

A nakonec přepisuje:

To Vám přeje Váš

František Haluza.

Pak vytahuje z tašky čtyři páry maminčiných spravených bot a klade je do řady na stůl před Málinku.

Sama si sedne pod stůl a bude čekat, co se bude dít. Bude drcat do Málinky tak dlouho, až se probudí.

Dlouho nečekala. Málinka si mne oči a nevěří svým zrakům, hledíc na boty. Kde se tu vzaly? Pak vrtí hlavou nad podezřelým písmem.

„Co sa to stalo?“ ptá se udiveně.

„Pan Haluza t’a nechá mockrát pozdravovat,“ ozývá se tenkým hlasem pod stolem Gabra. A už vylézá ven a vysvětluje Málnince: Dala potajmu spravit ševcovi Haluzovi boty a místo zaplacení mu řekla:

„Tož mockrát děkuju za honorář pro Málinku. Jeje, ta bude veselá!“

„A práskla sem do bot aj s botama.“

Málinka se tuze raduje a hned běží k mamince.

„Mamulenko, tady máte můj honorář,“ – křičí, nesouc boty v náručí.
„Já a Gabra a pan švec a pan profesor...”

No, maminka z toho moc moudrá nebyla – a tak jí Málinka musela vše od počátku pomalu vyložit, aby tomu porozuměla.

Maminka se sice zlobila na Gabru pro její nápady, ale nakonec se přece jen upokojila a zakrývajíc dojetí, dlouho hladila Málinku...

Dcerky u kartářky

Dcerky se posmívaly Málince s Frantíkem a hlavně – prozpěvovaly na ni složenou písničku. To Málinku velice mrzelo. Přece jen sem a tam se podívala vyčítavě na Gabru. Ale ta už to měla s sebou vyřízeno. Křivdu odčinila přinesením „honoráře“ od mistra Haluzy, a tak na Málinku za mračení udělala dlouhý nos.

Ale několik kamarádek chtělo mít ještě větší zábavu a radily Málince:

„My na tvém místě se Gabře pomstíme!“

Málinka však jen mávla rukou.

„Kdepak sa pomstít Gabře! Ta sa nedá!“ A vůbec, Málinka se mstít ani neumí.

„My ti pomůžem,“ naváděly ji kamarádky. „Víš, uděláme si z Gabry dobrý deň.“

Málinka se začíná usmívat a povídá:

„Jakpak?“

Dcerky daly hlavy dohromady, vymýšlely a pak usoudily:

„Gabře se napíše domů dopis jako od ogara.“

„Tož ano,“ svoluje Málinka. Jen když to není pomsta jiná, na příklad Gabře nabouchat, ne, to by nešlo! To by věru špatně dopadlo! Ale dopis? A jako od ogara? Ano! Galána za galána.

Čiperné kamarádky i Málince dopis pomohly složit, neb ona – tak malinká – by se v tom těžko vyznala.

Dcerky psaly:

Visoce vážená Gabro!

Já su velice blažený, že chodím s Váma a že mňa milujete. Já Vás nikdy neopustím. Já sú Váš věrný pes.

Věřím, že mi dva sa k sobě hodíme jako dvě lašťovky. Budem spolu cvrliť a budem sa mět dobře.

Důfám, že nám vaši divní rodičové požehnají, lebo spolu utečeme. Ináč já spáchám harampádí – jak Číňani.

Čekám Vás jak običejně za vrátkama. Přijďte, anděle můj, brzo! Nenechávajíte mňa dlúho čekat, lebo mňa bolíja nohy. Mám veľiké kuří oka a malé botiska.

*Váš draze mylovaní
Fridolín Škatula abstinent (po maturytě).*

P. S. Abych nezapomněl, vezměte zas doma kus klobásy, bila hrozně dobrá.

Věru, dalo to dcerkám hodně práce a přemýšlení, než náležité jméno pro „galána“ vymyslely. Nasmály se při psaní až dost! Pak se ještě složily Málince na známku a hodily dopis do poštovní schránky.

Gabra nic netušila, ba ani si Málinky valně nevšímalá. Měla jiné starosti! Ada Vlková jí povídala, že byla u kartářky a ta že jí vyložila celý osud. Určitě si Ada vezme toho, koho má ráda a bude se mít hodně dobře a bude to brzy.

Ta nasadila Gabře pěkného brouka do hlavy! Ke kartářce! To ona by taky chtěla! Ó, jak ráda by věděla, zda se také vdá z lásky a zda to bude ten Věna – a dejte pokoj, ať je to, kdo chce –, ale ke kartářce půjde a bude hned vědět, zdali na ni Věna myslí, nebo ne. Málinka může jít s sebou, proč by ne. Vždyť už jsou zase spolu zadobře.

Kartářka bydlí v Krásně za Oborou a kamarádky z vyšších tříd ze žertu už u ní také byly.

Co by k ní nešla Gabra? Půjde tam, musí jí kartářka říci – jak to s ní vše dopadne.

Jenomže Málinka nemá právě peníze. No, ať! Zaplatí to za ni sama. Ať taky něco vidí a slyší. Už není dítě.

Málinka si poposkočila – neb kartářku v životě ještě nikdy neviděla. Hned se k ní vypravovala, než to Gabru přejde.

Představovala si ji jako ježibabu s hadími vlasy a psími drápy.

„Nezačaruje nás, Gabro?“ ptala se po cestě z opatrnosti sestry, vzpomínajíc na žitkovské bohyně, kterých se loni tolik bála.

„Tož ani nevím. Tož však aj kdyby nás začarovala. Takěj bysme byly dobré opice! Jedna druhěj bysme vybíraly blechy,“ zasmála se Gabra.

„Já tam nepůjdu!“ Málinka se chtěla vrátit.

„E, pojd', šak sme dvě! V nejhorším případě babu přeperem.“

Brzo dcerky došly do Krásna a po chvilce viděly domek, celý opletený pnoucími růžemi. Zaklepaly a vešly. Zde paní kartářka bydlela.

Paní Galivari – široko daleko slavná kartářka – seděla za stolem, kývala dcerkám vážně na pozdrav.

„Posad'te se! Tobě nejdřív, ty jsi starší,“ odpovídá Gabře kartářka.

Dcerky se zarazily. Podívejme se! Hned paní Galivari uhodla, která je starší.

Kartářka už míchá karty a Gabra snímá tři hromádky. Kartářka vykládá, co má Gabra v hlavě, na srdci a po čem šlape. Jako by jí z duše četla!

V hlavě má starosti, v srdci těšení – a šlape po špatném vysvědčení. Jen ať tedy šlape!

Bať, to měla paní Galivari pravdu. Karty znovu zamíchala a rozložila po stole ve dvou skupinách. První zní:

Co na Gabru čeká – a ta druhá – co ji zase nemine.

Cože to na Gabru čeká?

„Ó já, dcerečko, tebe čeká doma veliké překvapení, veliké! A už je to doma. – Vidíš, stojí to zrovna vedle domu. A tohle žaludové eso? Ne, to nic – maličká starost při tom. A co tě nemine? Nějaký plat, ale to budeš, děvče, přijímat. Tady ti to jde do domu.“

To Gabře stačilo. Jen tak, že ještě zaslechla, že bude mít krásné prázdniny.

Byla ráda.

Ale v hlavě jí znělo jenom jedno: doma čeká překvapení. Ne, Gabra už to tady nevydrží. Ať si paní Galivari vykládá karty Málince, Gabra poběží domů, nemůže se dočkat překvapení. Třeba to bude něco od Vény.

Málinka byla spokojena. Jen ať si jde Gabra hezky a klidně napřed domů! Paní kartářka není vůbec ježibaba a hezky na dcerky mluví. Nic se jí nebojí.

Zatím co paní Galivari vykládá Málince osudy, Gabra dělá skoky krázenskou alejí snad sedmimílové, aby byla co nejdříve doma.

Hup, hup, hup – cesta necesta, příkop, ulice – a už se blíží k domovu. Otvírá vrátka – a tu div nepadne na zem.

Na záda jí cosi padá z výšky a jedna rána za druhou. Klepač na koberce! Maminka jej svírá v ruce a vyplácí Gabru o sto šest, jako ještě nikdy.

„Já ti dám Fridolína! Takový špuntík je to a už to shání ženichy. Tu máš! Tu máš! Kdopak by si to byl pomyslel?“

„Fridolínek čekává za vrátky. Podívejme se na to! Já ti dám za ‚lašťovičky‘, a tady máš za ty ‚divné rodiče‘, ještě nás pomlouvá, nezdoba jedna. A tu máš za klobásy a tady za ‚abstinenta‘!“ vyplácí Gabru rozhněvaná maminka.

„Propánajána,“ křičí Gabra, „naša maminka sa zbláznila, úúú!“ a utíká před matkou po dvoře a křičí, jako by jí šlo o hlavu. Maminka za ní, a tu Gabra rychle otvírá chlívek – šup – a už je u Herky.

Ano, tam se schová.

Maminka plna hněvu buší dál do dvířek u chlívka a křičí: „Otevři!“

Ale to už vybíhá stará babička, cože se to děje.

„Ani se neptejte, babičko!“ odbývá ji matka. „Darebnice je to a už to má galána!“

Babička spíná ruce a nechce věřit sluchu.

Z chlívka je slyšet: „Nevěřte, babičko! Maminka má vrtochy!“

„Zatrolené děvče,“ chvěje se matka na celém těle. „A co je tohle psaní? Co?“

Maminka vytahuje z kapsy psaní a staví je před oči babičce. Tatínek, který si hrál v pokoji s Jeníčkem, vyšel se podívat, co je to na dvoře za rámus.

Nevěděl o ničem. Maminka mu nechtěla dělat zbytečných starostí a psaní mu neukázala. Vyřídí si vše s dcerou sama a po mateřsku. Metla vyhání děti z pekla!

„Copak je to za psaníčko?“ pospíší si tatínek a bere mamince z ruky psaní, jež chtěla ukryti zpět v kapse.

„Chtěla jsem tě ušetřit – ale tak si to tedy přečti, jakou máme dceru!“

Maminka odhodila klepáč, zandala si oči zástěrou a zavzlykala.

„Tatííí, maminka má vrtochy!“ křičí opět Gabra z chlívku. „Já jí nerozumím! Zachraňte ubohú céru!“

Tatínek čte, čte a pojednou se pouští do veselého smíchu.

„Ale, Máli, copak nevidíš, že to na Gabru nastražily kamarádky ze školy? Copak se někdo jmenuje Fridolín Škatule a je abstinent po maturitě? To je čistě studentský žert. Četla jsi to vůbec?“ Dává mamince psaní před oči. Maminka je ve velkých rozpacích, čte, a na mou pravdu! Jak jen se mohla nechat tak obalamutit! A chudák Gabra!

„Pojď ven!“ otvírá v rozpacích dcerce.

„Já nemóžu,“ křičí Gabra.

Tu tatínek otvírá chlívek, a hle – Gabra drží koze rohy, ale hlavy jí není vidět.

„Kde jsi, saframente jeden?“ volá na ni tatínek.

„Já mám hlavu v kurníku.“

Skutečně! Chlívek byl nízký a Gabra vysoká! Nadzvedla hlavou prkno, které bylo podlahou v kurníku nad kozou a nějak špatně drželo. Teď se bála sem nebo tam.

Dost práce to dalo tatínkovi, než ji z nepříjemného postavení vysvobodil.

Gabra vylezla celá ušmouraná, odřená, ale přece si libovala.

„To su ráda, že sa mně podařilo schovat hlavu do kurníku. To by mně byla Herka dala. Na koleně sa to zahojí!“

Opravdu, všichni pohlédli na její koleno. To bylo natlučené!

„Stalo se ti něco? Bolí tě něco?“ stará se matka.

„Ale radši mně dajte honem to psaní! Já zrovna hořím, co sa stalo. Kdo by myslel na hlúpé koleno!“

Tatínek dává Gabře psaní a ta už hlásí:

„Toto psala Zdena, toto Žofka, toto Růžena, toto Mařena, a toto – Bože! – Málina! No, počkaj, to si vypiješ!“ Hrozí pěstí do neznáma.

Už belhá Gabra do kuchyně, tam balí pepř do dopisu, vrací se ke chlěvu a povídá Herce:

„Na, sežer si to, to si pošmákneš! To je za to koleno!“

Maminka zatím smaží pět čerstvých vajec na špeku, zdobí je zelenou pažitkou, maže chléb máslem a ptá se Gabry:

„Stačí ti to, Gabruško?“

„No, snád!“ přikyvuje Gabra a přitahuje rychle talíř, polyká zamilovanou „vaječnicu“ a ještě si libuje, že se jí to psaníčko zcela vyplatilo. Zádá jí už otrnula a s Málinkou se vypořádá. Ne, té to neodpustí!

Kolik dostala klepáčem ona, právě tolik dostane taky Málina, sestersky se s ní rozdělí.

Gabře je to divné, že Málinka nejde tak dlouho domů. Jak ráda by jí nabušila, dokud ji drží dopal. Ale Málinka nejde a nejde...

Aby Gabře ušel čas, zavazuje si koleno. Modřina se šíří a koleno jí jaksi nabíhá. A to všechno pro darebnou Málinu. Počkáj, to bude žďuchanců!

Málinka se vrátila domů až samý večer. Vešla do síňky všecka uplakaná. Gabra proti ní vyskočila i s klepačkou a zaťala pěst, ale nebouchala.

Málinka si zandala oči a tiše zaplakala.

„Kdes byla a cos tam tak dlouho dělala?“ vyhrkla na ni Gabra.

„Tys – mi – tam nenechala – peníze,“ škytala Málinka, „a paní Galivari mňa měla – za pod – vod – ni – cu!“ Málinka zavzlykala ještě víc a padla sestře okolo krku.

„A co s tebou dělala? Zavřela ťa snád' do chlěvka?“ zapomněla zcela, že má mít na Málinku vztek.

„Ne, ale z trestu jsem jí mosela poumývat všechno nádobí za kolik dní – vymést kamna – oškrábat zemňáky – a vyčistit kurník,“ škytalo děvče neustále. „Však su jeden čmelík ve hlavě...“

„Chuděro!“ ofukuje Gabra Málinku a sama se drbe na hlavě.

„A peníze mám jí ještě dnes přinést!“ povídá plačtivě Málinka.

To sebou Gabra tuze trhla.

„Peníze? Té babě? Tuhle máš peníze, tuhle!“ dělá Gabra dlouhý nos ze síňky někam v tu stranu, kde je Krásno s paní Galivari. „Když umíš, babo, věštit, proč sis nevyvěštila, že nemá Málinka u sebe ani flok? Po druhéj si to napřed vylož! A ty, Málinko, pojd' k pumpě, umyjem sa!“

„A nebude to hřích, když jí nezaplatíme?“ ptá se Málinka z opatrnosti.

„Baba má zaplacené tvoju pracú, nenech sa nabalamutit a pojd'!“

Tam u pumpy si dcerky od srdce popovídaly. Gabra se dozvěděla, jak Málinku dcerky navedly a jak dopis psaly a poslaly. Málinka se zas dověděla o Gabřině výplatě a tuze ji litovala a prosila za odpuštění.

„To sem si, trúbela, letěla pro pěknú výplatu!“ smála se Gabra, od-pouštějíc sestře.

Však Málinka vytrpěla také u kartářky dost. Byly spravedlivě porovnány. Ne, Gabra už Málince nenabuší.

„A po večeři si budeme vybírat čmelíky!“ povídá Gabra. „Aj já sem byla v kurníku!“

Tu se obě dcerky zarazily. Vzpomněly si, jak se smály, když šly ke kartářce, že je promění v opice, a jak si budou vybírat jedna druhé blechy...

Vida, jak je Pán Bůh potrestal! Inu, neměly ke kartářce chodit! To není nic pro děti! Dobře teď na ně! Jen ať je čmelíci hodně štípou!

Málinka čaruje!

Koleno bolelo a bolelo. Však do rána značně oteklo a Gabra nemohla do školy. Tuze naříkala. Ne snad proto, že nemůže do školy, ale proto, že měla smluvenou jakousi darebnost s kamarádkami. Tak jen vztekla balila koleno a dávala je do obkladů.

Málince bylo sestry náramně líto. Ale trochu radosti, ku podivu, také měla. Mohla zas jednou někoho léčit, a to ona strašně ráda.

Druhý den po Gabřině úrazu, jak přišla ze školy, hned běžela pro mladý jitrocel, roztloukla jej mezi dvěma kameny a přikládala jej Gabře na koleno.

Třetí den jí nohu koupala v odvaru sušené přesličky a přikládala hlínu, ale všechno marno. Koleno bylo oteklé a modré a Gabra se všeli-jak škůňřila.

„Snád' naposledy umřu. Aby tak!“ zaškaredila se tuze na svět. Ale pak se uzavřela sama do sebe a navečer si zavolala Málinku.

„Pojď sem a tady si sedni, já budu dělat pořádek,“ ukazovala jí na růžek své postele.

Málinka poslechla a usedla.

„Jaký pořádek?“ tázala se udiveně.

„Víš, Málinko, mně není prám akorát. Tož víš, kdyby sa mně snád' cosi stalo – tož – v komoře v kůtě najdeš velikú škatulu. Tož ju otevři! A v téj škatuli najdeš zas škatulu a v téj škatuli je zas škatulka a v téj je škatulka od sirek. V téj mám „extra“ peníze. O tych nikdo neví. – A tož, kdyby mně snád' bylo moc zle, tož víš – tenkrát' si to vezmi a udělej s tím, co chceš...“

Gabra zaškytala. Dala obličej do dlaní a hořce se rozplakala.

„Ale, jezuskote, Gabro, snád' nepláčeš? Ale šak sa neboj, dyť ne-umřeš – co ťa napadá! Pro koleno umřít!“ těšila Gabru Málinka, sama natahujíc moldánky.

„Co myslíš, trúbelo,“ obořila se na ni Gabra, „proč bečím? Co ty víš, co sem sa nalakotila, než sem pár korunek našetřila, a včil – včil – kdo ví, kdo jich po mně – užije!“ a rozplakala se ještě víc.

Málinka ji pohladila, ale Gabra ji od sebe odstrčila:

„Nech mňa mému smutku! Mosím sa vyspat. Včil si di, kam chceš!“

Zamotala se do peřin a Málinka tiše odešla.

Maminka se o dcerku také bála, ale s kolenem si lidé na Valašsku moc hlavu nelámou. Dává se na to hlína s octem a pak prý se to musí rozchodit. Jistě se i Gabra pozdraví. To maminka věděla dobře. Ale Málincino srdce bylo plno lítosti. Na dvorečku se zastavila. Musí Gabře pomoci, musí! Půjde do Obory a natrhá nejlepších bylinek, jaké jen zná, a uvaří z nich Gabře čaj na vypocení. Anebo ještě lépe, vyhledá starou paní kořenářku a poprosí ji o pomoc.

Chutě vykročila. Spěchala, aby byla co nejdříve v Oboře. Jak ráda tam chodívala! Jistě tam najde i paní kořenářku.

Háj, plný květín, byl vždycky pěkný a každý den se Málince líbil z jiné příčiny. Tu objevila nové kvítí dosud neznámé, tu zas ležíc v travičce, viděla koruny stromů s prosvítajícím nebem, krásnějším než kdy jindy, a zas viděla spolu srostlé stromy a na nich pěkné sedátko, a vůbec, ať hleděla na Oboru z které strany chtěla, byla odevšad jinak krásná. Dnes však byla Obora nejkrásnější. Mírný déšť v noci svlažil boží přírodu a v háji to vonělo nejrozmanitějším kvítím.

Málinka zhluboka dýchala, jako by se té vůně nemohla nasytit. Hle, květiny a lístky, vše hledí jako okřálé a vykoupané. Jahodové listí dostalo jakési pevnější stvoly a i travička zápasí s větříkem jakoby plna síly. – A Gabra leží doma a chce umřít.

„Dnes sa budú bylinky pěkně sbírat,“ řekla Málinka, „enom kdyby už tady byla takéj paní kořenářka.“

Ale jaké štěstí! Málinka se rozhlíží a v dálce před sebou již ji vidí. Je shrbená, sbírá bylinky a jak opatrně! Málinka hledí a říká si:

„Od té se jistě moc naučím.“

„Paní kořenářko! Paní kořenářko!“ volá Málinka. „Já už su tu!“ – Ráda by hned začala o Gabřině koleně, ale zatím si netroufá.

„Pozdrav Pán Bůh!“ odpovídá stará žena. „Tak pojď, dáme se do učení! Na jaře jsou bylinky nejúčinnější!“

Málinka se dvakrát pobízet nedala a jen se divila, že paní kořenářka zná v lese každé místočko, každý strom i každou bylinku.

Stařenka vsutku byla v háji jako doma, znala kdejakou bylinu i trávu, krásně vše jmenovala, vysvětlovala, od které byliny se berou jen listy, od které květy anebo plody či jen lusky. Hned ukazovala, že na příklad léčivé jest listí borůvkové a že je výborné hlavně proti cukrovce, zvláště smíchané se sušenými luskami od fazolek. Zeměžluč a pelyněk prý se užívá při žaludečních nemocech.

„A heřmánek, děvče, to je vzácná věc! Na ten půjdeme v létě na horskou pláň. Jeho odvary léčí zápalu uvnitř i zevně. Pít i obkládat! Na arniku také půjdeme, až rozkvetne, naučím tě dělat tinkturu na rány,“ slibovala dcerce.

„Víš, děvčátko, není snad bylinky na světě, která by nebyla lidem užitečná.“ Zastavila se na kopečku stará žena, opřela se o berličku a zahleděla se krajem do polí.

„I vlčí mák?“ ptá se děvčátko.

„I ten! Dává se do čaje proti dušnosti.“

„A chrpa?“ zvědavě se ptala Málinka.

„I chrpa, dává se na nemocné oči.“

„A kopřiva?“ zkoumala dále Málinka.

„I kopřiva! Usušit celé natě, roztlout na prášek a smíchat s cukrem, to je moc dobré pro dětský kašel.“

„Babičko, vy všechno víte,“ povídala Málinka, dívajíc se zadumaně na starou ženu.

Kořenářka se usmála.

„Babičko, kdo vás tomu všemu naučil?“

Tu kořenářka povzdechla a volně povídala:

„Inu, děvčátko, já sama ani nevím. Znáš ty bylinky odjakživa. Víš, moje maminka byla také kořenářkou a už mne, jako dítě, všemu také učila. Sbírala jsem s ní, bylinky ve stínu sušila a i masti vařila.“

„Babičko, a kdo tomu naučil vaši maminku?“ ptá se Málinka.

„To všechno uměla zas od své maminky a ta zas od své a ta taky od své a tak to šlo zpokolení na pokolení, z báby na mámu, z mámy na dceru a z dcery na vnučku. Nu a tak už po všechny časy. Jenomže já žádnou dceru nemám, a tak nevím – koho tomu naučím.“

Málinka už je tak hluboce zamyšlena, že nevidí, jak teskně stará kořenářka vzdychá, že nemá žádné dcery – a ptá se dál:

„Babičko, kdo to naučil znát tu první babičku? Někdo ji tomu přece naučit musel!“

Kořenářka zapomíná, že nemá dcery a vyjasňuje vráscitý obličej.

„Pojď, děvčátko, sedni si! I to ti povím, ale je to dlouhé!“

A stará žena vypravuje:

„Víš, děvčátko, naši předkové byli pastevci. I ta moje prapraprabába. Pásla ovečky, kravičky a dobře je opatrovala. Ale přece se někdy stalo, že sem tam nějaká ta kravička nebo ovečka byla nemocná. Víš, to už lidé poznali, když zvířátko stonalo. Bylo smutné, naříkalo, vyplazovalo jazyk a zkrátka bylo docela jiné. A tu naše prababička viděla, že to nemocné zvířátko si vyhledává a pojídá jiné bylinky než zvířátka zdravá, třeba s i kořínky. Tak se samo zvířátko léčilo, ba i vyléčilo.“

Naše prababička si toho všímala, vyhledávala takové bylinky, co pojídal nemocný dobytek, sušila je a pak, když ona podobně stonala, je v malých dávkách užívala.

Dělala si buď odvary, nebo je užívala roztlučené na prášky. Poznávala, k čemu která bylina se hodí, zkoušela, pozorovala a léčila pak i svou rodinu i lidi z vesnice a z celého okolí.

Bylinky účinkovaly a sláva naší prababičky rostla. Stala se z ní slavná kořenářka.“

„A to byla jediná na celém světě?“ ptala se Málinka.

„Ó ne, kolik pasaček, tolik kořenářek, ale ne všechny dobré! Svědomité a účelivé byly jenom některé, a ty pak byly velmi hledané. Léčily, pomáhaly, lidé jim věřili a potom začala si jich všímat i věda. Páni věděttoři se kořenářek vyptávali, všímali si jejich zkušeností, zkoumali pak bylinky, co je v nich léčivého – a dali tak základ k celé dnešní vědě lékárnické.“

Málinka se udiveně zahleděla na babičku.

„Nic se nediv, děvečko, už je to tak a jinak. Nejdřív dobytek, pak staré kořenářky – a pak teprve věda založila lékárnictví,“ pokyvovala vážně hlavou stará žena.

Málinka byla všechna šťastná. Jest u cíle! Chce studovat lékárnictví, a tu stojí u pramenů té vědy!

„Babičko, vezmete mě jistě do učení?“ vydechla Málinka.

„Jak ráda! Říkala jsem ti, že dcery nemám, to bys tedy ty mohla zdědit moje vědomosti. Naučím tě lidovému léčení. Jsi hodné dítě.“

Stará žena objala děvčátko, jež se k ní přitulilo.

Ale najednou Málinka vyskočila.

„Babičko! Vy mi pomůžete! Víte nějaký lék na potlučené koleno?“

„Jak bych nevěděla! Mast z kořene kostivalu! Snad nemáš bolavé kolínko?“

„Já ne, ale naša Gabra!“

„Á, to je asi sestra, vid’? No tak pojd’, budem spolu vařit mast,“ říkala žena a těžce vstávala se země. „Mám kostivalový kořen sušený. Pojd’ se mnou!“

„A kam půjdeme, babičko?“ otázala se Málinka.

„Ted’ půjdeme do sklepa. Víš přece, kde to je, ne? Tam jsme se prvně poznaly.“

To je ten začarovaný sklep, Málinka dobře ví. Děti se mu vyhýbají zdaleka. Nad ním se nesmí běhat.

Do sklepa jsou díry a vylézají tudy hadi a v noci čarodějnice... Děvčátko to povědělo kořenářce.

Žena se zasmála.

„Co tě napadá! To je můj sklep.“

Málinka se zarazila.

„Neboj se, děvečko! Mám tam jen brambory,“ honem těšila Málunku.

Ta byla ráda. A potom, že jsou tam hadi!

„V tom sklepe mám také takovou kuchyňku, víš! Mám tam kotlíky a tam vařím masti,“ povídala žena.

„Také tam spíte?“ vyzvídala Málinka.

„I na to mám světničku ve městě. Ale lidé se mi smáli, že čaruji, tak si ty lektvary a masti vařím ve svém sklípku tady.“

Málinka se věru na tajemný sklep těšila.

Po chvíli byly už u sklepa.

Stařena vyndala z kapsy klíč, vsunula jej do zámku a tajemný sklep byl otevřen.

Temný, s dírami ve stropu, aby měl vzduch přístup. – Inu, právě tak si jej Málinka představovala. Štěstí, že vzadu bylo plno brambor, jinak by se Málinka přec jen tuze bála.

A vpředu, po levé straně, měla žena polici, starý stolek a lavičku. Zde si odpočívala, zde si vařila a měla v polici divné náčiní! Málinka jen oči kulila!

Dva ploché, čisté kameny, dřevěné lopatičky vlastnoručně řezané, dva kotlíky s podnožkami, krabičky, kamenné hrnce, lžičky a kahan.

„A kde máte, babičko, bylinky?“ ptala se Málinka.

„I ty mám doma, děvečko, tady je vlhko a ony by tu zplesnivěly. Ty musíš mít uschované v suchu a ve stínu! Pamatuj si! Všechny bylinky se musí sušit jen ve stínu! Na slunci ztratí léčivou moc! Mám zde jen pár kořínků.“

Žena své bylinky dala zatím do plátěného pytlíku a pověsila na hřebík.

„Tak a teď budeme vařit mast pro tvou sestřičku.“

Žena vyňala koříněk z kamenné nádoby v rohu sklepa.

Pak vyšly s Málinkou ven. Před sklepem se vinul malý potůček a tam si kořenářka umyla nejdříve ruce. Málinka po ní. Dva ploché kameny, které vzala z police, čistě opláchla.

Pak dala mezi ně kořen kostivalu a rozdrtila jej. Málinka ochotně pomáhala, stařenu obsluhovala a radovala se, čemu se všemu naučí.

Potom vypláchly kotlík, rozsvítily kahan a nad něj do kovového stojánku kotlík zavěsily.

Do kotlíku stará žena nalévala olej.

„Může se dát i část másla a část sádla – místo oleje,“ vysvětlovala žena. „Ale olej je lepší! A mast se nekadí!“

Málinka vysypala na rozkaz staré ženy rozdrčený kostival do horkého oleje a nyní mast nechaly vařiti.

„Až se uvaří,“ povídala kořenářka, „přecedíme to přes plátno do druhého rendlíku. Přidáme vosk, povaříme a pak budeme míchat do vychladnutí. Pak už je kostivalová mast hotová. Dám ti jí plný hrneček a dvakrát za den maž sestře koleno. Uzdraví se brzy, uvidíš!“

Jak se zatím dařilo Gabře doma?

Probudila se, promnula si oči a hned se ptala:

„Kde je Málinka?“

Nikdo nevěděl.

„Že už nezdoba letěla utratit dědictví?“ proběhlo jí hlavou.

„Ale, nechť si nemyslí! Já eště neumřu! A vůbec, mňa už koleno nebolí.“

Zakmihala nohou ve vzduchu, a když to trochu šlo, řekla mamince, že zkusí chodit. To maminka tuze ráda svolila! Věděla, že není tak zle. Ale Gabru ještě, co je na světě, nikdy nic pořádně nebolelo. Proto tolik rámusu!

„Málino! Málino!“ belhala Gabra po dvoře a hledala sestru.

Ale Málinky nikde.

„Kde je Málina?“ ptala se maminky.

„To víš, kde jinde? Nejspíš asi sbírá v Oboře bylinky na tvé koleno,“ odpovídala místo matky babička.

„V Oboře! Na bylinkách! To jistě! Podědila peníze a hoduje s kamarádkama v Oboře! No počkaj, nezdo, já ti dám dědictví! Všecky pačesy ti vyškubu!“ v duchu se kohoutila Gabra.

„Víte, že mňa to koleno už vůbec nebolí?“ natahovala nohu před matkou. „Víte, že půjdu na procházku?“ povídala Gabra.

„I jen jdi a rozchoď to! To bude nejlépe,“ radila maminka.

Do Gabry jako když střelí. To byla voda na její mlýn.

Zapomněla na koleno a pelášila k Oboře.

Jen počkejte, kamarádky, až vás Gabra dostane, ta vám dá! Však už se řítí k Oboře. A hle! – Vidí – tajemný sklep pootevřený.

A, kakrment, tam se jednou Gabra podívá! Dávno pase po tom vidět, jaké to tam je. Bodejt by tam byly čarodějnice nebo hadi!

K smíchu!

Gabra se plíží, plíží, dveře jsou mírně pootevřené a děvče nahlédne dovnitř.

Ó, hrůza! Div nezkameněla – nebo nevykřikla! Ve sklepě se čaruje doopravdy!

V šeru tajemně svítí plamen a nad ohněm se sklání a cosi do něho sype a míchá – čaruje – probůh – sama – Málinka! – A vedle ní, ó hrůzo, stará čarodějnice!

Gabra uskočila, jako by ji had uštkl.

Málinka čaruje! Jakživa by tomu Gabra neuvěřila, kdyby to neviděla na vlastní oči. Zalomila rukama ve vzduchu. Málinka propadla moci staré čarodějky! Honem domů! Pro maminku, pro tatínka, pro babičku!

Gabra letí jako vítr – na koleno úplně zapoměla a ani neví, že nějaké nohy má!

Běžela-li rychle do Obory, dvakrát tak rychle letí zpátky.

Sotva vběhla domů, křičí ze dvora:

„Mami, tati, babí, všeci na pomoc! Málinka čaruje! Je v Oboře! V téj díře! Dělá tam čáry máry! Čaruje, čaruje, čaruje, Málinka čaruje!“

Maminka i babička se udiveně na dcerku podívaly, ale na pomoc neběžely.

„Co mluvíš? Kdo ví, co jsi viděla,“ odbývá ji babička.

„Bolí tě hlava, snad je to přece od toho kolena,“ míní maminka. „Lehni si, odpočiň si!“

„Ne, ne, ne! Málinka čaruje! Je v moci d'ábla!“ křičela Gabra.

„I dej už pokoj, taková rozumná a takhle mluví. Kdo ví, co Málinka dělá,“ odbývá ji zase babička.

„Každý jiný spíš čaruje než Málinka,“ říká matka a nutí Gabru, aby si odpočinula. Gabra si mne oči a sama sebe se ptá, zda ji snad přece jen neklamal zrak.

Šla na ni ze všeho zimnice a musela si lehnout. Ale jen co se zahřeje – slibovala si –, poběží do Obory znovu. Málince na pomoc! Nenechá ji v moci čarodějnice! Ať říká, kdo chce, co chce!

Maminka Gabru zabalila a ujišťuje ji znovu, že snad měla nějaké vi-
dění z horečky.

Ale když se dcera nevrací, věru matka začíná mít o Málunku strach.
Kdo ví, kde je? Dnes nejde dlouho domů. Měla by snad přece pro ni jít?
Aby snad přece neprováděla nějaké hlouposti?

Ale tu někdo již otvírá dveře.

Maminka se otočí ke dveřím, babička vyhlédne – vchází Málinka.

Stojí u dveří jako jasné sluníčko, usmívá se, drží v jedné ruce kamen-
ný hrneček a v druhé kytičku.

„Kdes byla, Málinko?“ ptá se matka.

Jak to Gabra uslyší, zvedne hlavu a dívá se ulekaně na Málunku.

„Já jsem vařila s paní kořenářkou kostiválovou masť Gabře na koleno,“
jásavě vypráví děvče.

„Kde?“ ptá se matka.

„Ve sklepě u Obory.“

Málinka se blíží ke Gabře a podává jí hrneček s masťou.

„Vidíte, že čarovala,“ ukazuje na ni Gabra prstem, ale přece si jen
oddychla.

„To je pěkné čarování!“ směje se babička.

„Paní kořenářka mě všemu naučila. To se vaří olej s roztlučeným ko-
řínkem, přecedí se to a pak se tam dá vosk,“ vysvětluje Málinka.

„A tyhle léčivé květinky usušíme pěkně ve stínu a dáme si je na pů-
du.“

„Daj sem masť a nevykládaj!“ pobízí Gabra. „Mně může nožisko sho-
řet, co sem sa ťa nahledala! A to dědictví baba na tobě vylákala za
hlúpou masť, co?“

„Jaké dědictví?“

„No – to – moje – víš?“

„Já jsem se na ně ani nepodívala.“

Maminka s babičkou už jsou při své práci a dcerky nechaly samy sobě.

„Podíváme sa!“

Gabra už zas vyskakuje a nyní se belhá doopravdy do komory za
Málinkou.

Krabice jsou v pořádku.

„No, máš štěstí!“ povídá jí Gabra. „Ale abys neřekla, tu máš tři koruny.“

Málinka je popadla a vyletěla z domu jako střela, neboť chtěla ještě Gabře koupit kaliko⁵ a octan na koleno, jak radila kořenářka.

Šťastně vše koupila. Gabře nohu namastila, dala přes ni obklad a zavinula.

Zakrátko byla noha jako z alabastru.

Málinka měla radost, ale největší měla přece jen Gabra, neboť už mohla běhat, kudy chtěla, a hned první den ve škole se vypořádala s kamarádkami. Dala každé řádný bouchanec a bylo dobře.

⁵ Druh nebílené bavlněné tkaniny s plátěnou vazbou. *Pozn. red.*

Byl první máj

Zapomene? Přejde? Nejednou se nad tím Gabra zamyslela.

„Určitě nepřijde,“ říkala si. Kovář ji sice vždy pěkně, krásně pozdravil – ale nikdy nic víc. Ani na pastvu již nepřišel, ani přes plot do zahrádky nenahlédl, ani nepsal... Ale ať – ať! Necht' ví, že Gabra mu za jelita nesedne honem na lep. Však do máje není daleko a o půl třetí hned prvního se přesvědčí, má-li ten Kovář vůbec nějaké srdce, nebo ne.

Obora byla v květu a Gabra s Málinkou se slavnostně připravovaly přivítat máj. Oblékly se co nejsvátečněji a Gabra se posléze postavila před Málinku.

„Málino, už je půl třetí a prvního mája k tomu. Víš, co to znamená?

„Vím!“

„Tož si to pamatuj! Půjdeme na první schůzku v životě!“

„Já myslela, že idem děkovat za jelita!“

„To už sa sveze s sebú. Tož pojd!“

Gabra jen hořela.

Bude tam ten dlouhán, nebo nebude?

Byl tam.

Stáli oba s Cvekem u kapličky, a když uviděli dcerky, rozběhli se k nim.

„Gabruška nezapomněla!“ zvolal Věna na přivítanou.

„Tož vám mockrát děkuju za ty jelita,“ potřásala mu rukou Gabra a přijala od studenta kytici fialek.

„A já za ty itrnice,“ podala mu ruku i Málinka.

„Zde pan Cvek se na vážnou Málinku velice těší. Doufám, že budete mít dobrou zábavu,“ usmíval se Kovář.

„To istě!“ dodala Málinka. „Pan Cvek je takový múdřý...“ A to už vykročili k procházce. Řekli si, že půjdou do Obory. Však tam byla všechna mládež a celá Obora v květu.

„Jsem šťasten, že mohu s vámi promluvit, Gábinko,“ povídal Kovář Gabře. „Vy jste se mne něco natrápila! Celou zimu...!“

„Pst! Ani muk! Už su aspoň starší a maminka nebude tak moc hubovat. A potom, jaképak procházky v zimě? To má člověk darmo červený nos. Na jaře to bude o moc lepší.“

To Kovář radostně uznával, že procházky jsou lepší na jaře než v zimě, a těšil se z toho.

Šli pořád s Gabrou kus napřed a povídali si jako staří známí. To bylo látky k hovoru za celou zimu. Kovář přece musel vědět, že si Gabra přes zimu upletla jeden rukáv ke svetru, Herka že stonala, když snědla Málince knížku, co měla desky vázané v kůži, tatínek že prikoupil včely a že se budou brzy rojit. Také Věna vykládal Gabře své osudy a přiznal se, že na ni hrozně žárlí. Chlubil se mu student Kylián, že se naň Gabra vždycky usměje, když ji pozdraví.

„A co bych sa nezasmála? Však je mladý a pěkný. Ale žárlit nemosíte, dyť je teprve v kvartě. Enom počítajte, kdy by sa mohl ženit?“

„To je pravda,“ usmál se Věna a už se netrápil. Jisto bylo, že na Valašsku jsou kvartáni tak velicí, jako leckde mnozí septimáni. Inu zdravý kraj, zdravý lid.

Gabra s Vénou šli pořád kus napřed a sem tam se ohlédl po Málince a Cvekovi. Ti byli od začátku pohrouženi v tak zábavný rozhovor, že nic neviděli a neslyšeli.

Gabra byla tomu ráda. Aspoň nemohli poslouchat, co Věna Gabře povídá, a Málinka se jí nebude moci pak doma smát.

Kovář právě Gabře vykládá, že po maturitě se věnuje stavu učitel-skému. Je šťasten, že je už v oktávě. To má přece před Kyliánem čtyři léta k oltáři blíž. A až bude tím učitelem, bude učit vždy jen tam, kde bude Gabra.

Tož když je to tedy takové a má Věna před Kyliánem takový náskok, nebude naň tak zlá.

„Ale chovat sa musíte slušně! Žádné řeči o srdci anebo nějaké hekání! To já netrpím!“

„Ale, Gábinko, co bychom si tedy povídali – když se máme – když vás tolik rád vidím?“

„Tož víte co? Můžete mně sem tam udělat matematický úkol nebo přeložit kúsek Caesara, esli chcete...”

Tož když Gabra jinak nedala, Kovář rád svolil. Jen ať hodně úkolů mu Gabra nosí k počítání i k překladu, aspoň ji bude často vídat.

A tak si hezky povídali, až došli do Obory.

Ta krásenská Obora, ta by mohla vyprávět! Byla útočištěm všemu studentstvu, byla rájem zamilovaných i zarmoucených a oblažovala nesmírně i Gabru a Málinku. Byl to přírodní park s jehličnatými stromy i buky, růžovými keři podél cest, s vysokými travinami, s jahodovím a všemožnou květenou, hlavně na jaře. Kvetlo zde přemnoho konvalinek, fialek, a jaký div, že se zde mládeži tolik líbívало! Obora byla takový krásný čistý ráj, jako ta mládež, která má čisté srdce, mnoho radostí a plno vznětů. V Oboře se zpívalo sborem jednotlivě a jisto bylo, že každému, kdo do Obory vkročil, bylo hned do zpěvu.

Však sotva Gabra s Málinkou do ní vešly, už slyšely zpěv.

„To sú naše cérky,“ smála se vesele Gabra. „Zpívají tady na stráni, podíváme sa na ně, ale enom po očku. Nesmíja nás s váma vidět, ogaři, to bysme stržily ve škole moc smíchu, že sa galáníme! – Tož – my idem napřed a vy kúsek za náma!”

„Ogaři“ poslechli a Gabra s Málinkou si pospíšily do kopce. Však už viděly:

Na stráni sedí mnohé jejích kamarádky a za nimi – opodál – hoši, studenti, a všichni zpívají. Děvčata začínají, hoši se přidávají. Gabra a Málinka se přitulily ke kmenům a dívaly se – poslouchaly:

Hore grúňom, dole grúňom
ide bača s karabinom,
hej, bučina zelená,
bača hezkú ženu má!

Meziříčtí hoši bujaře vpadávají do písňe, zrovna tuto písničku mají rádi. A děvčata začínají novou:

Bezkyde, Bezkyde,
kdo po tobě ide?
Černooký bača
ovečky zatáčí...

A třetí píseň ještě o bačovi:

Ja som bača veľ'mi starý,
nedožijem do jari,
nebudú mi kukučky kukat'
na tom mojom košiari.
Hej, dziny, dziny, dajdom,
Hej, dziny, dziny, dajdom... Hej!

Je to krásné, Gabra a Málinka jsou zrovna dojaty.

„Svět je přece jenom krásný,“ povzdechla si Málinka.

To už Cvek došel právě k Málince, málo dbaje o to, zdali je dcerky uvidí, nebo ne. Povídal: „Proč bláhoví zpívají? Vždyť přece všichni musí zemřít jako ten bača...”

Málinka sebou trhla. Ne, tohle jí teď neměl říkat! Byť to byla teskná píseň, byla krásná, a v bolesti, vyzpívá-li se, je také kus krásy.

Cvek na to nedbá a pokračuje:

„Kdo ví, čím to je, že člověk zpívá? To se mu chvěje v krku vzduch jako v trumpetce.“

„Lele, profesorka!“ ukázala Gabra na opačnou stranu a popadla Málinku za ruku a prchala s ní právě ve chvíli, kdy Václavovo srdce překypovalo. Právě jí to chtěl říci...

Zpěv se nese Oborou, ale Gabra s Málinkou se ztrácejí. Běží domů o překot, jen aby je profesorka nezahlédla. Často chodí Oborou „na vizi-tu“ a běda té, která je tu „s galánem“! Ale paní profesorka stojí dnes jako před tím Gabra s Málinkou u stromu, naslouchá mládeži a je všechna dojata.

Sadaj, slnko, sadaj,
za vysokú horu –
ak nebudeš sadat' –
stáhnem ťa za nohu...

„Národní písničky! Tak krásné! A jak je ta mládež krásně zpívá! Jsou to dobré děti, s čistou duší, to je vidět,“ řekla si, pohlédnouc na skupinu hochů, kteří stáli opodál.

Kovář a Cvek dohonili děvčata až na opačném konci Obory. Ale to už tu dcerky nemají stání – a hup, přes plot a jen ven ven, k domovu!

Nic toho dne do dcerek už nebylo, neb nejbezpečnější před profesorkou to bylo přec jen doma.

Ale musely hochům slíbiti, že zítra přijdou zas a dopovědí si vše, co si dnes nedopověděli.

Druhého dne ve škole v Gabře a Málince strašně hrklo.

Paní profesorka se záhadně usmívala a zničehonic se zeptala dcerek:

„Tak kdepak jste včera byla, děvčátka? Byla jsem v Oboře a vy jste...“

„Já jsem byla – nebyla –“ vyhrkla vyděšená Gabra.

„Já vím, mezi děvčaty jste nezpívala –“

Gabra si v duchu zahořkovala:

„Enom jednúc idu s ogarem a už to mosí puknúť! Bože můj! Potem že su rozená na šťastnej planetě!“ A nahlas povídá opatrně:

„Prosím, já jsem to odpoledne šla děkovat za jelita...“

„A vy, Málínko?“ otočila se k děvčeti.

„A já za itrnice,“ nesměle a třaslavým hláskem odpovídá na smrt vystrašená Málínka. Jezulinky, co si paní profesorka pomyslí. Málínka s ogarem!

„A co se tak klepete?“ směje se profesorka. „Děkovat za zabíjačku není přece nic špatného. Ale měly jste jít raději na procházku třeba do Obory, když je tak krásně. Já proti Oboře nic nemám. Je tam krásně a doporučuji vám, často tam chod'te! Je tam líbezný vzduch. A což teprve když se ten jarní vzduch chvěje písněmi jako včera. Bylo to nádhер-

né! Malebná Obora, malebný vzduch i malebné melodie. V Oboře vrátila jsem se duchem zpět do dětských – dívčích let a bylo mi tak, tak milo...”

Profesorka se usmívá a s Gabry a Málinky spadla strašná tíže. Nic neviděla, nic neví. A jak jim Oboru doporučila! To se pěkně řekne mamince a maminka je tam musí pustit. Paní profesorka to poručila.

Radostně to také mamince zvěstovaly a zase si smějí vyjít na procházku. Maminka sice říkala, že je to divná věc, dvakrát děkovat za jeli-ta, no ale měla pro mládí také mírné porozumění.

Druhého dne byl Kovář, byť huboval na včerejší nepodařený výlet, přece jen velice šťasten. Vždyť kráčel zase vedle Gabry, která slíbila častěji přijít. A byl den ze dne šťastnější. Překládal Caesara, psal úkoly a počítal s Gabrou matematiku. Jen „hlúpoty“ před ní nesměl mluvit. A přece byl šťasten. Vždyť jí směl už dvakrát zaplésti culík, který se jí pořád rozplétal, dvakrát zavázat mašli do něho, čtyřikrát se jí zadíval do očí a nedostal za to „žďuchanec“ loktem. A jednou ji vzal za ruku a jen málo Gabra hubovala. Když to takhle půjde dál, už brzy jí poví, jak ji má rád..., že si pro ni jednou přijde... Pová jí to jako pohádku, to nebude žádná „hlúpota hlúpá“.

„Gábinko, máte ráda pohádky?“ ptal se jí jednoho dne chytře.

„Pohádky?“ zamyslela se Gabra. „Mám. Ale nesmí to být o kozlátkách nebo o Karkulce. To už znám nazpaměť od našeho Honzíčka.“

„Ó, to bude lepší pohádka. Pohádka, kterou psal život a srdce.“

Gabra zastříhala ušima. Nebyla hloupá.

„Víte co? Tož ešče chvílku počkajte!“

Potom se zamyslela a pravila:

„Ale jednúc mi tu pohádku povíte.“

„Opravdu?“ radostně se usmál Věna.

„Ruku na to! Na mú kušu, na psí dušu, na kočičí svědomí!“ Pak si potřepali pravicemi a bylo již oběma veselo. Gabře-dítěti i velkému studentu Kovářovi. Pová jí tu pohádku – poví! A trpělivě počká, až bude smět –.

Procházky jejich nebyly sjednané, ale když šly s Málinkou a „náhodou“ potkaly Kováře a Cveka, šli kousek společně a mnoho si měli povídat, jako by tomu konce nebylo. Jistě si všichni dobře rozuměli. Gabra

s Kovářem šli kousek napřed, Málinka s Cvekem pozadu. Gabra se po Málince často ohlížela a celkem Málinku nepoznávala. Jakživa by nebyla Gabra řekla, že se Málinka tak brzy s ogarem spřátelí. A jak vážně si povídají. To musí Málinka Gabře říci, co si s tím Cvekem pořád povídá za vážné věci. Bývá teď velice zadumaná.

Zeptala se jí jednoho dne na to.

„Šak sa mně takéj nezpovídáš, co si s Vénú vykládáte.“

„Ó, to já ti móžu říct. Chceš?“

„To víš, že chcu,“ nastavila uši Málina.

Gabra jí tajemně sdělovala: „No, víš, to on včera, prám jak ste sa nedívali a čtli v jakéjsi tlustěj knize – “

„To byly Okultní vědy, díl první.“

„E, daj pokoj s okultníma vědama. Tož když ste sa nedívali, najednú Věna klekl přede mnú na jedno koleno, sepnul ruce a začal: ‚Gabruško, vy jste krásnější než všechny hvězdy na obloze...‘“

„Gabro, děláš si ze mňa blázny?“ durdila se Málinka.

„A to ešče nic není!“ smála se Gabra, až se ohýbala. „Jednúc sa zasej spletl a povídal mně: ‚Slečno, líbíte se mně? Já se vám tolik líbím!‘ Víš, řekl to obráceně a já sem sa velice nachechtala. A co vy si povídáte?“

„O životě a o smrti,“ odpověděla vážně Málinka.

„Pán s tebú! A proto ty jsi taková zadumaná,“ sepjala ruce Gabra. „Dyt' by ťa ty řeči umořily! Budeme moset přestat s vycházkama.“

„Ne. Velice sa poučím. Enom mňa nech! Já chcu všechno vědět – a píšu si deník.“

Nad tím si mohla Gabra hlavu ukroutit.

„No, uvidíme,“ řekla si.

„Ale kdyby měla Málina chodit pořád jako mátoha, tak procházky omezím, ať se třeba té Vénou slíbené ‚pohádky‘ nedočkám. Sice by ho byla škoda, dělá překlady, ale nedalo by se nic dělat, Málinka se musí vzpamatovat.“

Gabra docela hezky teď ve škole prospívala a vše ji těšilo.

Jinak Málinka! Byla čím dál tím smutnější a zadumanější. Gabra byla nad ní už všechna ustrnulá. Co jí to ten Cvek pořád povídá? Ať se ptá

Málinky, kdy chce, co si s Cvekem povídají, vždycky odpoví jen jedno: o životě a smrti. Tož tak! A že se Gabra nedoví, co se dá o životě a smrti povídat? To jí Pán Bůh jistě odpustí, když se vloupá do Málinčina deníku a přečte si jej. Ona nad Málinkou bdí!

Hledala, až deníček našla.

Otevřela jej, a s udivenýma očima četla:

5. V. Já dělám slona...

To z lásky, aby Gabra nedostala od maminky, že chodí s ogarem sama. Pana Cveka jsem se z počátku bála, ale teď už se ho nebojím. Je velice moudrý a poučuje mne. Povídal mi, že život není to, co kolem sebe vidíme, ale jen stín pravého života. Prý podle řeckého filozofa Platona. Byli jsme všichni čtyři na procházce v Oboře. Ukazovala jsem panu Cvekovi krásný keř, celý květem obsypaný. Pan Cvek mi povídal: „Kdybyste měla jinak zařízené oči, viděla byste tu krásu jinou. Veverka už ten keř vidí jinak, kočka také, včela též. Nemůžete tedy říci, jaký keř skutečně je.“

Moc jsem nad tím přemýšlela. O té včele nevím, jak to je, ale kočka to rozhodně jinak nevidí. To vím zas já. Náš Macek vyleze na židli, na stůl, do komory, a když mu něco hodím, běží k tomu a vidí to zrovna jako já. Ne, s kočkami to asi pravda není. Ledaže ve světle trochu mžúrají a hledí se jim lépe ve tmě. To ještě musím panu Cvekovi říci. Hned zítra.

10. V. Už jsem to Cvekovi řekla, ale on nevěřil. Povídal mi, kdo ví, co to je, co kolem sebe vidíme! Na všechno se jen mračí, na celý svět. Nic ho netěší. Prý je všechno jen klam a mam. Naše oči – to prý jsou jakési dvě čočky a ty že fotografují do mozku. Tím že vidíme.

To je ale hrozné! Necht' mi to nepraví! Já mám dvě oči, co mi dal Bůh, a ne jakési dva fotoaparáty. A když si vzpomenu, jaké krásné oči má naše maminka – celá duše je v nich vidět – s celou láskou, co pro nás chová – a to že by měly být jen dvě čočky? Pane Bože! A kde

by se vzala v nich ta láska? Cveku, kde? Zítra mi to musíte vše vysvětlit!

12. V. Nad tou láskou v maminčiných očích pan Cvek dlouho mudroval. Potom pravil, že je to přirozený výsledek správné práce buněk v těle. Když je vše v pořádku, každý stroj dobře pracuje a je jakby sám se sebou spokojen. Jako prý lokomotiva. Když je v pořádku a veze vlak, zrovna vesele hledí a prozpěvuje, ale když je polámaná a sedí někde za nádražím, tož by člověk sám nad ní zaplakal, jak je smutná. Cveku, proč jste mi to povídal? Aj mně je polámané lokomotivy líto, ale já vím, že nemá dušu. Zato moje maminka má dušičku – a jakú krásnú – a ta jí hledí z očí, abyste věděli!

A s těmi buňkami? Proč jste mi to vyprávěl? Lépe by bylo, kdybych to ani nevěděla. Pravil jste, že já nejsem já, ale souhrn jiných já – to jest buněk. Že jsme celí složení z buněk a ta každíčká buňka že jest samostatným tvorem a všechny ty buňky že se chvějí, a to je náš život...

Tedy my, to jest chvění? Panenko božská! Bylo by to možné? Má zlatá babičko, slyšíš? Ty jsi jenom chvění! To už teď nemám svou babičku, ale jenom jakési staré chvění...

Jak jsem nešťastná! Je lépe nebýt – nežít... Řeknu to Cvekovi...

18. V. Řekla jsem mu to. On se mnou zcela souhlasí. Ano, lépe jest nebýt. Tak mi to řekl... Zdá se mi, že si začínám s panem Cvekem rozumět. Cítíme oba, že jsme nešťastni. Jsme dvě nešťastná chvění...

Gabra četla a zrovna se jí točila hlava. Tož tady je to, proč Málinka hledí jako odsúzenec, smutně, přesmutně. To všechno pro Cveka! Už Gabra chápe, proč se Málinka každou chvíli na babičku zadívá, najednou propukne v pláč, zakryje si tvář rukama a uteče. Vidí v té své zlaté babičce chvění, jak ji Cvek nabalamutil, a její dušička to nemůže snést.

Počkej, Cveku, jen co si dočtu deník, budeš se mít po pěti! Náležitě ti to vysvětlím! Gabra četla dále:

25. V. Nesmím nazývatí babičku babičkou a sestru sestrou. To jsou jen názvy, které si lidé vymysleli. Cvek mne dobře poučil. Jsou to jen příbuzné buňky. Babička je prabůňka, rodiče jsou rodné buňky.

A přece, když se na babičku a své rodiče zadívám, sevře se mi srdce. Je mi asi tak, jako kdybych všechno, co mi bylo drahé, najednou ztratila. Leč věřím panu Cvekovi a dávám se poučiti.

Ale jak se budu večer za babičku modlit? Bude nutno si složit vlastní modlitbičku. Snad bude Stvořiteli také milá. S jakou vroucností ji skládám, s takovou se ji chci denně modliti. Slyš, Nesmrtelný, Málinčinu modlitbičku:

*Já, buňka, prosím Tebe,
Stvořitele svého,
abys mne ochránil
ode všeho zlého.*

*Mé rodné buňky
také, Bože, chraň,
jinak vše dle Tvé vůle
jen se staň!*

*Prabuňce mé, jež babička se zove,
necht' vzejdou ještě mnozí, šťastní dnové!
Ó, v Tebe skládám prosbu svou i víru –
necht' prabůňka se chvěje ještě dlouho ve vesmíru!*

Gabra musela usednout a utřít si čelo. No, tohle! Proto Málinka chodí vždy večer dříve spát a nechce se už modlit s Gabrou společně.

„Nic to není platné, Málina je na nakloněné rovině –“ povzdechla Gabra a začala usilovně přemýšlet, jak Málunku vyvést z bludů. Jen si ještě přečte zbytek deníku.

28. V. Pan Cvek mi půjčí oba díly knih „Okultní vědy“. Říká, že kde se nedostává vědy, může se pracovat za pomoci duchů. Sám ještě nespíritizoval a tázal se dosud jen vědy. Poznal však, že tato mu nemůže všechny taje světa objasnit, a proto že se bude tázat vyšších sil – spiritismu. Sám již knihy prostudoval a nyní je budu studovat já. A ke spiritismování mne také brzy pozve. Kováře už pozval.

„Ešče toto!“ zvolala Gabra a strašně se rozkohoutila. „Ešče naposledy sa budú u nás vyvolávať duchové! A to zas ne, pane Cveku! A koniec s prochádzkama, pane Kováři! Jakého to máte kamaráda? To jste mně pěkného ftáčka doporučil pro sestru! A to si myslíte, že já sa budu s nějakým duchařem bavit? Nikdy! Konec a dost! A koniec vaší pohádky. Už ju neuslyším. Byla tam papírová zem a já jsem sa propadla až sem. Zazvonil zvonec a už je téj pohádky koniec... Bim – bam – bim – bam...”

Gabra položila hlavu na stůl, oddechla si a trochu si poplakala. Ale pak si otřela slzy a povídala:

„Stokrát nám bylo lepší, když jsme byly s Málinkú enom samy dvě. Věděla, chuděra, něco o chvění nebo o buňkách? Nic! A kdyby sa tomu učila ve škole, rozumně by jí to vyprávjali a nevolali by duchy na pomoc, ani Kovára. Tož enom si, pánové, zostaňte, kde jste byli, a zdraví vzkazovali! Konec mája, koniec pohádky. Cililink! Beztak maminka sa mračí pro každú tu prochádzku až hrůza.

„Mami, mami! Nikam už nepůjdem s ogarama! Prám jsem si na to dala čestné slovo. Tu máte na to ruku.“

Maminka se sice tuze divila, ale ruku přijala a byla celkem ráda.

Gabra ještě chvíli uvažovala, chodila sem a tam, ale pak vzala papír, pero a inkoust a dala se do psaní.

Psala první psaní v životě ogarovi...

Pane!

Už je mezi námi konec! A to všechno pro Cveka. Když máte takového kamaráda, jistě nejste o moc lepší ani Vy. Jinak byste ho nemohl Málince doporučit, aby ji poučoval. To bylo pěkné poučení! Dnes má Málinka hlavu zrovna pomatenú chvěním a buňkama a měl byste vidět její žal nad celým světem a hlavně tu starost, co nadělala mamince, mně a nám všeckým.

A to jste zavinil všechno Vy sám.

Tož zостаňte, kde jste, s Pánem Bohem – aj s Cvekem – a nás obě nechte na pokoji!

Gabra.

Gabra chvíli nad dopisem poseděla a zauvažovala:

Co všechno za jeden měsíc prožila! Poznala mládence, radost z procházek v přírodě, milé rozhovory, ba pocítila i to, že přítomnost dobrého druhu jest asi duši žádoucí. Poznala však také úzkost z maminčiny výplaty. Seznala dobré i zlé, vše tak, co takové kamarádství s sebou přináší. Slyšela i slova: Mám vás rád.

A nyní? Poznává i zklamání, ba i trochu bolesti. Ale tu Gabra přemůže a rozhodně plakat nebude. Zde nejde o ni, ale o Málinku.

Gabře se zdá, že poznala za měsíc celý život mladého děvčete. Život v kostce. Všeho se jí dostalo, ba i na psaníčko došlo. Vždyť je právě Gabra píše...

Gabra se zadívala na psaní a povzdychla si. Tak si to nepředstavovala. Ale pak chutě vyskočila, sebrala psaní a rychle s ním spíšíla na poštu. To tak, aby si to nakonec ještě rozmyslela!

Gabra se vypořádala sama se sebou, s Kovářem – a teď už jen zbýval Cvek a Málinka. Ale i na ty dojde, hned zítra po vyučování. Mohla by to sice udělat ještě dnes, ale Gabra potřebuje aspoň den k důkladnému přemýšlení.

Však celý den uvažovala. Ve škole se jí pranic nedařilo. A to zrovna psaly českou kompozici!

Málinka měla zašmodrchanou hlavičku, a jak! Jako by jí seděl na temeni kámen. Všude viděla jen buňky, i na profesorčině vzorkované blůze, a musela sklonit hlavu, když se na ni zadívaly profesorčiny dva „fotografické aparáty“. Jen aby jí, Málince, neviděly do duše. Ty by se zhrozily, jaká je tam paseka! Ale profesorka je laskavá jako anděl a píše s úsměvem na tabuli nadpis kompozice:

Má nejšťastnější chvíle v životě.

Málinka kulí oči na tabuli a nemůže si to srovnati v hlavičce.

Jak má psáti o nejšťastnější chvíli v životě, když je tak strašně nešťastná? Měla vůbec nějakou šťastnou chvíli v životě? A kdy? A byla-li, dnes vidí, že všechno to byl jen mam a klam, stín pravého života, a kdo ví, co to vůbec bylo. Povzdychla si. Dnes se jí to bude špatně psát.

Ale což kdyby aspoň na chvíli se snažila na všechny buňky a prabuňky zapomenout a chtěla zavzpomínat na zlaté chvíle, kdy nevěděla ještě nic o životě a smrti?

Málinka přivírá oči. Kdy to jen bylo? Její život jde před ní jako barevný obrázek. A při všem pěkném se jí plete stále před oči maminka a zas maminka. Ta šťastná chvíle mohla být jen s maminkou.

A tak Málinka vidí v duchu starou školu ve Štítné nad Vláří, potok Járek u ní, Boží muka, hřbitov a uprostřed něho kostelík sv. Josefa. Ano, tam byla nejšťastnější. Ale která chvíle jí byla nejdražší? Samozřejmě s maminkou.

A od kdy se vlastně Málinka pamatuje na svou maminku? Usilovně přemýšlí. Maminku zná přece odjakživa. Ale dobře se na ni pamatuje, když byly spolu na návštěvě ve Strážnici u příbuzných. Tenkrát vedla maminka Málunku za ruku a kráčely městem. Málinka byla ještě taková malinká, měla na hlavě čepce a na sobě bílé šaty. Maminka si podkasávala sukně a poučovala ji, jak se má chovat. Ale Málinka se ani moc slušně nechovala. Pamatuje si, jak potom u těch příbuzných běhala večer po kuchyni jen tak v košilce a pořád chtěla lézt na okno a dívat se

na měsíček. Slíbila přece babičce, že jí po měsíčku pošle pusu. Byla to krásná chvílka, když ji maminka našla na okně košilatou, pusinku posílající, jak ji vzala do náručí a znovu ji položila do postýlky.

Ale počkejte! Už Málinka ví, kdy byla ještě šťastnější. To bylo přece jen jindy! Počkejte, paní profesorko, teď vám to Málinka poví. Všechny buňky odlétly od Málinky do dalekých končin, „život i smrt“ stoupily si do pozadí, Málinka vyjasnila oči, naslinila pero a psala...

Má nejšťastnější chvíle...

Bylo to ve Štítné – v té naší staré škole, která s námi sdílela všechny starosti i radosti, a kde jsme byli u maminky, tatínka a babičky nejšťastnější.

Všechny dny tam prožité byly krásné a ve vzpomínkách vidím všude plno slunečního jasu, kolem Božích muk, kde jsme si hrávaly „na plátno“ nebo „na prstýnky“, či na podzim jsme svážely „úrodu“ z polí na zelených listech, k nimž jsme přivázali motouzy. Já byla koníkem a Gabra kočím. Musela jsem vždy tuze klusat přes potok Járek, jenž obtékal naši školu, a běda mně, když jsem náklad vyklopila! To mně Gabra strašně vyhubovala a musela jsem hned za trest do stáje – pod můstek k potoku a tam stát aspoň pět minut. To jsou krásné vzpomínky na nejbláženější dětství.

Ale jedna vzpomínka je mi nad všechny drahá. Bylo to po mé první zpovědi. Cítila jsem se tak čistá na duši, blažená a blízko nebe, že jsem si přála zemřít. Přišla jsem z kostela domů a nemohla jsem pochopit, že mám mlít kávu, kterou mi podávala maminka v mlýnku. Ale usedla jsem si s tím na „tabulu“, naši kuchyňskou tabulovou postel, mlýnek vzala na klín a mlela a mlela. Při tom jsem pořád jen myslela, jak by to bylo krásné, kdybych se octla najednou v nebi. Tak bez hříchu a tak čistá! Představovala jsem si blaženost mezi andělky a zdálo se mi, že mi rostou křídélka a bylo mi tak lehké. Jen uletět!

Kymácela jsem se sem tam a představovala jsem si, že letím k nebesům...

Kymácela jsem se víc a víc, a jistě bych byla „letěla“ ne sice do nebe – ale na zem – nebýt mé starostlivé maminky. Divila se asi, cože se tak kymácím, přiskočila ke mně v posledním okamžiku, a já nevím už nic jiného než to, že jsem ležela v maminčině náruči, cítila teplo jejího dechu a slyšela přelaskavá slova:

„Co je ti, má zlatá Málínko? Vzpamatuj se, vždyť jsi u své maminky!“

Nechala jsem se dlouho hladit mozolnatou dlaní matčinou, která byla pro mne vždy tou nejměkčí.

Šeptala jsem mamince:

„Já su tak šťastná u vás, maminko!“

Ano, byla jsem v té chvíli nejšťastnější z celého svého života.

Pochopila jsem, že mé nebe je u mé maminky. A když jsem se rozhlédla po kuchyni, vše mi bylo najednou tak drahé a věděla jsem, že bych nedala tu prostou kuchyňku s dřevěným stolem, starobylými židlemi i s tou dřevěnou tabulovou postelí a hlavně s tou svou matičkou, která právě v té kuchyni panuje jak sám Bůh na nebi – ani za celé nebe, plné andělíčků.

A to jest má nejkrásnější vzpomínka, má nejšťastnější chvíle v životě...

Gabra si mohla hlavu utrhnout, že nemůže přijít na tu nejšťastnější chvíli ze svého života, ó, těch šťastných bylo moc! A vůbec, ona je vždycky šťastná, a ničím si nedá hlavu motat jako Málina. Ale lidičky, jen jí porad'te, kdy byla nejšťastnější? Šťastná byla, když šla prvního máje na první schůzku v životě, no, ale to tam přece nenapíše. Šťastná bývá, když jí rodiče koupí něco nového. Ale nejšťastnější? Gabra přemýšlí a konečně se usmívá. Dost dlouho to trvalo, než tu šťastnou chvíli zachytila, ale hlavně, že už ji má, a píše:

Má nejšťastnější chvíle...

Nejvíce blaženosti jsem pocítila, když jsem dostala první klobouk v životě. Byl samá růže, hezky široký a na hlavě mi připadal jako

kolotoč. Svou starou čepici hned jsem zahodila. Pyšnila jsem se velice a měla jsem velikou radost. Myslela jsem, že každý hledí jen na mne. Za nic na světě jsem nikomu neřekla, že mne tlačí na všech stranách a těžký je jak olovo. Oč lehčí byla má stará námořnická čepice!

Teprve když mně voda klobouk vzala, jsem to pochopila.

A to jsem si oddychla po klobouku!

Druhá má nejšťastnější chvíle byla, když jsem si nasadila znovu svou starou námořnickou čepici.

A třetí bude asi ta, až dostanu nový klobouk, ale ten bude muset být jako pérko...

Gabra byla zvědavá, jak jen se ten úkol profesorce zalíbí.

Málinka byla duchem ještě ve Štítné, pořád se usmívala a jen nerada se vracela k šeré skutečnosti.

Ale buňky se také vracely a „život a smrt“ opět vystoupily ze svého úkrytu a Málinka se opět zahalila smutkem. Jedno však pochopila: Jen ve vzpomínkách se člověk může potěšit. Vzpomínat na blažené chvíle.

To dělala nyní častěji. Vždy se jí vyjasnily na chvíli oči, ale zas brzy propadala smutku a Gabra to nemohla už vydržet.

Bylo to toho dne, kdy za „klobouk“ dostala od paní profesorky čtverku, a Málinka jedničku a ještě velikou pochvalu.

„Je vidět, že Málinka je šťastná, blažená duše, cítící a vnímavá. Zato vy, Gabro! Což neumíte se tak trochu zasnít? Jste jako ztělesněný kus hmoty...“

„Hm, kus hmoty,“ rozumovala v duchu Gabra a zamračila se. Njspěš budeme obě vzdychat, hlavama krútit, hlúbat a nechat sa balamutit Cvekem.

Ne! Jeden je čehy, druhý hot! A včil hot! Já mosím držet Málinu na uzdě, a zaplat' Pán Bůh za čtverku. Pětka to není, a to je to hlavní. Ústně umím a nějak to dopadně. Včil idu – protože su hmota – přivést Málinku na správnú cestu.

Tak tomu rozumím já, paní profesorko!“

Ach, ty buňky!

Gabra si svatosvatě umínila, že Málunku vyvede z „bludů“. Jak jí sestry bylo líto! Málinka trpí a věřte, že pro nic a za nic. Vždyť všechno je tak krásné a jasné a Gabře se zdá život jako pohádka. Co ten milionský Cvek do Málinky nahučel? No, počkejte! Ten si to vypije! Já ti dám balamutit něžné dušičky! Gabra zatínala pěsti, už by nejraději běžela za Cvekem. Ale bylo nutno nejdříve vynajít Málunku a do duše jí promluvit. – Kde jen ta Málinka je? Kde by byla, toť se ví, že v Oboře. Gabra si jen tak trochu natřepala vlasy, natáhla na nohy jakési opánky a hajdy za Málinkou.

Našla ji sedící pod bílou břízou se zamhouřenýma očima, všecku zasněnou a hrozně vážnou. Ani nevěděla, že Gabra je u ní.

„Málino,“ spustila na ni energicky Gabra. „Co tu sedíš jak hromádka neštěstí, co ti je? Dyt' už vypadáš, že se člověk na tebe nemůže ani podívat. Trápí ťa něco?“

„Nevím,“ odpověděla Málinka. „Vím jenom tolik, že mně všechna radost z duše uletěla a že mňa nic netěší na tomto světě!“

„A proč?“

„Proč?“ opakovala vážně Málinka. „Protože svět je enom samé šálení, a kdo ví, jaký naozajsky je. Všecko nic než buňka...“

„Co to pravíš, nešťastná osobo? Kdo ti pomátl tu tvoju makovicu? Jaký by svět byl? Krásný! Enom sa podívaj! Máš toho málo? Otevři oči, nastav uši a dívaj sa!“

Málinka to tak udělala, podívala se na rozkvetlý háj, na mladé břízy, plané růže, ale pak smutně zavrtila hlavou a povídala:

„Ba ne, je to šálení. Kdybychom měli jiné oči, byl by svět jiný. Včela vidí svět jinak, brúk jinak, myš jinak, žížala jinak, tož jaký ten svět vlastně je?“

„Ty Juro! Ty brúci, žížaly, ptáci, to je ten svět! A stromy aj květy do toho! A my, páni přírody, to všecko potom vidíme, tak je to!“

Ale Málince se to pořád ještě nezdá.

„Kdo ví, co vidíme,“ povídala. „To všecko sú nahromaděné enom buňky a srostlé dohromady. To je ten svět. A kdyby byl jaký chtěl a všecko jsme to pochopili, tož mně řekni, kde je ho konec?“

„Tot!“ ukázala Gabra na kopeček, z něhož právě vylétl malý ptáček. Ukázala za ním pak prstem vzhůru a dodala: „To máš tak, jako bys chtěla na jablku ukázat konec. Co je kulaté, má konec všade. A okolo světa je vzduch a potom – ten vzduchový éter, však víš ze školy. Já sa divím, že o tom přemýšláš, vždyť je to tak jasné.“

„A co je potom?“ tázala se Málinka.

„Hm – počkaj, až tam jednúc éroplánem doletím – potom ti to řeknu,“ začínala se Gabra zlobit.

„Vidíš, nic nevíš. Pak je nekonečno. To je to hrozné! Představ si to nekonečno, představ si celý svět, stromy, lidi, zvířata, věci, kde sa ten svět vzal, kde sa vzaly ty buňky, kde sa vzala ta první buňka? Jak to, že to všecko žije, má rozum, jak to všecko jen je? Já to nemóžu pochopit,“ chytla se za hlavu Málinka.

„Už dost! Málino!“ dupla na ni Gabra. „Včil ti cosi povím. My na to máme malý rozum. Že to všecko je, je vidět, že to móže být a že to podmínky k životu má. Já, co sa mně týče, věřím, že je mocnější duše na světě, než je lidská, a ta to všecko ví a řídí. Dycky si to říkám takto: Tak jako ta slepica nemóže pochopit nás, tož nemóžem zas my pochopit to vyšší, než na co náš rozum stačí. Móžeš pořád vykládat slepici, jak sa vaříja trnky nebo dělajú hrnce nebo píše abeceda, enom nad tím počumí a ide si hrabat do popela. Ale nemóže říct, že když to ona neumí a tomu nerozumí, že to není a že je to jakési šálení či cosi! A tož my sme proti Pánu přírody jak ta slepica proti nám. Když nevíš, jak sa stvořil život, list nebo buňka, móžeš říct, že je to šálení? Jak ťa budú trápit hlupé myšlenky, tož vždycky si a na vsecky časy pověz: Jak ta slepica nemóže pochopit, co děláme my, nemóžem pochopit zase my vyšší síly nad náma. – A už hlavu hore, Málinko, a ani muk! Podívej sa enom okolo – rostú květy, cvrčci cvrcligajú, ptáčci zpívajú, slunko svítí a travička

sa chvěje samú blažeností. No, tož, Málínko – zvedni hlavu a zasměj sa na mňa!“

Gabra se snaží zvednout Málince makovičku a vykouzlit jí úsměv na tváři. Ale Málinka sebou pojednou prudce trhne a zakřičí: „Ne a ne!“ A bouchne sebou jak dlouhá tak široká do trávy, hlavou bije o zem a jen a jen kvílí:

„Nic není krásného, nic není jasného, nejsou žádní ptáci ani tráva – všechno sú enom buňky. A to nekonečno! Kdy já to pochopím.

„Trúbelo,“ vybuchla Gabra, „to je ležatá osmička.“

„Ach, ach, ach,“ Málinka pořáde kvílí dále. „Gabro, Gabro lépe je nežít! Och, já si snad něco udělám, rozhážu sestavené buňky, nechť je tomu trápení konec...!“

Málinka velice bědovala a Gabra svou účastí ji jenom rozlítostňovala ještě více.

Však už Gabra vidí, že je zle a že je Málinka opravdu „zbuňkovaná“ víc, než si myslela. Gabře dochází rozum, kterak Málinku vyléčit. Bledne, kulí oči, zase srší hněvem a jen přemýšlí. Zdá se jí, že jí svítá v hlavě. Ó, Gabra to zkusí jinak. Už neříká Málince nic, nehnula se však od ní, a pořád jako když přemýšlí.

Ten den i večer dělala zamyšlenou a druhý den odpoledne v Oboře povídá Gabra Málince vážně:

„Víš, Málínko, že ťa začínám chápat? Ty máš přecaj dobrý rozum. S týma knihami máš naozajskou pravdu. Já sa ti na nic už tak zvesela nemóžu podívat. Ešče včera jsem věřila, že hen to sú samí blažení ptáčci zpěvácci, ale včil vím, že sú to buňky a v krku majú do trubičky za sebou seřazené buňky, a jak otevřú zobák a vdechnú, vletí tam vzduch a na tu trubičku píská. To je ten zpěv. To je písčala z buněk a nic iného, a kdo ví, co hvízdá. Nějaké hlupoty! Chichi, slyšíš, to je zpěv. Tomu slavíkovi sedí ta písťala v krku nějak našišato. A ten kos! Víš, každý pták má tu buňkovú písčalu ináč zasazenu. Jeden krátkú a tlustú, iný dlúhú a tenkú, slavíci trebas šiшатú a hrboľatú a už sa klokoče. To víte – ftáci – už vám nenalétnu! A ty brúčku s malovanýma křidélkami, nebalamuť svět!“ křikla Gabra za pestrým motýlem. „Kdo ví, jaká ta křidliska máš.

Kdybysme měli ináč sestavené oči, ináč bysme ťa viděli! Hele, hen idú kamarádky. Hromada buněk sa šklebících, nařízené životem jak ten budík hned na smějavo, hned na nadávavo. Hle – Žofka! Chi! Lidi řeknú ‚Žofka‘. Kdo ví, co to je? Snád’ enom stín pravého života podle Platona. Honem sa před tím stínem buněk schovajme!”

Dcerky zalezly pod keře, aby je kamarádky neviděly.

„Gabro, ty divně mluvíš,“ divila se Málinka, ale bedlivě naslouchala.

„Najvēc je mně líto Fanúška. Kdo ví, co to je, nějaká sešvagřená buňka – a já ho tak měla ráda!“ zavzlykala Gabra.

„A babička, to je prabuňka a moji rodiče moje rodné buňky – snád’ sú enom také stíny podle Platona – och! och! Málino, mňa už takej svět netěší. Zaplať Pán Bůh Cvečkovi, že nám otevřel oči, pravda? A nechce sa mně být na světě, abys věděla, já sa snád’ odpravím...”

Málinka se strašně zarazila. Kam až to obě dospěly?

„Gabro, já myslím, že ten svět tak docela škaredý není. Takéj sem přemýšlela o tom, cos mně včera vykládala, a esli věříš, zdá sa mi, že máš moc pravdu.“

„Ale co to nekonečno, ta ležatá osmička?“ bušila Gabra hlavou do země. „Och, já to nepochopím!“

„Ale Gabro, myslí si to, jak jsi mňa tomu včera naučila: Prám, jak ta slepica nemůže pochopit, co děláme my, tož ani my nemůžem pochopit, co sa děje vyššího v přírodě a čemu my lidi nerozumíme. To si vždycky řeknu a je ti mně tak lehko, Gabro, ani nevíš!“

„No, ano, ale co lidi, co jsme? Hromada buněk a nic víc.“

„Nevěř, Gabro, člověk je podobný obrazu Božímu, jak nás tomu podle Písma ve škole učili. A je to krásné. Pochopila jsem to o téj slepici, Gabro, dobré to bylo. Děkuju ti.“

„A já myslím, co kdyby všechno bylo přece jenom šálení?“ povídá Gabra tišeji, ale přece už jaksi uspokojená.

„Není!“ nedá se Málinka. „Můžeš slepici pořád vykládat, jak sa vaříja trnky nebo dělajú hrnce či jak sa píše abeceda. Enom počumí a ide si hrabat do popela. Ale nemůže říct, že když to ona neumí a tomu nerozumí, že to není.“

„Já pořád ještě nevím, esli bych si přecaj neměla cosi udělat, když je to na světě všechno tak zašmodrchané?“ kývala Gabra hlavou. „Víš, Málinečko, já jsem našla doma v tatínkové almaře starú pušku, trošku jsem ji nabíla, tož kdybys chtěla, můžem spáchat...“

„Jezulinky!“ vylítla Málinka se země a hned zas klekla na kolena a sepjala ruce. „Ešče neco takového! Má drahá maminko, tatínku, babičko, odpusťte nám ty hříchy! Ó, my vás nezarmútíme. Už všeckému rozumím – podle téj slepice – a zrovna včil su velice ráda na světě, ó Gabruško, neprav nic a enom počůvaj, jak ty ptáci pěkně zpívají. Ruku mňa daj na to, že ne enom na pušku ani nesáhneš, ale ani o ní nepromluvíš!“

„No, když myslíš...“, pomalu jí podávala Gabra ruku. „Ale enom kvůli tobě, že jsi to ty.“

„Okultní vědy‘ vrátím ještě dnes Cvekovi,“ prohlásila Málinka.

„Už sú vrácené,“ dodala vážně Gabra. „Nehněváš sa?“

„Ráda su. Aspoň už s ním nebudu muset mluvit,“ ulehčeně oddychla si Málinka.

Gabra už o Cvekovi neříkala nic, protože Málinka se ještě všecka třásla a utírala si nad tou puškou zvlhlé čelo.

„Hele je – buň – hele – kamarádky!“ volala Gabra veseleji. „Hele, Žofka a Anděla! Pojd’me za nimi, sbírajú tam jahody.“

Málince svítilo všechno před očima zlatým slunečkem a byla všecka šťastná, taková osvobozená a zdálo se jí, že setřásla ze sebe hroznou tíži. Vše jí připadalo krásné a jasné a plna radosti sbírala pro svou maminku kytičku jahůdek.

Gabra se o ni už tolik nebála a nechala ji běžeti veselou domů.

Však Málinka nějak běžela! Chtěla být rozhodně doma dřív než Gabra. Především uklidí z tatínkovy almary tu nabitou pušku, aby Gabra o ní nikdy nevěděla, a pak – konečně po dlouhých dnech, kdy jen z koutku hleděla po očku po rodných buňkách a prabuňce – přiskočí k babičce, zulíbá tu vrásčitou tvář, drahé své stařenky – ano stařenky – jejich babičky a nikdy žádné prabuňky. A pak vletí k mamince, položí si hlavu na její klín, a bude u ní, až usne..., jako když byla maličká.

Všecko tak věrně udělala, všecky zlíbala a mamince zazářily oči radostí, že vidí dcerku zase veselou a zdravou. Tolik se bála, že bude stonát.

Jen jedna věc Málunku zarazila. V tatínkově almaře nenašla žádnou pušku. A Gabra přece říkala, že tam je. Dívala se pozorně, ale neviděla tam, kromě šatů, nic jiného než starý tatínkův klobouk.

„Jakási stará puška –“ ulehčila si. Ale vtom se jí rozbřesklo v hlavě.

Stará puška! To je ono! No jo! Zatrackaná Gabra! A že je nabitá. Málinka zvedla klobouk a ejhle! Gabra nelhala. „Puška“⁶ byla nabita starými novinami. Opravdu Gabra nelhala.

Ale Málinka se nezlobila. Bylo v ní tolik zadržené dětské radosti a chuti do života, že ani puška ji nemohla uvést zpět mezi buňky...

Jen Gabra se trochu ošívala, když poznala, že Málinka viděla tu nabitou „pušku“. Sotva se o tom Málinka zmínila, Gabra to honem zamluvila.

A pozdravená Málinka se jen usmívala...

⁶ Zastarale nádoba, schránka. Pozn. red.

Okultní vědy na prodej

Kdyby tak Málinka věděla, jak to s milým Cvekem bylo! A jak mu ty „Okultní vědy“ Gabra vracela! Všecka rozzuřená příběhla, popadla oba tlusté svazky a běžela s nimi rovnou k Cvekovi. „Nadám mu, co sa do něho vleze,“ slibovala si cestou.

„A když je takový pudivítr, tož nech ide dumat někam na púšť a nebalamutí tady dobré lidi!“ To mu Gabra poví. Dobře věděla, kde Cvek bydlí. S Kovářem jen ob dům. Vlétla do vrátek, všecka ještě rozkacena, a hnala se dvorkem k domovním dveřím. – Hle, tu kdosi z nich vychází. Staré šaty na sobě, hůl v ruce, ranec na zádech – sám Cvek. Gabře připadá jako poutník. Cvek jde volně ke vratům, nikoho si nevšímá. Gabra čile za ním.

„Pane Cvek – pane – lele – tu to máte, nesu vám tady ty vaše ‚Okultní vědy‘. Honem si to seberte, lebo to – lebo není isté na světě, možná, že to rozškubu lebo hodím do pece! Ale vlastně bych vám to měla hodit na hlavu.“

„Zadrž – dívka moudrá pramálo,“ promluvil Cvek svou přeučenou řečí, která byla nepřirozená, právě jako jeho myšlenky, a den ode dne nepřirozenější. Ten to měl už v hlavě zašmodrchané! „Ty knihy, toť snůška vědění přemnohého, vědění učenců přemnohých a nešťastných. Tyto knihy vzácné nemohu brát na dalekou pout svou, alebrž odevzdávaje je do rukou tvých, zdvořile tebe žádám, odevzdej je sestře své, Amálii milé, by čerpala z nich pramen moudrosti a potěchu ze záhrobí! Já odcházím v dálku, jdu hledat sebe sama, jdu hledati klid v pustinách, neboť zde, mezi lidmi veselými a sytými, pravdy bych nenalezl. Půjdu daleko, až k moři a pouštím, a řekni Málince, že ji pozdravuji. Byla věrnou žákyň mou. Až poznám v pustinách pramen života a příčinu všeho dění, vrátím se, bych opět poučil žákyň svou i mnohé, přemnohé. Ne-naleznu-li pravdy, nechci se již vrátiti, alebrž rozbořím buňky, které se zovou já...,“ ukázal Cvek na sebe.

Gabra hleděla na Cveka jako na zjevení. Myslela, že žertuje, bylo jí už do smíchu, ale když viděla, že s hrobově vážnou tváří odchází, tož se vzpamatovala, zavolala naň: „Tož enom tam hodně dlouho bud'te a vraťte sa se zdravým rozumem!“

No, to bude novina pro Málunku a celou ulici! Ne, té to Gabra hned neřekne! Málinka by se třeba znovu zbuňkovala a bylo by jí Cveka líto. A cože to říkal? Nepozná-li pravdu, že rozboří buňky, které se zovou já? No, dá Pán Bůh, že tu pravdu najde a bude dobře. To se ví. Ale co s knihami? Lidé dobří, takové těžké knihy! To je papíru! Kdyby se to tak dalo prodat! Co by asi za ně dostala?

Gabra otěžkává knihy, ale tak moudrá je, že ví, že u kupce by je jako papír na balení nekoupili. Ale safra, najít nějakého také takového okultáka a prodat mu to nebo třebas směnit za něco užitečného! Gabra pořád otěžkává knihy, a jak jde domů, moc přemýšlí, a když už je doma, má plán hotový. Koupí si pěkně noviny „Z Podradhoště“ (ty, co se jim nadává „Bačkorovina“, a když se to dozví redaktor, tož se za to žaluje) a bude pátrat v inzerátech, případně si dá inzerátek sama.

Gabra opravdu pátrala v „Bačkorovině“, ale marně hledala kupce na „Okultní vědy“. Tož se rozhodla sama sestaviti si inzerátek. Napsala jej tak, aby byl hodně laciný:

Směň. ok. věd., zn. „za cok.“

Nikomu ani nemukla a čekala odpověď. Přišlo jich několik. Jeden pán z Krhové psal, že sice neví, co se k směně nabízí, ale že by to směnil za dva vycpané ptáky, beztak že pelichají. Jistý meziříčský občan nabízel na směnu flétnu. Učitel řečí chtěl za „ok. věd.“ učit půl roku esperantu. Jakás paní chtěla směnou za tu záhadnou věc Gabru masírovat. Potom psal ještě jeden kovář, který se nabídl, že by za zdařilý inzerátek okoval koně. Doporučil současně, aby inzerátek byl pro úspěch ještě jednou opakován.

To už bylo k zlosti. Gabra pochopila, že si z ní lidé dělají žerty. Strašně se kohoutila, když četla poslední tři nabídky. Byla jí nabídnuta za „Ok. věd.“ plácačka na mouchy, brýle po dědečkovi a starý váleček.

Gabra bušila pěstí do nabídek a velice se zlobila na ten darebný svět. Pochopila, že lidé nemohli inzerát rozluštit, a proto poslechla mistra kováře a inzerát opakovala. Ovšem tentokráte už byl pořádný:

„Okultní vědy“ – knihy – směním za cokoliv.

Zn. „Student“.

Tentokráte přišel dopis jen jeden, ale stál za to.

Jakýsi starý vysloužilce ze Zubří byl ochoten směniti svůj gramofon za nabízené knihy. Upřímně „studenta“ pozval k návštěvě. Gabra zajásala. To je ono, to je to pravé, na co Gabra čekala. Gramofon! To bude u nich veselo! Gabra si spustí polku a zas valčík a bude sa nakrúcat vpravo, vlevo a na všechny způsoby. Tam půjde – ke starému vojákovi do Zubří! Ale zda jen to unese i s deskami? Nic platno, musí se svěřit se vším Málince.

Nejdříve však šla k tatínkovi a dlouze a široce mu v pokoji něco vykládala. Tatínek poslouchal, kýval hlavou, hned jako by se rmoutil a moc se staral, ale nakonec se vesele zasmál a poplácal Gabru po rameni.

Sláva, tatínek to dovolil a je rád, že Gabra Málinku ze všeho vyvedla. Teď hurá – pro gramofon!

Na Málinku šla Gabra opatrněji. Nejdříve jí pověděla, že Cvek „odcestoval“ – a že jí, Málince, nechal na památku knihy.

„Co s knihami! To víš, cérko, sú to veliké hlupoty, nikde mu to nechtěli kúpit! A víš, že jeden pantáta nám za to chce dát gramofon? Šak si vyber. Bud' budeš vyvolávat duchy podle ‚Okultních věd‘ a trápit sa nad knihama, anebo si raději chceš každý den zatancovat polku nebo valčík a radovat sa ze světa?“

Málinka sice měla hrdlo pro Cveka ještě jakoby zadrhnuté, ale to víte, přece jen každý raději tancuje, než vyvolává duchy, a tak rychle otřela slzy, spolkla sliny, a že tedy se rozhoduje pro ten gramofon.

Za to hned dostala od Gabry štípanou hubičku. Pak už jen Gabra připravila prádelní košík, dala do něho „Okultní vědy“, každá jej vzala za jedno ucho, a hajdy, do Zubří – pro gramofon!

Ono se sice řekne „hajdy“, ale než se člověk do Zubří dostane! To není hned u Meziříčí, ale musí se jít několik stanic k Rožnovu. A to znáte Gabru, zda by byla ochotna dát za vlak peníze, když se jednalo o „Okultní vědy“! Kdepak! To se vykročilo hned ráno a byl to pěkný celodenní výlet. – Do Zubří se dcerky dostaly až před polednem. Knihy byly těžké, a ptejte se, jak Gabra na Cveka vzpomínala!

No, ale v Zubří dosti brzy našly domek, kde měl bydlet onen vojenský vysloužilce. Dcerky se pokřižovaly a šťastně vešly dovnitř. Vstříc jim přišla mladá panímáma, a když zvěděla, o co běží, upozornila děti, že pan „kanonýr“ skoro neslyší, a tak aby děvčata hezky hlasitě mluvila a hlavně, aby řádně otvírala ústa. Uvedla je do světničky, kde seděl za stolem starší, vysoký, vousatý muž v obleku jistě kdysi vojenském.

Dost práce to dalo, než se dcerky s vojákem domluvily a než složily do košíku objemnou gramofonovou troubu, pořádný stroj a mnoho desek. Dost těžko se voják s tím vším loučil. Povídal dcerkám: „Gramofon byl můj starý kamarád v zákopech na vojně. Ale co je mně platný, když už neslyším. Pro mne budou daleko lepší ty ‚Okultní vědy‘. Zrak mi ještě slouží, všechny kalendáře jsem už doma pročetl a na nové knihy peněz není. Tak budu číst ‚Okultní vědy‘. Jsem starý člověk a ten se už smí podívat do záhrobí.“

Když dcerky vkládaly do košíku poslední desku, povídal jim:

„Tu jsem měl nejradši. Až ji budete hrát, vzpomeňte si vždycky na mne.“

Dcerky žadonily, aby si ji pan voják přehrál ještě naposledy. Stařec se zamyslel, vyňal gramofon a hudba zahrála řízný pochod. Zná pochod jistě dobře, i když jej malinko slyší. Pak zasalutoval, odmlčel se, jako by si vzpomínal...

Gabře se pochod velmi líbil. Škoda, že se nedá hrát cestou domů, to by se to šlapalo!

Tímto pochodem se rozloučil s vojenským životem i dcerkami, které slíbily, že si na něho velmi často vzpomenou.

Tatínek už dcerky vyhlížel a zdaleka na ně mával. Smál se, cože to nesou za skvosty. Gabru neznámé desky velice lákaly a ani neměla kdy

tatínkovi vše vypovědět, jen v kuchyni pouštěla jednu písničku za druhou. Honzíček kroutil nad tím divem hlavou a pořád nahlížel do trouby, kdože to tam hovoří. Hodil si flintičku na rameno a pochodoval po kuchyni jako ten starý voják. Málinka si právě čistila z cesty umazané boty a kartáč jí lítal do taktu. Když to viděla Gabra, velice si pochvalovala:

„Málino, dycky ráno si spustíme tento pochod, to nám ty boty půjdú od ruky!“ a již to nevydržela, vzala kartáč do ruky, do druhé botu a spustila zároveň s gramofonem.

Pak pouštěly jednu písničku za druhou. Málince se nejvíc líbila: „Lís-
tečku dubový, nepadej do vody!“ a při té že budou umývat nádobí. Ještě mnoho jiných písniček se rozletělo po kuchyni. Gabra si připravila celou řadu bot, spustila muziku a dala se do zpívání a čištění.

Ale to už musela s tím ven, na chodbu, neboť babičku i maminku z té hudby moc rozbolely hlavy.

Když tatínek doma hospodaří

Uplynulo krásné jaro, klidné, teplé, jako už dávno nebylo. Právě tak začalo i léto. V krásenské Oboře rozkvetly poslední plané růže, mladé břízky se chvěly teplým vánkem, mech zval k odpočinku a sta zpěvných ptáčků opěvovalo všecku tu krásu. Málinka to dobře ví a cítí se opět šťastnou, spokojenou, byť trochu jako po nemoci. Každou volnou chvíli tráví v Oboře. Leží na zemi s tváří obrácenou někam k nebi, má zavřené oči, a přece všechno vidí, i toho motýlka, jenž jí přeletěl kolem nosu, i tu mušku, jež jí bzučí kolem uší. Růžičky voní a Málince je tak krásně! Je jako znovuzrozena a na vše hledí, jako by svět viděla po prvé. Opěvuje každou květinku, vdechuje vůni planých růží a zas zavírá blahem oči. Ach, svět je tak krásný! Tak krásný! Zdalipak tu nádheru uvidí přec jednou maminka? Málinka by ji všude provedla. Maminka by se s ní musela proplétat i hustým hájem i mezi šípkovými keři a musela by poplácat i tu břízku, která svou sněhobílou kůrou svítí do daleka a Málinka ji vidí až z Vrbenské ulice, kde bydlí. To sedátko v háji – to samorostlé – vzniklé srůstem a zas rozdvojením dvou stromů, to by Málinka pro svoji maminku mechem vystlala. Jenže by tu maminka musela sedět moc zticha. Nahoře ve větvích mají takoví malí ptáčci hnízdo a nesmějí se rušit.

A po aleji by se maminka také prošla. Alej je dlouhá a Málince se zdá, že se na konci zužuje. A když doběhne na konec, ohlédne se a zas se jí zdá, že se zužuje na druhém konci. To je zvláštní. Večer je tu také hezky, ale to zde poskakuje spousta malých žabiček a musí se dávat pozor, aby se některá nezašlápla. Zato ale poslouchat v Oboře žabí koncert z blízkého rybníka „Mlynářky“, to už stojí za to! To je hudba přírody, a ať Gabra říká, co chce, že je to, jako když se báby v pekle hádají – není to pravda. Skřehotání žab je pro Málinku zrovna tak hezkou muzikou jako zpěv ptací nebo když šumaři hrají. Je tomu tak, to Málinka cítí.

Ó, kéž by maminka šla s ní jedenkrát do Obory! – Ale když ten tatínek je už takový – nikam maminku nechce pustit, a maminka je už taková, že se o to nepere. Pořád jen vaří, šije, uklízí, po poli běhá, sází, děti obsluhuje, mazlí se s Honzíčkem a povídá si s babičkou o starých časech – tak docela klidně, jako by vůbec nevěděla, že zde v Oboře je tak krásně a jako by to pro ni vůbec nebylo.

Ale Málinka tohle za maminku vybojuje! Maminka si musí udělat dovolenou aspoň na jeden den.

Málinka usedla a rozzářily se jí oči. Že jí to už dávno nenapadlo! Hned se dá do boje! Poví všechno Gabře a spojenými silami budou bojovat za mamčinu práva.

Málinka se přičísla, rychle vstala, otřepala svou sukýnku a utíkala domů.

Gabra, která právě česala kartáčem Herku, aby se leskla a nedělala ostudu na pastvě, Málinku vyslechla a hned souhlasila. To by byla opravdu správná věc! A nač otálet? Ředitelské volné dny jsou jen dva; jeden dnes, druhý zítra. Maminka musí zítra na výlet.

Dcerky se vzaly za ruce, ještě si něco pošuškaly a běžely za tatínkem. Seděl u včelíček a usuzoval, které by se mohly rojit.

„Táto, víte, že našu maminku bolí moc hlava?“ povídala zasmušile Gabra.

„A to nic není,“ mávl rukou tatínek. „Ať si vezme aspirin!“

„To jí nepomůže,“ zamračila se Gabra. „Vzduch potřebuje, to je to!“

Tatínek se udiveně podíval na dcerky. Vzduch? Maminka? Jaktěživa o vzduchu ani nemluvila. Proběhala se při práci na poli, v zahradě a po dvorečku, jako by pro ni na světě jiného vzduchu nebylo.

„V Oboře by ju jistě přestala hlava bolet,“ podotkla Málinka. „Tam je, tatí, krásně! A co tam kvete planých růžiček!“

„Mně se zdá, že děti chtějí vytáhnouti maminku na výlet,“ pohrozil šelmovsky tatínek na děti. „No, já bych celkem proti tomu nebyl, jen zdali by chtěla maminka?“

„Ó, to my zařídíme!“ jásaly dcerky a každá dala tatínkovi upřímnou štípanou pusou.

„Tož si to s ní vyjednejte, ale nevím, nevím –“ vrtěl hlavou nad výletem tatínek. „Jakpak to tu všechno opustí?“ Rozhlížel se po dvoře, kde se to hemžilo kuřaty, slepicemi i husami.

„No, a jak dlouho chcete být v té Oboře?“ ptal se.

„Celý den,“ vybuchly dcerky. „Maminka to potřebuje.“

„No, tož si to zaříd'te! Mé svolení máte,“ řekl otec. „Ale to vám povídám, nabídněte výlet také babičce! Je staříčká a třebas by jí návštěva takového ráje, jako je Obora – udělala hodně radosti...“

„Ó, to my obstaráme,“ tleskaly rukama dívky, a protože měly velikou radost, jak lehce tatínka „obměkčily“, vzaly se za ruce a zatočily si na dvoře mlýnek...

A pak běžely k mamince a babičce a s nesmírnou radostí zvaly je na výlet. Tatínek to poručil!

Maminka nevěřila svému sluchu, že má jít na výlet. Nejdřív spráskla ruce, potom vrtěla hlavou a pak se usmívala.

Povídala:

„Všechno je to krásné, ale jak to tu všechno beze mne bude?

Oběd pro tatínka a Jendu se připraví předem. Ale co slepice, kuřata, kachny a koza?“

„Já všechno obstarám,“ obětavě se hlásil dobrý tatínek.

Tu maminka už nic neříkala, vše připravovala a chystala se na výlet. Jakpak by jej mohla dcerkám odříci? Vždyť se tolik těšily!

Hůř bylo s babičkou. Lomila sama nad sebou rukama, kam ona – osmdesátiletá osoba – ještě prý se pohrabe? Ale Málinka ji celou opusinkovala a slibovala, že ji zrovna s Gabrou ponesou a pořád že si budou odpočívat. Tak si tedy babička dala přece říci, a že tedy ráno půjdou.

Když přišlo vytoužené ráno, tatínek přec jen najal kočár a tu svou milovanou rodinu poslal na výlet. A že navečer pro ně kočár zase pošle.

Babičce se pero na starodávném klobouku jen chvělo, jak pořád nad tím výletem vrtěla hlavou. Ačkoliv si myslela, že je už stará a že jí jeden den v Oboře život neprodlouží, neříkala již dcerkám nic. Počítala pořád, co stojí povozy, a že by za to byla aspoň tři prostěradla. Ale to uznávala, že ta radost v očích Málinky a Gabry stála aspoň za pět tuctů takových

prostěradel, proto naladila milý úsměv, pohladila dívky, oblékla dlouhou pelerínu přes šaty a cupitala k vozu.

Jen Jeníčka nechali déle hajat, aby neoslavil výlet muzikou.

Však se pak brzy probudil a hned chtěl maminku. Tatínek měl s ním práci. Chlapec plakal, jíst nechťel, a tak tatínek mu snášel všelijaké věci: cedítka, lžičky, barevné hrnce a lodičku a Jeníček chtěl ještě lavorek s vodou a přelévat, ne že by se chtěl mýt – kdepak. A tak Jeníček přeléval vodu hrnečkem a cedítkem a tatínek ho pěkně nakrmil. Vyprávěl mu při tom o lodích na moři.

Jeníček kulí oči a ptá se:

„Tatínku, je loď veliká jako lefiček?“

Tatínek se směje a říká, že je loď o moc větší než lev. Zajímá ho, jak chlapec přirozeněji, než jak je v mluvnici, tvoří si slova sám. Hle – ze lva udělá lefička, místo lvíčka!

„Tatínku a já su malejší než lefiček?“ povídá Honzíček, všecek nad velikostí lodí zamyšlený.

Zase nové slůvko! Hle, hle, tohle si musí tatínek zapsat. Malý – malejší – ne tedy menší. Dospělému člověku by tohle nenapadlo.

„To víš, že jsi o moc a moc menší než lev,“ povídá synkovi a musí si zapsat nová Jendova slova.

Potom povídá chlapci:

„A víš co, Jendo, šel bych s tebou ven!“

Jeníček si vzpomíná na maminku a natahuje moldánky.

„Tatí, kam šela maminka?“

„Pojď, pojď,“ povídá tatínek. „Tu máš korunu a dojdí si ke kupci pro cukrovíčko a už jen nebreč!“ To Jeníček utře si slzy, a že si půjde tedy pro cukrovíčko. Není to daleko.

Ve chvílce se vrací a povídá:

„Paní kupecová mně dala doblé cukudlátka!“

Zas měl tatínek co zapisovat. Jeníček pořád něco povídal a tatínkovi do notýsku přibývalo. „Maminka šela“ a „paní kupecová“.

Cukrlátka Jeníčka na chvílku bavila a tatínek si dělal poznámky o „vzniku mluvy dětí“. Jeníček si přesypával cukrovíčko z dlaničky do

dlaničky a tak se zalepil a ušpinil, že tatínek musel chlapce umýt. No, a už byl zase křik.

„Neplač, Jeníčku, dám ti barevné tužtičky,“ sliboval tatínek. Jeníček ještě sice křičel, ale na tužtičky nezapomněl.

„Aspoň dá kluk chvíli pokoj,“ míní tatínek, snáší čisté papíry a pak barevné tužky, jichž měl plnou krabičku.

Jeníček je popadl, a že je nedá. Tolik se mu barvičky odjakživa líbily!

Tatínek mu obyčejnou tužkou předkreslil kozu, prasátko a naposledy koně. Jeníček se ptal:

„Čo to je, čo to je?“

„To je kůň.“ Tatínek nebyl moc velký kreslíř, a tak kůň vypadal jako zajíc nebo pes, ale Jenda měl radost a křičel vesele: „To je pěkný kůníček!“ A zas si mohl tatínek zapisovat. Potom Jeníček zkoušel své umění sám. Opravdu, teď se déle zabavil.

Seděl na pohovce za tatínkem a stavebnice byla podložkou ke kreslení. Dělal kliky háky, maloval čárky a puntíky a říkal, že to jsou zvířátka.

Tatínek byl rád, že má klid, a psal a psal. Popisoval vývoj duše dítěte, jeho první slova a zejména to, jak děti slova samy vynalézají.

Jeníček se co chvíli ozval:

„Tatí, já malovám...“

Tatínek vždy jen: „Jen maluj, chlapečku, jen maluj, tatínek ti to dovolí...“ a zapsal si do notýsku nové slovo.

A Jeníček zase:

„Tatínku, já opravdu malovám...“

„Maluj, to je dobře, Jeníčku.“

„Tatí, já malovám velké bubáky.“

„Jen maluj, synečku, jen maluj!“ povídá tatínek a je rád, že má chvíli pokoj a může klidně psát.

„Tatínku, ale já malovám po zdi...“ dodal Jeníček, tuše, že přec jen takové malby musí otci oznámit.

„Co to povídáš?“ otočil se čile tatínek a upřel svůj zděšený zrak na zed' nad pohovkou. Ta už vypadala!

Jeníček černou barvičkou dělal ze všech sil ohromná kola a vypadalo to, jako by tam kominík položil svoji štětku s dráty.

„Nerozumo darebný, ogare jeden!“ hubuje chlapce tatínek. „Nová malba! Podívej se, cos udělal! Počkej, tohle ti nedaruji! Co řekne matka? Tolik si zakládala na této hezké modré malbě se žlutými kachničkami!“

„Iš si mi to dovolil, tatínku,“ hájil se Jeníček.

„Já, že ti to dovolil?“ vytřeštil oči tatínek. Ale pak se pošimral ve vlasech. No bať, vždyť pořád říkal chlapci. „Jen maluj, Jeníčku!“

Jeníček si vlezl honem chytře pod stůl a ani nedutal. Tatínek gumuje „bubáky“, hubuje, že všechno to rozmaže, a raději toho nechá.

Slepice típají hladem pod oknem a tatínek jim musí jít nasypat. Jen pohroží Jeníčkovi pod stůl, aby byl hodný, a že přijde hned.

„Já budu pod stolem číhat, můžu?“ říká Jeníček.

„Číhej si, uličníku jeden, třebas na myši!“ odbývá ho tatínek.

Když přijde zpátky, Jeníček už zase volá:

„Tatí, já číhám.“

„Kuku!“ udělá na něho otec, ale všecek se zarazil.

Jeníček opravdu „číhal“. Rozstříhal ubrus kolem dokola.

Tatínek zasténal a chytil se za hlavu.

„Cos to zas provedl? Počkej, teď ti ale nasekám!“

„Já číhal, tys to dovolil, tatínku!“ křičel chlapec a daleko zahodil nůžky.

Už, už mu chtěl tatínek nějaký ten šupeček vsadit, ale pak si vzpomněl, že co živ žádné své dítě neuhodil, tož co by svého jediného synka najednou tloukl?

Stáhl ruku zpět, ale odlehčil si:

„Je to od tebe sprosté, Jendo, ty mne šidíš, víckrát to nedělej!“

Jeníček si stoupl do koutku, to vždycky, když trucoval, a dal prstíček do pusy. Hleděl zamračeně na tatínka, který seděl u stolu, tak všecek do sebe uzavřený, a bez slova prohlížel nové třísně na ubruse, které Honzíček „načíhal“.

„Tatí, víš, čo je to šploště? Já to vím!“ ozval se po chvíli Jeníček.

„No, to jsem zvědav!“ trochu se usmál tatínek.

„Já ti to, tatí, povím! Šploště je, iš se žiká ošel, tele, plaše, bubec, tlúba, kláva, tujifojt – a eště šploštovatější je, iš se žiká...”

„Dost už!“ vykřikl otec, nechťje dále už vědět, co je ještě „šploštovatější“. „Nikdy takové věci neopakuj, nebo dostaneš! Kdes to slyšel?“

„Ogaži povídají...”

„Už ani slovo!“ poroučel otec.

„Tatí, ale já nejsu šploštý, že ne? Tys to žikal.“

Jeníček se tuze rozplakal a tatínek ho ujistil, že rozhodně není „šploštý“ a že to tatínek myslel jinak.

A teď že se musí Jenda najíst. Maminka jim připravila kastrol semlbáby a tož že Jeníček musí jíst. Jeníček je ale paličáček, strašně se mračí a trucuje, a že by jedl raději „semldědka“. Když se hněval, všecko obracel, a zas tatínek mohl zapisovat do slovníčku.

„A žemlovku bys nejedl?“ Povídá chytře otec. Bodejt’ bude říkat „semlbábu“.

A to tedy Jeníček že jíst bude. Jen ne „semlbábu“! Hněvá se a dost!

A tak jedli s tatínkem žemlovku a Jeníček už byl spokojen.

Pošilhával po tatínkovi, a když viděl, že tatínek opravdu s chutí jí, povídal: „Tatí, to se máš u nás dobře, vid’?“

To se věru tatínek zasmál. A zvesela Jeníčkoví za to maloval „šla ba-bička do městečka“ a bylo zcela dobře.

Bylo by, ale když právě zabloudily tatínkovy oči z okna ven ke včelí-nu, a, ó hrůzo hrůzoucí! Tatínek vidí chomáč včel. Rojí se mu včely.

Vyskočil a jen vykřikl na Jeníčka: „Bud’ tu hodný, přijdu ihned, jen co obstarám včely. Vezmu si kuklu.“

Jeníček vidí, že tatínek z kufru nasazuje si na hlavu drátěnou kuklu, po které vždy tolik toužil, roztáhl za odcházejícím otcem ručičky a křičel:

„Já ci taky kuklu.“

Tatínek je už u svých včel.

Jeníček pořád křičí: „Já ci taky kuklu.“ Rozhlíží se, kde by ještě něj-ká kukla byla, a když nic nevidí, všecek uplakaný bere na lavici u plotny kamenný hrnec na mléko, tzv. „látku“, nádobu to dole zúženou.

Nasadil si ji na hlavu, držel ji za ucha a hezky přimáčkl, a už jen ven ze dveří za tatínkem. Jeníček však na cestu pro hrnec nevidí, a tak si jej chce nadzvednout. Ale běda! Hrnec drží dobře, zapadl pořádně a Jeníček s ním ani nehne. A tak zas do nového křiku:

„Tatí, tatí, já mám na hlavě hrnc!“

Jeníček se přec jen vybatolil ze dveří a tam křičí, co může.

„Já mám na hlavě hrnc, tatí, já umlu!“

Tatínek nechal včel, tak se poděsil, a běžel k Jeníčkoví. Spráskne nad chlapcem ruce, tahá mu hrnec z hlavy, ale nejde to. Ani po dobrém, ani po zlém. Hrnec zapadl, jako by Jeníčka nikdy pustit nechtěl. Tatínek lamentuje a neví, co počít.

Má hrnec rozbít, neporeže chlapce?

Co, co má udělat?

Jenda nekřičí, ale řve, že jakživo ho tak nebylo slyšet. U sousedů zvědavě nahlízejí přes plot a vtom tatínka něco napadá.

Rozbije hrnec podle fyzikálních zákonů o teple. Nejdříve jej zahřeje, pak pod pumpou zchladí, hrnec pukne a Jeníček bez pořezání bude osvobozen.

V kamnovci^z je teplé vody dost. Za velikého křiku malého Jendy namáčí tatínek hadry do horké vody, ovšem ne vařící – opatrně, aby Jeníčka nespálil.

Ale podle fyzikálních zákonů teplo se šíří všemi směry a Honzík křičí, že mu hoří hlava.

Tatínek všecek vyjevený vleče ogara za sebou k pumpě a jak pumpuje, tak pumpuje.

Jenda nekřičí, ale už jen sípe. Je celý mokrý, ale hrnec drží jako na věčné časy. Tatínek div by neplakal.

Vtom slyší jakési zvuky. Co to? Někde tady hrají. Ale co to? Pane Bože! Tatínkovi se dělají mžitky před očima. Vždyť je to jeho „Hasičská polka“. Tu přece hrají jen štitenští muzikanti – hoši – jeho hoši, které on sám v muzice vyučoval. Běží k vrátkům – Jendu necháváje u pumpy.

^z Nádržka v kamnech na ohřívání vody. Pozn. red.

Vidí již přes dvířka vlající korouhvičky, křížek – probůh to je štíten-
ské procesí! Otec div se nezalkl nenadálou radostí. Prudce otvírá vrata
i vrátka a s radostným výkřikem objímá faráře Filipa i kostelníka Stru-
haře. Zrovna tak by rád zobjímal všechny ty dědečky ve valašských
halenách a papučích, jak tu stojí před jeho vrátky a právě tak ty malo-
vané tetičky, babičky, maměnky a mládence s dcerkami a se všemi
dětmi. Vítání je bez konce a teprve, když kostelník povídá, že se jdou
podívat hlavně na malého Jeníčka, tatínek jako by se ze sna probudil,
otočí se k pumpě, ale to už Jeníček mu běží bez hrnce naproti. Jak ho
tatínek opustil, Jeníček běžel za ním, klopýtl, hrnec se rozbil a kromě
malých škrabanečků kolem uší, na tváři a na nose nic se Jendovi nestá-
lo. Ale tak byl zašmouraný a mokrý, že tatínek strnul. Nic platno, musel
všechno vysvětlit, jak to, že se chlapec tak zřídil. Všichni se smějí
a kostelník volá, že je vidět, že Jeníček je vlastní bratr Gabry a Málinky,
které také nebývaly lepší.

Jeníček jde z ruky do ruky. Starý, bělovlasý pan farář ho dojemně
hladí a žehná mu už kdoví pokolikáté.

„Ej, ty malučký, ty si veliký!“ rozumuje Struhař, kterému se chlapec
velice líbí. „A pravý ogar! Než vyrosteš, to ti pravím: Na každém prstě
nech máš izvu! Já mám izvy aj na zádoch.“

Tatínek zve milé příchozí dále a jen trne, jak je pohostí, když ma-
minka je na výletě. Struhař se ptá, zdali Gabra vyřídila, když putovali
loni přes Žítkovou, že letos půjdou do Zašové a stavějí se u Tauberů?

Tatínek vrtí hlavou, ne, to Gabra nevyřídila. Už dávno by si o tom
s panem farářem napsali.

„To jistě mne chtěla nechat překvapit,“ usuzuje otec a sám musí
uznat, že takovéto překvapení opravdu bylo nejmilejší a šlo přímo
k srdci. „Jen kdyby tu matka byla, aby všechny řádně pohostila!“ stará
se otec.

„Ja, to slyším pěkné věci!“ durdí se Struhař. „Matka na výletě! Tož stakva⁸ do toho, co budem pít? Šak mosíme zas brzy dalėj – do Zašovėj – tam přenocujem.“

Tatínek ví, že Zašová je cílem mnoha a mnoha poutníků z celé Moravy. Je tam jeskyně, podobná Lurdské, i s dobrou vodou, již lidé přisuzují léčivou moc.

To je tedy cíl našich žíznlivých poutníků. Struhař zatím vše obstarává. Korouhve a křížek dává za vrata, aby nějaké ledaco jim je nepoškodilo. Své poutníky rozsazuje kolem studny, a že je bude napájet okovem. Ale tatínek nedá. Uvaří kafičko a bude to. To je přece jednoduché. Umele se káva a bude vše brzy.

Tož sypal do mlýnků – měli doma dva. Struhař mlel – lidé si povídali a pan farář jedl „žemlovku“.

Vtom se dveře otvírají a vracejí se maminka, babička i obě dcerky. Maminka to už v Oboře nemohla vydržet a obstarala pro babičku povoz a už tu byly, jako by tušily hosty.

„Mámo!“ vítal otec svou Máli radostně jako nikdy.

„Jakživa už nepůjdeš na výlet!“ jí sliboval.

„Ba, že nepůjde,“ povídá babička. „Vždyť tam nemohla vydržet. Pořád škytala, a to že jí vzpomínáte, a co prý Jeníček a slepice a všecko ostatní. A ono tady procesí!“

Maminka se s panímámami přivítala už na dvoře.

To bylo radostí!

Dcerky se držely nejdříve pana faráře a pak už jen Struhaře.

Maminka měla plné ruce práce. Myla a převlékala Jeníčka, který zůstal v mokrých šatech, obstarávala hosty, a přec vše bylo za malou chvíli hotovo. Poutníci se řádně nasýtíli a napili, jen starý Struhař si musel pospíšit. Dívky mu ukázaly nový domov a nakonec mu Gabra ukázala i půdu.

⁸ Safra, sakulente. *Pozn. red.*

Vedla ho přímo za komín. Tam měla schovány všechny detektivky, poněvadž doma je čisti od loňska nesměla. Počala se kostelníkovi chlu-bit:

„Vidíte, Struhaříčku, toto je ‚Drama v hrobce‘ a toto je ‚Marino – Marineli‘, hrozně krvavý román. To vám je krása!“

Struhař hledí na příšerné obrázky, až se z toho celý otrásl. Ale Gabra se mu směje:

„Vy jste to ešče nečetl? Esli chcete, já bych vám to půjčila.“

„Ej, enom jednúc sem cosi takového četl. Menovalo sa to ‚Červený Beneda‘. To bylo krásné, velice krásné! Od téj doby už nechcu nic číst iného, abych si ten dojem nepokazil.“

Potom musel s Gabrou prohlédnouti celou půdu, vyhlédnout z vikýřů a také za trámy, kde bylo vždy leccos k nalezení.

Tu stará kniha nebo starý kalendář i odložená dýmka apod.

Zatím co Gabra běhá po půdě, Málinka sedí na stoličce v kuchyni u nohou pana faráře Filipa a vede s ním učené rozprávky. Právě jí dává pan farář hádanku.

„Co myslíš, milá Málinko, kdyby všechny ty ubohé děti, které dal Herodes zavraždit, vystrčily z hrobu dva prstíčky, kterak bys poznala děvčátka nebo chlapce?“

Málinka přemýšlí, natahuje si ve velkých rozpacích obě uši a ne a ne na to přijít. Pan farář se směje, smějí se rodiče, ale Málinka pořád neví, co říci.

Tu však Gabra běží z půdy všeka ukoptěná, sedá si vedle Málinky na stoličku, cože si to povídají?

Když zví otázku, zamyslí se a pak povídá: „Ogaři měli nehtiska neostřihané.“

Ale pan farář vrtí hlavou, že ne. Tu však Málinka křičí, že už to ví.

„Tož honem s tím ven!“ pobízí pan páter.

„Pan Herodes dal zavraždit samé chlapečky.“

„Podívejme se, taková malá, a uhodla to,“ měl kněz radost.

„Včil já budu dávat otázky, ale velebnému pánovi,“ čertí se Gabra.

„To můžeš, to víš, že ti je líp zodpovím než ty mně.“

Tu Gabra dává otázku:

„Když je Pán Bůh všude přítomný, je i takéj v pekle?“

Velebný pán se hluboce zamyslí. Teprve po chvíli odpovídá:

„Zajisté!“

Gabra se svalila ze stoličky na zem. Včil se nebude bát přijít do pekla ani za nic. Necht' jí babička straší peklem, jak chce a kolik chce. Však je tam Pán Bůh a ten ji neopustí. Vždyť se přece modlí. Celá rodina se směje a velebný pán dále hezky vysvětluje:

„Když je Pán Bůh všude, musí být i v pekle. Ale ti, kteří jsou zatraceni, Boha nevidí, a to jest vlastně to peklo – nezřítí Boha. O tom se, milé děti, dovíte více, až zmoudříte a přečtete si odborné knihy,“ dodává pan farář.

Děti tomu opravdu všemu moc nerozumějí, ale Gabra má přesto dobrou náladu a už se těší, jak bude babičku často zlobit, „že ví, že je Pán Bůh i v pekle.“ Bude sice za to lepanec, ale to se snese. Jen když Gabra vyhraje nad babičkou.

Babička hrozí Gabře a Struhař povídá:

„Enom sa podívajte, pane farář, na tu babičku, takový starý chrástek je to, a ešče žije. Kdo by si to byl pomyslel?“

Pan farář se zlobí, ale babička se směje.

„Nevíte, že mám zaschlou duši?“ praví, všecka šťastna, že má kolem své nejmilejší známé.

„Ej, mně sa zdá, že babičku drží pěkná penzička. Ja, ja, dobré bydlo, hladidlo,“ hladí si Struhař břicho.

„Babička celou penzi rozdá, co živa si pro sebe ani za krejcar nekoupila,“ chválí babičku matka.

„Ó, ta je hlupá, a to já bych jedl den jak den klobásy,“ spíná ruce Struhař.

„A tak byste už tady nebyl,“ říká tatínek. „Střídmé jídlo, střídmé pití udržuje živobyті.“

Ale to už maminka, jako by hříšné myšlenky Struhařovy znala, nese na míse klobásy a pořádný džbán piva. To si Struhař dá!

Protože se již šerilo a naši poutníci museli dojít ještě do Zašové, nastalo loučení.

Všichni si tiskli ruce, průvod se seřadil, jen Struhař běhal všecek nešťastný.

Někdo mu vzal křížek, jak se teď půjde? Odjakživa má každý na jeho křížek spadeno! To bude hanby! Sháněli, běhali, hledali, ale všechno málo platno.

„Štítenské procesí bez křížku!“ lamentoval starý kostelník. „A ty ogare, jak sis křížek hlídal?“ dal pár lepanců Lojzkovi Miklíčkovému, který kráčival s křížkem první v průvodu.

„Já za to nemůžu,“ hájil se ogar, „já jsem nic nedělal, enom sem jedl a pil!“

„Vidíte ho, jest a pít nezapomene, ale křížek si nechá ukrást.“

Kostelník by býval málem plakal. Procesí už přešlapuje a kostelník a Lojzek se chytají za hlavu. Kdosi radí: udělat křížek narychlo nový. Gabra však ještě vyběhla před vrátka, pomáhajíc Struhařovi v hledání. Ha, co vidí? Kolem kapličky sv. Rocha kráčí jakési divné procesí. Meziříčtí ogaři – aha, hleďte je, jak zpívají a vpředu nesou štítenský křížek. Opovážlivost opovážlivá! Počkajte! Štítenští ogaři vám dají!

„Lojzo, ogaři, lele je – Meziříčáky! – Ukradli vám křížek!“

V tu chvíli vyrojila se ze dvora nadučitelova řada valašských ogarů s Lojzou v čele a u kapličky sv. Rocha provedli takovou bitvu, že Meziříčáci na štítenské dlouho nezapomenou...

Ale hlavně, když štítenské procesí má svůj křížek. To by bylo doma ostudy!

Však Struhař naladil slavnostně svůj valašský dobromyslný obličej, pan farář se spokojeně usmíval, všichni se srdečně rozloučili, kórouhvičky zavlály a štítenské procesí vykročilo k Zašové.

„Ti ptáčkové spanilí
chválí pannu Marii
a hrdličky libým hlasem
cukrují a cukrují...“

Rodiče stojí i s babičkou u vrat a hledí za procesím. Gabra a Málinka je vyprovodily až na konec Zašovské ulice a pak hledí za nimi dlouho, předlouho, a je jim tak nějak bolestně a sladko, že se jim derou slzy do očí. Dýchla na ně Štítná –.

A jak se zpěv tiší a korouhvičky mizí v dálce, dcerkám se zdá, že jim odchází s nimi něco nevýslovně krásného a šťastného – zlaté dětství...

Studentský hrob

Málinka si na pana Cveka velmi často vzpomněla. Sama se cítila již hodně zdravou a šťastnou – dík Gabře – a nehněvala se na něj. Počítala, kde už tak asi může být? Na které asi poušti? Vynašel si egyptské písčiny, nebo šel až do rovníkové Afriky? Chudák pan Cvek! Je takové horko a on je na poušti!

Ale Gabra Málince nedala mnoho přemýšlet. Pořád na ni mluvila a tázala se, jak to bylo s tou slepicí? Ne, to Málinka nikdy nezapomněla a bylo dobře.

Však už tu byly prázdniny a Málinka se tuze dobře zotavila. Mamin-ka ji tentokráte od sebe nikam nepustila. Chtěla mít tu zasněnou dívku pořád u sebe. Dávala jí stále nějakou práci, tu musela běžet kachňatům na kopřivy a sekát je do takového divného šrotového jídla pro ně, tu srovnávaly s Gabrou nasekané dříví do kůlny, kozu pásly, na jahody chodily, ba i vařit se leccos naučily. Fanoušek s Valčou také na dovolenou přijeli, týden si tu pobýli, a dcerkám bylo tedy hodně veselo. Vymetali s Fanouškem med, spravovali plot a zrobili si houpačku.

Dcerky měly tedy užitečné i krásné prázdniny. Stejně krásně začal i nový školní rok. To už se staly kvartánkami.

Netrvalo to však ani čtrnáct dní, když divná novina rozvířila hladinu klidného městečka.

V hloubi lesa za Krhovou našli lidé mrtvolu muže, která zde již déle musela ležeti – asi vandráka.

Když to uslyšela Gabra, strašně se ulekla a rozhlásila mezi děvčaty, že Cvek před několika měsíci co vandrák odešel do světa. Nezapomněla v úzkostech říci ani to, že mluvil něco o „zrušení buněk, které „se zovou já“, což Gabra dobře pochopila, jak to asi myslel.

Jestliže je to on, tož tu pravdu ve světě asi nenalezl, chudák...

Zpráva ta letěla od úst k ústům, až se dostala k řediteli gymnázia. Bylo z toho veliké vyšetřování a k výsledku do ředitelny byly pozvány

i obě dcerky. Gabra řekla všechno poctivě, jak to bylo, nic nezamlčela, ani to, že s Málinkou vedl dlouhé rozhovory.

Málinka stála stranou všecka bledá a hořce si zaplakala, když posléze uslyšela, že ona, Málinka, bude mít dvojku z mravů. Profesori nad ní kroutili hlavou a řediteli se chvěla předlouhá vousatá brada, když ji káral.

Nyní však promluvila profesorka:

„Kdybyste všichni ji odsoudili, já se jí zastávám. Nikdy neuvěřím, že by Málinka sháněla nějaké ‚galány‘. V tom byl jiný důvod, bavila-li se s tím studentem. A kdyby ne, při jejím prostém srdci by nám to zde upřímně řekla.“

Málinka chtěla něco říci, ale profesorka ji objala.

„Mně nemusíte nic vykládat, já vám věřím. Chcete-li však pánům profesorům říci, jakého druhu byly vaše rozhovory se studentem Cvekem, učíte tak.“

Málinka zase chtěla promluvit, klapla několikrát naprázdno pusou a zase se jí ta brada tolik roztřásla.

Zato se ujala slova Gabra:

„Prosím, kdybyste chtěli, přinesu Málčin deník, ten vám to poví za ni – chuděru – sám!“

„Hlasuji pro to,“ pravila ihned profesorka.

Když i páni profesori byli pro deník, i sám pan ředitel, Gabra si zaklusala domů a deník přinesla.

Zatím Málinka byla propuštěna, a když si pánové přečetli její deník – všecko – i tu dvojku z mravů jí odpustili... Zato Gabra dostala řádné napomenutí pro „Kováře“, ale i ona za upřímnost vyvázla bez dvojky z mravů.

Jen paní profesorka se Málinky tázala druhého dne na chodbě, aby to nikdo neslyšel, je-li ještě pořád tak nad buňkami nešťastná?

„V deníku totiž není ukončení...“

„Už nejsou pro buňky nešťastná, paní profesorko. Když mi něco takového napadne, vždycky si řeknu: Jako ta slepica nemůže pochopit, co děláme my, nemůžeme my zas pochopit vyšší síly nad náma. Můžeme pořád slepici vykládat, jak sa vaříja trnky nebo dělajú hrnce či jak sa

píše obeceda, enom na to počumí a ide si hrabat do popela. Ale nemůže říct, že když to ona neumí a tomu nerozumí, že to není a že je to jakési šálení či cosi! Tož my jsme proti Pánu přírody jako ta slepica proti nám...”

Profesorka se zamyslela.

Potom odpověděla:

„Je to opravdu dobré a užitečné i jasné vysvětlení. Kdo vás tomu naučil?“

„Prosím, naša Gabra.“

„Hled'me, jaká je Gabra moudrá a praktická!“ podivila se upřímně. „Já myslela, že umí hlavně jen taškařiny. Jsem ráda, že ji poznávám také z této stránky. A teď hlavu vzhůru, Málínko, buďte veselá a na pohřeb nechod'te!“

Meziříčských studentů se zmocnila taková vlna lítosti, že sami Cvekoví namísto rodičů, kteří nechtěli uvěřit, že je to jejich syn, vystrojili nádherný pohřeb se záplavou květů, se špalírem obou gymnázií, dívčího i chlapeckého.

Na Málínku bylo tohle příliš. Myslíte, že šla za družičku, jako mnoho jiných kamarádek? Co vás napadá! Či myslíte, že dělala tu černou družičku, která šla za rakví? Ó, také ne! Málínka seděla v kuchyni u babičky „na čučáku“ a četla jí nahlas národní pohádky. To ona vždycky, když ji potká něco smutného, že to není k vydržení, když se jí zdá, že jí srdce z těla vyskočí, nebo že musí utéci daleko – tu vždy bere národní pohádky, upřezrak tu na Zlatovlásku, tu na Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého, ale hlavně na „Vodní paní“, a prožívá vysněné světy, kde dobré se splácí dobrým a vše dobře dopadá a končí. A to čte tak dlouho, až přijde Gabra, pohladí ji, a začne povídat veselé věci a o pohřbu ani muk.

A to už jsou nejhorší chvíle překonány...

Pak jsou slunečné podzimní dny.

Děvčata pasou – chlapci dělají ohníčky.

Málínka je v Oboře, hledá pěkně zbarvené větvičky, vije kytici a za chvíli klečí u hrobu Cvekova, klečí a dívá se na nápis:

*V nitru svém ať každý hledá,
čeho svět mu nikdy nedá...*

Sukénky jí podzimním větrem vlají, ale ona o tom nic neví.

Kde zůstala její průpovídka o slepici, kde je jaro, kde jsou květy – kde jsou zpěvaví ptáčci? Ničeho není – jen tu stojí před Málinkou studentský hrob a ten divný nápis – „V nitru svém...”

„Málinko, Málinko!“ Gabra letí k sestřičce. „Utěkaj sem honem, neco ti povím – to sa nachechtáš! Polet’ honem! Neco sa stalo! Neco sa stalo!“

Málinka sebou hne. Zná Gabru. Po každé ji odtud vyžene. Bude sem musít chodit časně ráno před školou – snad ji tu nenajdou.

Obrací posmutnělý zrak k sestře.

Ale Gabra je jak oheň.

„Na mú kušu, na psí dušu, na kočičí svědomí! Tu je ruka na to! Málinko, vsaď se o milion škopků dukátů, že eště dnes se nachechtáš jak nikdy na světě.“

Málinka vrtí hlavou, ale skutečně sestra je neobyčejně veselá, vzrušená a všechna jiná. Muselo se něco stát. Jistě vyhrála babička na srbský los, který má už asi třicet let schovaný.

Gabra táhla Málinku ven a letí s ní před chlapecké gymnázium. Tam je hlouček studentů a jeden – takový tlustý – uprostřed nich.

Gabra ukazuje naň prstem a ptá se Málinky:

„Vidíš ho?“

Tlustý červený mládenec má ruce v kapsách, usmívá se do široka a dobrým valašským nářečím povídá:

„Už sem tu pravdu našel. Sakva, ogaři, ale měl sem sa panský! Došel sem až na Hanú a to už mňa chytil takový hlad, že jsem zapomněl na všechny buňky na světě, a chtěl jsem enom jezť a jezť... Tož jsem sa dal do služby na jeden veliký statek. Sakva, ogaři, oni tam měli céru, sakva, ale ta vám je, ogaři, jak malované jablůčko a menuje sa Andula. Ej, ogaři, ta mně otevřela oči do světa! Včil chcu honem eště tu oktávu doštudovat, potem s tým búchnu a idu hospodařit na svůj statek. Andulu si vezmu za manželku.“

Málinka hledí, krček vytažený, oči vytřeštěné, kolena podklesnutá, ruce bezvládné a ústa otevřená. Vždyť vidí, slyší – pana Cveka! Cveka živého a zdravého, který má Andulu a bude se ženit. Propánakrále, komu to dávala kytičku na hrob, koho to oplakávala? Koho? Kdo jí to povíte? Koho myslela, že chápe až do dna duše?

Gabra jí zatřásla ramenem:

„Málino, pojd' přivítat Cveka! To byla jednúc zmýlená! A já sama jsem to naplkala, trúbela jedna! Kolik trápení bych byla ušetřila, kdybych nic neříkala! No, ale necht'! Šak aj jakýsi vandrák může panský spát, aspoň po smrti. Málino, vemuž sa a hurá – vítat Cveka!“

Málinka však nechtěla. Prchala pryč za humna a Gabra za ní. To se všecko nedalo tak honem v makovičce srovnat. To se musí nejdřív hodně vyplakat, pak vysmát a nakonec točit s Gabrou dlouho za humny mlýnek.

A to už se kdosi blíží polem k děvčatům a zdaleka jim podává obě ruce. Obličej jeho září jako měsíc v úplňku, když se otáčí k Málince:

„Cérko zlatá, já už rozumím světu. Po ničem nebádaj, ale nech si vyhladověť žaludek. Potom ti rozum přijde sám. Došel sem enom na Hanú a tam jsem...“

„Já vím,“ nedala mu domluvit Málinka. „Slyšela jsem – Andula –. A tož vám gratuluju.“ Podala mu také obě ruce. „Ale když vás, pane Cvek, přecaj nějaké hlúbání napadne, tož si vždycky řekněte toto: Jak ta slepica nemůže pochopit, co děláme my, nemůžeme my zas pochopit vyšší síly nad náma. Můžeme pořád slepici vykládat – –“

„Ale kde by!“ nedal jí domluvit a mávl rukou. „Jak sem vám už pravil: Enom hlad na vypasený žaludek, to je to pravé! Žádné mudrování!“

Málinka sice namítala, že nežijeme proto, abychom jedli, ale jíme proto, abychom žili a konali dobro. Ale Cvekovi se nedalo teď už nic vymlouvat. Měl o tom svůj, zcela nový názor.

„A co já tu mám dělat slona?“ dopálila se Gabra a utíkala k domovu. Málinka ještě s Cvekem vyměnila několik názorů a nemohla uvěřit, jak se člověk může v několika měsících tak změnit.

„Tělesná práce, to je to pravé, ne enom pořád hlúbat a hlavu lámat, Málínko! Cep do ruky, kosu, opratě, pluh, to je na mladého člověka, a ne lúskat ‚Okultní vědy‘.

Okultní vědy! Knihy! Hrklo v Málnce. Jen ať se na ně Cvek neptá. To by se dověděl pěkné věci!

Cvek jako by četl její myšlenky.

„Máte ještě knihy ode mne?“ ptal se jí jaksi tiše.

„Prosím vás, nehněvajte se na mňa, já – já – my dvě s Gabrú...”

Vtom zazněly známé tóny:

„Lístečku dubový, nepadej do vody!”

Inu Gabra! Vjel do ní šotek a ona oslavovala smíření s Cvekem gramofonem, o nějž on se vlastně zasloužil.

„Slyšíte ho? To je gramofon, který jsme dostaly za ty knihy. My je vyměnily,” upřímně a zahanbeně doznává Málínka. „Chcete-li knihy nazpátek, tož bych vám musela dát ten gramofon...”

„Ale kde by! Já sa ptal enom proto, že bysme ty Okultní vědy hodily hen ogarom do ohňa,” ukázal Cvek na hochy opodál u ohniště. „Enom nic takového do ruky, Málínko! Vždycky jste mně věřila, tož věřte mně aj včil, ano? Podajte mňa ruku na to!”

Málínka mu podala kamarádsky ruku, a to už byla zcela spokojena, až jí zrůžověly tvářičky, jak tam ty červánky u západu.

„A tož jak jsem pravil: Enom hlad a tělesná práce!” povídal pan Cvek. Gramofon právě spouští známou melodii.

„Ej, šak já pracuju,” chlubí se Málínka. „Aj boty si sama čistím, a jak pěkně to ide při téjto písničke! Poslúchajte!”

Cvek poslouchá a Málínka dodává:

„Dycky při téjto písničke na vás vzpomenu.”

„No, to su rád, že akorát při tých botách! Šak za lepší vzpomínku nestojím,” smál se upřímně Cvek.

To se Málínka ukrutně začervenala. Tak to nemyslela! Ona jen chtěla tím říci, že se naň naprosto nehněvá.

Pan Cvek se s Málínkou moc dobře rozešli. Potřásli si znovu pravicemi, usmáli se usmířeně na sebe a přáli si moc štěstí do života...

Studentský hrob však ani pak nezůstával opuštěn. Kdo ze studentstva šel na hřbitov, už ze zvyku se zde zastavil, kytičku sem položil a zamyslel se.

„Každý ať v svém nitru hledá, čeho svět mu nikdy nedá...”

Bylo v tom kus pravdy, to všichni chápali. Nikdo se však nikdy nedověděl, kdo ve studentském hrobě odpočívá.

Jistě to byl nešťastník, který na tomto světě také pravdy nenalézal...

Nuže, necht' aspoň nyní odpočívá v pokoji...

Bramborový dýchánek

Školní rok se blížil zase ke konci a Gabra se těšila, že o letošních prázdninách bude hodně cestovat. Toť se ví, že především pojedou s Málinkou do „Čarovně země“ za Fanouškem.

Polovinu studií mají za sebou! To se musí oslavit! Napřesrok už bude z Gabry kvintánka, a proto taková oslava bude vlastně rozloučení s dětskými lety...

Nesporně se už z Gabry stává opravdická slečinka. Gabra to ví, chvíli se cítí dítětem, a to by nejraději vzala proutek do ruky a hnala kozu na pastvu. A zas ji napadá, že každý mládenec na ni hledí a že by si měla jinak upravit vlasy a nenosit pořád ten culík. Takové má nyní Gabra myšlenky a ani neví, co se to s ní děje. Ví jen tolik, že už bosa nebude chodit ani za nic, ani s ogary se honit okolo kapličky, ani s děvčaty si hrát na plátno.

Dětská léta plynou v dál a Gabra stojí na prahu nového života.

Kovář sice v Meziříčí už není, odjel hned po maturitě ke svým rodičům a Gabře neposlal ani pohled. Už je to dlouho, co mu Gabra napsala psaníčko na rozloučenou a že ho nechce ani vidět. Proč tedy si na něho ještě vzpomíná? Kdyby stál za něco, byl by se s ní aspoň rozloučil anebo poslal dopis. Když je takový, Gabra na něj nebude myslet, zatvrdí se. A bude veselá! Na rozloučenou s kvartou nějaký večírek si s dcerkami udělá!

Safra, až tohle řekne před maminkou, ta ji požene! Jako by ji už slyšela: „Něco takového, večírek! To stojí moc peněz, a těch u nás není nazbyt. Rozloučení s kvartou. Hleďme! Nejlépe jít nejdříve do kostela, poděkovat Pánu Bohu za zdraví a Duchu sv. za osvětlení, pak poprosit o další požehnání a nakonec teprve se to může oslavovat. My jsme slavily konec roku tím, že jsme šly na jahody, pobyly na pasece celý den a můžete si představit, jaký jsme potom měly krásný ‚večírek‘ cestou domů, když jsme zpívaly a zpívaly a jedly jahody.“

Tak to ale Gabra nechtěla. Do kostela sice také půjde, i Pánu Bohu poděkuje, ale ona by chtěla chystat přec jen opravdický večírek. Chtěla by vařit, kuchtit, míchat, péci, smažit, mít čepeček na hlavě a dělat hospodyňku. Gabra si vymyslí nějaká levná jídla, a to by v tom byl čerchmant, aby maminku nepřemluvila.

Gabra přemýšlí kudy chodí, počítá, mudruje a nakonec se vítězně usmívá. Ještě jednou si to na prstech spočítá a pak už běží za maminkou do kuchyně. Maminku trochu poškádlí.

Stoupne si doprostřed kuchyně, nafoukne se jako velká dáma a oznamuje:

„Právě jsem se, drahá matko, rozhodla, že uspořádám na rozloučnou s kvartou pro své přátele – dýchánek.“ Pak zaujala příslušný postoj, dala nohy křížem, jednu ruku v bok a druhou si podepřela bradu. Čekala účinek.

Maminka se u plotny v práci pozastavila, docela zapomněla zamíchat jíškou, zčervenala, ale pak se prudce obrátila: „Zbláznila jsi se? Něco takového! Dýchánek! To stojí moc peněz a u nás není nazbyt! Na rozloučení s kvartou jděte nejdříve do kostela poděkovat...”

„Mámuško!“ rozběhla se Gabra k mamince a začala ji pusinkovat. „Takovúto řeč jsem už v duchu od vás slyšela napřed!“

„Tak proč mne zlobíš? Víš přece, co takový dýchánek může stát! To aby se něco upeklo, a to je drahá věc. Mandle, hrozinky, máslo, čokoláda, citronáda...”

„Ale, mámuško, víte, jaký já chcu dýchánek?“

„No, jaký tedy?“

„Bramborový! Bramborový dýchánek! To sa upravíja zemňáky na vsecky možné způsoby a není do toho potřeba ani jedné mandle nebo hrozinky. A zemňáků máme plný sklep.“

Maminka se mírně usmála:

„No, to nevím, jak by takový bramborový dýchánek mohl vypadat.“

„Moc pěkně, mami! Bude kolik chodů! Bramborová kolečka na plotně pečená, pečené brambory, bramborové placky a pro mlsné huby

bramborový guláš, a pro ešte mlsnější brambory ,na divoko', víte, mamí, zablafuňky'."

Jak by maminka neznala zablafuňky! Zadělávané brambory s vůní bobkového listu! Je to vlastně zaječí omáčka bez zajíce.

„Zajíca nech si kamarádky přimyslíja,“ dodala Gabra.

„No a navaříme kafe, to si dáme, basta flek do teho!“ olizovala se.

„Sice jsem jakživa bramborový dýchánek nestrojila, no, ale – dovo-
lím ti to,“ usmála se maminka.

To byla voda na Gabřin mlýn! Odtancovala za Málinkou a pak spolu
šuškaly a sháněly a byly tuze veselé.

Celé odpoledne psaly pozvánky.

Ve škole pozvánky rozdaly a už jen chystaly – vytoužený bramboro-
vý dýchánek – na sobotu.

Gabra škrábala brambory, Málinka krájela cibulku, chystala papriku,
připravovala kastropy a bobkový list a pak už jen vařily a pekly.

Pokojíček s oknem do ulice, kde se učivaly, hezky uklidily, prostřely
a ozdobily. To byly nějaké ozdoby! Ubrus sem tam posily větvičkami
bramborové nati, ba i na stůl jí daly kytici do vázy. Ať je dýchánek
opravdu celý – bramborový! Po chvíli se kamarádky už scházely.

To jim bylo veselo! Na prostřeném stole stálo kolik mís, tu byly
placky, tu pečené brambory, tu guláš, ale nejvíc děvčatům chutnaly
zablafuňky. A to by nebyla maminka – věrná přítelkyně dětí –, aby jim
nebyla napekla trochu bramborového cukroví. Jsou to kolečka
z brambor, mouky, másla a cukru, slepovaná marmeládou.

Gabra nejprve pronesla přípitek, zvednouc místo číše bramborovou
placku:

„Vážené shromáždění!

Sešly jsme se, abychom oslavily konec školního roku, konec kvarty,
konec dětských let. Mnohé z nás jistě opustí tento krásný valašský kraj,
úrodný hlavně na krásu přírody, pěkné ogary a zemňáky. Budiž čest
a chvála škole, že nás tak krásně o tom všem poučila a pro její čest
a slávu, pro čest a slávu ogarů a dobrých zemňáků, zazpíváme si:

Bramborová kaše,
to je strava naše.
V pondělí je polívčička,
v úterý je hrách a čočka
a v neděli maso,
najezte se, chaso!

Ale, že je teprve sobota – jezte, cěrky, placky atd. A kdo umí ještě nějakú ,bramborovú', nech spustí!"

Málinka tu chvíli začala:

Jeden, dva, tři, čtyři, pět,
cos to, Janku, cos to sněd?
Brambory pečené,
byly málo maštěné.

Dcerky se nedaly zahanbit, mrkly na sebe a všechny spustily sborem (jak si to předem asi naučily, aby překvapily):

Horo, horo, vysoká jsi –
školo naše vzdálená jsi –
vzdálená jsi za horama,
oslavme to bramborama –!

Gabře se to moc líbilo. Honem to ještě také ona zazpívala a zase všechny sborem. A pak začaly zpívat upřímně, co jim rozteskněná srděčka poroučela:

Zahučaly hory,
zahučaly lesy,
kam ste sa poděly,
kam ste sa poděly,
moje mladé časy –?

Rozvážně pak všechny uznávaly, že život rychle utíká a že už vlastně jsou slečinkami. Bylo jim i při jejich mládí teskno.

„A kdo ví, co nás ještě v životě čeká?“ povzdechla vážně Žofka.

„Kde asi budem za takových deset roků?“ mínila Anděla.

„Eště nakonec začnem tu bečet, ne? Co by z nás bylo? Budem už moc veliké slečny – nebo aj paničky,“ povídala rozhorleně Gabra.

„Víte co, cěrky? Já vám vyložím karty! Ale nejdříve jezte, nebo nám bramborečky vychladnú!“

Dcerky se pustily do jídla a nemohly si vynachválit hlavně „zablafuňky“, které jim ze všeho nejlépe chutnaly. Placičky chroupaly a s kafičkem to byla zase zrovna lahůdka.

Moučník také měly, tož co by nebyly veselé?

Gabra plna kuráže přinesla karty a nejdříve si s dcerkami zahrály mariáš. Když už Gabra vyhrála asi pět „žebráků“ a dva „durchy“, začala vykládat, jak se tomu čile přiučila u kartářky.

Žofka se dověděla, že bude mít v příbuzenstvu arcibiskupa a Andělu čekal na pouť životem exekutor.

Gabra za to nemohla, ale jí vycházel na společnou pouť mládenec vysoký, štíhlý, s modrýma očima, a od stavu učitelského.

Jen Málinka si nechtěla dát karty vyložit. Je to darebnost a ona se stejně vdávat nechce, tož na co by byla zvědava?

„To myslíš, Málinko, vážně, že sa nikdy nevdáš?“

„Já nevím –“

„Hihi!“ Smály se vesele dívky. „Pořád že nic. Tichá voda břehy mele.“

„Enom mně, Málinko, pověz, za jakého muža by si sa vdala? Máš ně-jaký ideál?“ ptala se Žofka.

„Víš – mám, nemám, kdyby se našel takový – já myslím tož snád,“ zamyslela se Málinka.

„Honem pověz jaký – hříšnico!“ kohoutila se nad ní Gabra.

Málinka se přiznává:

„Vdala bych sa enom za takového, kerý by byl bud' chromý, nebo slepý, nebo by mohl být hrbatý...“

„Enom kdyby byl bohatý, pravda?“ mínila jízlivě Mařka Táborová.

„Ne, nikdy bych si bohatého nevzala. Ten můj ideál by musel být ve-
lice chudobný a mět ještě bídu, abych mu musela pomáhat v práci a ve
všem mu být oporů. Slepého bych vodila, hrbatého chránila, aby se mu
zlé děcka nesmály, ale takéj by to mohl být vdovec aspoň s deseti
dětma...”

To už nad ní dcerky lomily rukama a Gabra ji zakřikla:

„Rozumu nemáš za krejcar! Dyť by sas enom obětovala...”

„To je ono! To je má radost! Mám radost, když někomu udělám ra-
dost, pomůžu, ulehčím. Potom je mně tak dobře...“, oddychla si Málin-
ka.

„A to zas já chcu něco od života mět. Vzít si toho, koho bych měla rá-
da – mět spokojený život – a slyšet hodně muziky... Ej, cérky, chcete? Já
přinesu gramofon. Zatancujem si.“

Ještě se ani nedohodly, když se pod okny ozvaly nenadálé zvuky.
Slyšte – jakási muzika!

Dcerkám se zatajil dech, ale všechny se začaly spokojeně usmívat. Za-
staveníčko! Studentská kapela. Housle, flétna, klarinet, harmoniky –
dcerky dobře poznávají. S milým úsměvem naslouchaly hudbě a zpěvu.

Jakú sem si frajerečku zamiloval –
jako by ju maléreček vymaloval.
Oči černé, bílá líčka –
jako by ju malovala – malérečka.

„To zpívá Kovář – to nemůže být nikdo iný,“ uklouzlo tiše Gabře.
„Proboha, kde sa tu vzal?“

Vtom už se ozvala další sloka:

Ale už je, moja milá, všetko marno,
když já musím maširovat zítra ráno –

Vroucí hlas – dojemná slova – sevřela Gabře hrdlo. Všechno mu odpustí! Je vidět, že sem přišel jenom na jediný den, snad kvůli ní – však to zpívá, že musí mašírovat – zítra ráno, skoro ráno!

„Měly bysme je pozvat...“ navrhla Žofka.

„Joj, to by nám maminka dala...“

„Mělo by sa jim aspoň poděkovat.“

„Moc krásně hrajú.“

„A jak zpívajú.“

„Aspoň okno jste mohly otevřít...“

Gabra si ráda dala říci.

Vstala, šla po špičkách, nejdřív vzala mísu s plackami a šla k oknu, otevřela je dokořán.

„Mockrát děkujeme za tu pěknú muziku. A chcete placky? Víte, my máme zrovna bramborový dýchánek – na rozlúčenú s kvartú!“

„Chceme placky, chceme,“ smáli se hoši a s radostí placky přijímali.

Jen stranou v koutě stál Kovář a neříkal nic. Tu Gabra se na něho vlídně usmála:

„Venúšku, tu máte takéj placku.“

Kovář zamrkal radostně očima. Tohle nečekal – po takovém dopise. Och, šťastná chvíle! To už se naň Gábinka nehněvá. Už má buňky odpuštěné. Popadl placku a pojídal takové kusy, jako by jaktěživ nic tak dobrého nejedl. Jak by mu také placka nejela? Vždyť mu ji Gabra ještě na dlani pomastila pérkem, a to prosím – jen jemu – a nikomu jinému. Div se štěstím nezadusil!

Dcerky se nahrnuly k oknu a každá mezi studenty našla známého. Bavily se příjemně.

Kovář chtěl toho Gabře tolik říci! Když ji však vidí, nic jiného mu ne napadá, než zeptati se:

„Kam pojedete na prázdniny?“

„Do Čarovnéj země,“ zasněně odpovídala Gabra a představuje si všecky krásy na Žitkové a výlety, které Fanoušek letos slibuje.

Věna hleděl udiveně, kde že to je, a nějak zesmutněl. Gabra jako by mu rozuměla.

„Víte, to je moc daleko od světa, tam byste netrefil, ale je tam jako v ráji. A pořád su v lese. Nikdo mňa tam nenajde. Víte, Venúšku, já myslím, že to budú moje poslední šťastné prázdniny, víte, ešče takové dětské. To si tam děláme s Málínú na potoce kúpadélko, chytáme raky, chodíme na ořechy, taráňáme po lese, víte, ale po prázdninách su tu zas jak na koni.“

No, to dala Venúškovi tu nejlepší útěchu. Do Meziříčí on to nemá tak daleko a možná, že právě zde se stane učitelem. Usmál se na ni vděčně a zeptal se nesměle:

„A smím se k vám pak hlásit? Nehněváte se na mne pro Cveka? Co dělá Málinka?“

Gabra odstoupila od okna a ukázala na Málinku do pokoje. Ta použila chvíle bavení u okna a hodovala sama u stolu. V každé ruce měla jednu lžici a střídavě polykala guláš a zablafuňky. Tak byla do toho zabrána, že si Kováře ani Gabry nevšimla.

„Tož vidíte, že Málinka už je z toho všeckého venku a tož to máte aj vy odpuštěné.“

„Ó, Gabruško!“ chtěl ji vzít Kovář za ruku.

„Chcete takéj kafe?“ usmála se naň Gabra, ale ruku mu nedala. „Máme dobré, samožitné.“

Nečekala ani na odpověď a běžela Vénovi nalíti kávu. Vzala k tomu hrnek, který kdysi koupila Málinka mamince k svátku – s obrázkem z „Prodané nevěsty“ a s nadpisem. Copak Málinka za to mohla, že se jí takové hrnečky vždy nesmírně líbily?

Ale sotva mu šálek kávy podala, je slyšet maminčiny kroky v síni.

Děvčata rychle okno zabouchla. To by jim maminka dala!

A tak se stalo, že Kovářovi zůstal hrnek v rukou. Prohlížel si jej se zálibou ve stínu meziříčské lucerny. Co s hrnkem?

Václav už ví. Nechá si jej na památku dnešního večera – kdy se s Gabrou usmířili...

Prohlíží si hrnek a čte nápis:

„Milostné zvířátko uděláme z vás...“

Začervenal se velice, a aby zakryl rozpaky před kolegy, spustil píseň – a toť se ví, mládenci se ihned k němu přidali, hráli a zpívali, jak nejlépe uměli:

Napij se, synečku, napij,
napij se zhluboka,
však my se istě sejdem
od dneška do roka...

A Věna opravdu pil, pil to dobré kafičko samožitné, co uvařila a dala mu jeho milá, drahá Gábinka...

Pak ještě mládenci zahráli a zazpívali mnoho pěkných písniček, a dcerky si přec jen při tom zatancovaly. Maminka nic neříkala a jen se na ně s úsměvem dívala. Nakonec mládenci vřele zahráli:

Dobrú noc, má milá,
dobrú noc.
Nech je ti sám Pán Bůh na pomoc.
Dobrú noc, sladce spi!
Nech sa ti snívajú sladké sny...

A to už maminka sice trochu pohubovala, ale i ona si ráda poslechla tu sladkou večerní píseň.

Pak se dcerky loučily a rozcházely do svých domovů.

Gabra s Málinkou spaly vedle sebe. Málinka šťastna a spokojena s napapaným břískem, a Gabra se zářícíma očima, které ještě dlouho nemohly usnout...

Bramborový dýchánek se vydařil.

Pst, babička spí!

Jednoho dne měla babička zvláštní sen. Zdálo se jí, že v koutku kuchyně, až u samého stropu – proti její posteli –, je velká pavučina a do ní že usedl pavouk. Pavouček sedí, sedí a pořád se dívá na babičku. Babička pojednou povídá:

„To je mi divný pavouk! Proč se na mne pořád tak dívá?“

A tu jí pavouček povídá:

„To jsem já, tvoje maminka. Prosím tě, Františko, nech mne v té pavučince, já se budu na tebe stále dívat.“

Vtom se babička probudila.

Rozhlédla se po kuchyni, a její oči zabloudily do kouta stropu.

Hle – skutečně tam byla pavučinka a v ní pavouk. Babička i maminka byly vždy tak čistotné, kde se jen ta pavučinka vzala? Babička zavolala maminku a zaprosila ji:

„Vidíte, Málíno, tu pavučinku?“

Maminka pozvedla oči.

„Pavučina! Honem, kde je smeták?“

„Ne, ne, ne! Málíno! Ó to vás právě chci poprosit, abyste, co budu živa, mi tu pavučinku i s tím pavoučkem v koutě ponechala. Zdálo se mi v noci...“

Babička vyprávěla mamince svůj sen. Obě ženy byly zamyšleny, a ať to bylo s pavučinou, jak chtělo – pavučinka v koutě i s pavoukem zůstala, nikdo se jí nesměl dotknout, ani Gabra s Málíno, když uklízely. Tak to měly nařízeno.

A rády poslechly, vždyť i jim babička svůj sen pověděla...

Však také babička – za dlouhých nocí, které staří lidé napůl probdívají – hledávala při blikotavém světle staré lampy vzhůru, a jako by se těšila pohledem na pavouka...

Venku bylo tak krásně a babička již nyní stále více ležela, než chodila. Byla velmi slabá, kašlala a dcerky se o ni tuze bály.

Málinka právě sbírala pro babičku pilně bylinky a těšila se, jak ji uzdraví.

Jen počkej, milá babičko, až Málinka vystuduje a stane se tou lékární-
cí, vykurýruje tě jedna radost! Bude už všemu dobře rozumět a uvaří ti
tu nejsladší a nejlepší medicínu. Možná, že i proti vráskám vynajde
mastičku a tou bude masírovat babičce čelo a celé tvářičky. Ne, u nich
nebude nikdo stonat. A babičce nastanou blažené dny. To Málinka dobře
ví. Babička pořád říká, že už jí neslouží nohy. A od čeho je mazání? A na
záda, která se babičce nějak ohýbají, že říká, jako by pytel na nich nesla,
zase bude náplast. Škoda, babičko, přeškoda, že už Málinka v té lékárně
není. Zatím sbírá v Oboře jen bylinky nebo hledí skleněnými dveřmi do
lékárny, a pro babičku kromě toho nějakého svého lektvaru má jen sr-
díčko plné lásky a slovíčka, která tu lásku ze srdce na jazyk přenášejí, ale
co je to platné? Prášek, mazání ani náplast to není. Ať babička říká, že ta
dětská láska je pro ni ta nejlepší medicína, Málinka by ji přec jen raději
namazala a polepila záda náplastí. A vůbec, Málince se po babičce stýská
a už v Oboře nevydrží. Uvaří jí aspoň trochu podběle.

Děvčátko se rozběhlo domů.

„Babí, babí, já vám uvařím podběl – a už nebudete kašlat,“ volá hned
už ode dveří.

Maminka dá prst na ústa a tiše hrozí Málince:

„Pst, babička spí!“

To Málinka jde už jen tiše po špičkách k posteli, kde spinká babič-
ka – s tím věčným úsměvem ve spokojené tváři.

„Pst, babička spí, nebuď jí!“ varuje opět maminka. „Babička moc kaš-
lala a teď usnula. Přej jí klidu!“

To Málinka pohladí jen mírně babičku po bílých vlasech a povídá ti-
še mamince:

„Ale ten podběl babičce uvařím,“ a jde k plotně, kde staví hrnek
s vodou a usedá si k babičce.

Vchází tatínek.

„Právě mně dal listonoš psaníčko z Prahy. Copak píše asi Jandovi?“
Rozlepuje obálku, zasedá za stůl, přistupuje i maminka s vykasánými

rukávy, usedá na druhou židli, a to by nebylo celé, aby jí nevlezl na klín malý Janek, a že bude také číst. Málinka napjala uši. Co asi píše?

„Kdo psal, co psal?“ ozvala se u dveří Gabra.

„Poslouchej – a buď tiše – babička spí!“ napomenula ji matka.

Tatínek tiše četl:

Drazí rodiče, zlatá babičko a děti!

Tak Vám dáváme radostnou zprávu vědět, že máme malou dcerušku. To jsme Vás překvapili, co? Dívenka je zdravá – hezká jak obrázek a má takové zvláštní veliké oči. Bude mít staročeské jméno: Ludmila. Její maminka je také zdráva a jen se těší, že vy, drahá maminko, budete své vnučce kmotrou. Tož přijed'te jistě, maminko! Zvu vlastně všechny. Ať přijede celá rodina...

„Svatá panno!“ zavzlykala maminka. „A já tam u Ludvičky ani nebyla!“ zavzlykala znovu. „A dceruška to je! Vždyť tatínku, ty jsi dědečkem...“

Tatínek nebyl schopen už ani dál číst. Teprve po chvíli dodal:

„A ty jsi babičkou!“

Gabra ještě u dveří se ozvala:

„Málino, my jsme dvě tetičky.“ Rozběhla se k Málíně, obě si padly kolem krku a zavzlykaly.

Po chvíli Málinka vyškytla, ukazujíc na bratříčka:

„A náš Honza – je strýček.“

„Čo to šem, maminko, čo to šem?“ hlásil se Jenda k slovu.

„Strýček,“ přivinula ho k sobě matka.

„Já su stlýček!“ zajásal Jenda a skočil na zem. Potom se točil do kolečka a pořád křičel: „Já su stlýček!“

„Budeš zticha!“ napomenul ho tatínek. „Babička spí a ty tady děláš takový cirkus. Poslouchejte a já budu číst dál.“

Tu se obě dcery ztišily, držely se v objetí a nahlížely do dopisu.

Tatínek opět nahlas četl a s údivem zvedal obočí:

... a když už mám rodinu, musím se také náležitě o ni postarat. Zakoupil jsem právě na Šumavě velkostatek a je při něm prostorný zámek.

Zámek tedy je, ale panstvo do něho schází! Já musím zůstat v Praze v nemocnici a žena s dítětem mne neopustí. Budeme tam vždy tedy jen v létě. A tož bych vás velice prosil, tatínku a maminko – přestěhujte se k nám – do zámku!

„Jé, jé, jéminánečku! Do zámku!“ zase vykřikly obě dcerky. „Jak hra-
běnky!“

„Já to nemóžu pochopit,“ vydechla Málinka.

„Ukažte, tati, já to Málince přečtu,“ chtěla Gabra po otci dopis.

Ale otec dopis nedal. Vždyť ještě nebyl se čtením hotov. A tak pokračoval:

Tatínku, při velkostatku je také pivovar. No, pana sládka byste tam sice nedělal, ale přec jen byste na vše dohlédl, však pivo vaříme dobré!

„No, tohle si nechám líbit!“ smál se tatínek na maminku, která překvapením jen spínala ruce.

Pro babičku bychom upravili tichý pokoj v levém křídle zámku..., pokračoval v psaní doktor Janda, proti sluníčku s výhledem do polí a na louky, kde je pořád vše zelené. Však pokojů máme dost, jen v prvním patře je jich čtrnáct a babička si může vybrat...

„Už jsem si vybrala,“ ozvalo se tiše z lůžka. Všichni se otočili k babičce. „Je to pokojíček – kde je také pořád sluníčko i kde roste zelená travička. Je to...“

„Ale babičko!“ přerušil matku její dobrý syn.

„Je to v Meziříčí, tam za tou zdí – kde stojí uprostřed kříž a na něm je napsáno: Pokoj vám...“

„Babičko, babičko!“ pochopily obě dcerky a žalostně se rozplakaly. „Pojedete s námi, nosit vás budeme a nebudete muset chodit.“

„Mé zlaté děti!“ hladila dcerky, které si k ní klekly, po vlasech.

„Já zůstanu doma. Cítím to a vím to.“

„Ne, ne, ne! Enom co vyštuduju. Počkejte!“ plakala usedavě Málinka, jako by tušila, že se jí boří sny, a bylo jí, jako by se jí propadávala půda pod nohama. Chtěla zadržet babiččinu nemoc, její věk, chápala však život i smrt, ale nestála nikdy tak blízko skutečnosti.

„A hned vám uvařím medicínku, má drahá babičko, však už sa voda vaří – já přinesla z Obory podběl.“

„A já kopřivy,“ dodala Gabra. „Uvaříme to dohromady!“

„Dobře děti, dobře, ale chvíli u mňa počkejte – něco vám povím. – Co kdyby pak najednou mně nechtěl jazyk sloužit? Medicínku mi uvař, zlatá Málinko, ty moje беруško!“ Tiskla děvčátka k sobě a zaslzela. „Ale proti smrti – není léku.“

„Nemluvte tak, babičko!“

„A vy myslíte, že se smrti bojím? Kdepak! Je mi tak, jako bych po pilné práci šla k odpočinku. Matka Země volá své dítě nazpět. Bude se mne tázat: Cos dobrého vykonala na světě, Františko? A já klidně odpovím: Vychovala jsem tatínka – předobrého člověka –, a pak jsem pomáhala vychovávat mamince vnoučátka. A všechny jsou hodné, bohumilé, a žádné nezdary! A maminka Země mi odpoví: Dost jsi vykonala a můžeš si jít odpočinout. Pojd' spat,“ babička se odmlčela a děti byly tichy.

„Jen jedna věc by mne na tomto světě mrzela,“ dodala pak s úsměvem. „To kdybych umřela před prvním. Pořád si šetřím na pohřeb a pořád nic nemám... No, Pánbiček mne měl vždycky rád, a tak nedopustí, aby vaši rodiče měli se mnou velkou starost...“

„Ale babičko!“ ozval se tatínek. „Nemluvte tak! A ještě okřežete, uvidíte!“

„No, dej Pán Bůh! Ale jistota je jistota! Pojd'te sem, dětičky! Dejte sem hlavičky – požehnám vám – i třeba když hned neumřu.“

Dcerky nastavily své ustarané hlavy – a babička jim na čela udělala křížek. Potom pohládila Jendu, požehnala mu a povídala:

„Ten budiček, cos měl tak rád, až umřu – je celý tvůj i s panáčkem,“ usmála se.

Posléze požehnala směrem k oknu a povídala:

„Těm, kteří tu nejsou – i té malé Li-duš-ce – žehnám, vyříd'te jim to.“

Pak se babička zadívala na vše dlouho, předlouho, tím neskonale milým úsměvem a velkýma očima, které žádná z vnuček nezdělala a které měl otec tak rád, tak rád.

„Lele, pavúček–“ ukázala Gabra ke stropu, odkud se pavouček soukal k babiččinu loži – až jí usedl na prsa.

„Má – maminka –“ zašeptala babička.

V klidu a míru odpočívala na loži a s vyrovnaným úsměvem pohlížela na vše kolem a tiše se modlila, a Málinka se radovala, že babička krásně vypadá...

Přece však jen Pán Bůh babičku ještě pár dnů hezkých zachoval. A to už bylo po prvním a babička, uklidněna, poroučela svou duši Pánu Bohu...

„Pst, babička spí!“ prikazovala maminka dětem a ukázala jim babičku jednoho rána jako světici s klidným úsměvem na tváři mezi samým kvítím a svatými obrázky.

Dcerky tak hořekovaly, tak plakaly, až si vlasy z hlavy trhaly. Jen otec chodil vážný, moudrý, každého ke klidu a rozvaze nabádal, až ho Málinka obdivovala. Je to přece tatínkova matka!

Jí, Málnice, kdyby – nedej Pán Bůh – maminka umřela, snad by si srdce z těla Málinka vyrvala a utíkala by do dalekých pustin a pořád by jen běžela, až by spadla někam do propasti. A tatínek? Chodí vážný, vše obstarává, posílá telegramy a těší maminku, která věrně slouží jeho mamince až do hrobu...

„Přijedou Mackovi,“ povídal tatínek, „děvčata, jděte je vyhlížet!“ – posílal dcerky, které jen pořád stály u babičky, u jejího posledního lože. Stály jako přimražené a hleděly s údivem na ten posvátný klid v babiččině tváři, na ten blažený úsměv člověka, který svou práci dobře vykonal...

„Jděte přece – Fanoušek přijede – před chvílí přijel vlak,“ znovu je napomíná tatínek.

„Fanůšek!“ podívala se děvčata na sebe a něco jako radost proběhlo jejich dušičkami. Vzaly se za ruce a běžely – utíkaly – co mohly – k nádraží.

Ani neběžely daleko. Už za kapličkou sv. Rocha ve Vrbenské ulici spatřily dvě známé postavy. Fanouš a Valča!

Fanoušek kus napřed – s dvěma ohromnými krabicemi, Valča kus za ním, jak mu nemohla stačit.

„Fanůšku! Fanůšku! Babička nám umřela!“ Padly mu obě dcerky okolo krku a nebyly k utišení. Bolest našla v slzách úlevu a musela z duše ven – ven!

Fanoušek nějak divně mrkal očima, a pak jako by neslyšel, co povídají, řekl:

„Dcerky, já vám vezu klobouky!“

Co? Co to bylo? Slyšely dobře?

„Klobúky?“ otázaly se obě najednou.

„A jaké krásné! Tmavomodré, no, hodně tmavé. A až si potom – no, víte – dáte na ně pestrý proužek kopaničářské výšivky z Čarovné země, co vám tamhle veze zase Valča, no, to budou nějaké klobouky!“

„My máme klobúky!“ zajásala od srdce Gabra. „To je moje staré přání.“

„A moje taky,“ vydechla Málinka.

„Honem – kde sú ty širáky?“ točila se Gabra po krabicích. Fanoušek jí je obě podal a zatím došla také Valča, a sotva se s ní sestry přivítaly, hned chtěly na ní pestré kopaničářské pásy, ale to musely počkat, dostanou je až doma. Gabra to vzala se škatulemi domů klusem a Málinka se vracela už také s úsměvem ve tváři.

„Bůh tě sem poslal, zeti,“ vítal Fanouška otec. „Ujmi se těch děvčat a dělej, co můžeš. Jsou zdrceny.“

„Určitě, spolehněte se!“

„Táto, to bude plpáček! Enom aby mně seděl!“

Otec, vida rozradostněné děti, oddychl si.

„Fanoušku, dobře to s dětmi umíš,“ pošeptal mu a poklepal mu na rameno.

Gabra s Málinkou už stojí před zrcadlem, nasazují si své nové klobouky, pořád se točí dokola a tuze si libují.

„A na to musel přijít Fanoušek, aby nám klobouky tak pěkně seděly,“ libovala si Gabra.

Sestra jim přinesla krátké černé závoje a ozdobila jimi klobouky.

„To jen tak na ty první dny, potom si vezmete tuhle ty pestré stužky,“ stál už opodál Fanoušek a chválil pestré vyšívání, které už držel v ruce. Dcerky zajásaly, jak se jim vyšívání líbilo.

Gabra je však ustrnuta nad závojem. Líbí se jí znamenitě, vypadá v něm vznešeně a Málinka se závojem si dá také říci. Visel oběma jen tak malinko přes oči a kolem klobouku byl ovázán jako stuha. Zato v zadu pak visel až do půli zad.

„Ne, toto ogaři ešče neviděli,“ vrtěla hlavou Gabra. „A co Věna?“ začervenala se.

„A já sa idu ukázat babičce,“ rozpomněla se Málinka, pak se ale zarazila a všecka se zachmuřila. Pohlédla smutně po přítomných.

„I jen se babičce ukaž!“ povídal jí Fanoušek.

„A tu pestrou stužku jí také ukaž! Jéje, ta se jí bude líbit! Já ti ji položím přes závoj, tak dej pozor, ať ti nespadne!“

Tak to udělali a dcerky ukázaly babičce závoj i pentličku a musely držet hlavu hezky zpřímá, aby jim pentličky nespadly, a bylo to tak dobré.

Dobře se klobouky osvědčily i při pohřbu. Dcerky šly za rakví a stále se jim zdálo, že se jim klobouky bud' nadzvedají, nebo zas zapadají za uši, a zas je šimral závoj a tu zas zjistily, že si je ogaři tuze prohlížejí. A to zvedly hlavy – ať ogaři vidí, že ony mají závoje a hlavy rostlé do klobouku, a ne do námořnické čepice!

Však po pohřbu obě hned čepice na kousky rozstříhaly, aby maminka viděla, že ony budou nosit jen a jen klobouky.

Náležitě jim slušely. Věna Kovářů to opakoval Gabře, kdykoliv ji za den aspoň pětkrát potkal. Už byl v Meziříčí na škole a Gabra se mu smála, že se učí učit. Nejvíce se Kovářovi líbilo kopaničářské vyšívání, když dcerky po týdnu odložily závoje.

Už také věděl, že dcerky nepojedou do Čarovné země, ale do Čech.

„Od té doby, co jste mi říkala, že pojedete do Čech, nemám pokoje. Bojím se, že vás ztratím... Vím, že vás mám nade všechno rád, a také vím, že tam pojedu za vámi...”

„To by vás naši hnali, neptajte sa! Co byste tam dělal? My v Praze dlouho nezostaneme, pojedeme na Šumavu.”

„A kde budete studovat, Gábinko?”

Gabra se strašně začervenala. Ještě nikomu neřekla, jaký má tajný úmysl. Ale Kovář to na ní poznal.

„Pravda, že už nehodláte studovat?”

„Něco takového. Přijde na to, až co řeknú moji rodiče. Ale přiznám sa vám, že o moc radši vařím.”

„To jsem rád, to jsem rád. Tak jsem si to představoval. A já se dám přeložit na Šumavu za vámi.”

„Na mů dušku, já sa vás nezavím, jak je vidět,” dívala se Gabra někam do země a tváře jí hořely.

„Nezavíte. Mám vás rád víc, než si myslíte, a jak mne už znáte, žádný veselý mládenec nejsem. Počkám si na vás...”

„Hm, dajte pokoj, vy jeden, no, ale víte, když do toho nic nevleze a nenamluvíte si inu – no, tož šak – vem to čert –, můžete sa potom přijít optat naší maminky...”

„A kdy, kdy mám přijít?” hleděl rozradostněný Věna na Gabru.

„Gabro, kde jsi, pojd' honem domů! Nebo mám na tebe přijít s vařechou? Snad se zas negaláníš? Na to máš ještě moc času. Tak za pět neb šest roků!” volala maminka.

„Tož už slyšíte, kdy! No, ale já dúfám, že maminka nějaký ten rok sleví, ale musíte sekat latinu! Esli sa dovím, že sa inde galáníte nebo ste flamen-dr a mňa balamutíte, tož kakrillion element, budete sa mět po pěti.”

Kovář vzal děvče za ruku a ujistil ji vřelým, věrným citem a upřímností čistého srdce. Nikdy by Gabru nemohl oklamat. Chtěl dívku k sobě přivínout a políbit. Ale Gabra se mu prudce vysmekla.

„Opovažte sa! Pusa! Taková nehygienická věc! Co si myslíte?”

Ale Kovář políbil děvče na čelo, ať chtělo, nebo nechtělo. Vždyť to bylo na rozloučenou.

Gabra utekla domů a utírala si už cestou čelo kapesníkem. Červená byla jako krev, a když za sebou uslyšela: „Na shledanou Gábinko,“ zahubovala:

„Zatrackaný ogar škaredý! Ešče to maminka na mně pozná a bude zle!“

Běžela všechna ještě v rozpacích a červená jako růže k zrcadlu a zle se poděsila:

„Je to vidět! Na čele červený flek! To sa musí umýt!“

Gabra myla, drhla „červený flek“, vodou, mýdlem, žíněným kartáčkem, ale flek byl ještě červenější, až si toho maminka všimla.

„Co to máš, prosím tě, na čele?“

„Ale safra, mami, to bude asi od klobúka –“ zalhala si Gabra a byla jak plamen...

Zatím tatínek doma skládal inzerát do novin na prodej svého domu a pořád se mu to nějak nedařilo.

„Tati, já vám to složím,“ nabízela se Gabra. „Pěkně a lacino, uvidíte! Já už to umím!“ Inu, měla už zkušenosti, když prodávala Málinčiny „Okultní vědy“.

Tatínek jí to tedy svěřil.

Tak nerad svůj dům prodával! Byl v něm šťasten, spokojen se svými radostmi i boly, jak je život nese.

Šel se projít raději po zahradě, po dvoře a cítil, jak je mu ta rodná moravská země drahá. Zatím co Gabra skládala inzerát, tatínek se sešel v zahradě s Málinkou. Také se tu procházela s očima plnými slz a hladila kdejaký květ, strom i lavičku, kde s babičkou sedávala.

„Tatínku, že nám bude v tom zámku moc smutno, pravda?“

„Milé dítě, nerad odtud odejdu, ale nejde to jinak. Musíme se obětovat pro Ludvičku a jejího muže. Ten rozum z toho mám, že zeť potřebuje na statku otcovskou péči o všechno. A kdo ji má tedy dát, ne-li já, když on už svého otce nemá? Právě jsem mu sdělil, že vše prodávám a pak hned – odjedeme.“

„A jak to prodáváte?“

„Inzerátem, Gabra už jej skládá. Mně to nějak nešlo. A kdo ví, jací kupci přijdou, budou nám utrtovat a všechno hanět...”

„Jak by to bylo možné? Co by tu haněli? Vždyť je to tu tak krásné!“ rozhlížela se Málinka kolem. Hle, jejich dům! Široká střecha, jako by chtěla jak kvočna skrýt pod svá křídla všechny své obyvatele a hlavně děti. Hled'te, zápraží – kde skotačí právě Jenda, kde ony s Gabrou si tolik pohrály. A tamhle pod kalinou lavička, co se zde Málinka nasnila! A ta jabloň na dvorku! Vždycky plná jablek a na jaře toho květu! Pod ní nejraději sedávala babička. I ta studna. Dřív bývala na okov a to se Málinka něco nahleděla do hlubiny! Pořád čekala, zda se ukáže žabí král, jako v té pohádce. V koutě dvora jsou chlévy. Herka! Co s ní bude? To je jediná jistá věc, že si ji Gabra vezme s sebou třebas i do zámku. Herka patří k rodině jako inventář, nic platno!

A za zahradou je pole. Co je na něm zeleného, to je všechno maminčina práce. Vzadu kus obilí, vpředu brambory a mezi nimi všechna možná zelenina. Taková vzácná půda – samý humus – nános Bečvy – jak tatínek říkává, a ten že by jen tak zahálel? A tak se mamince rodí mezi brambory mrkve obrovské jako ruka, petržel, celer, kapusta, zelí a okolo brambor se na tyčích ovíjejí zelené fazole, jež Málinka tak ráda se smetanou.

A u kompostu bývají na podzim ohromné dýně, ty, z nichž je ten výborný kompot, jemuž tatínek říká „moravský ananas“. I zelí k pečené kachničce je z nich dobré. Málinka to dobře ví, ó já, a tatínek také!

Málinka se zadívala na tatínka.

Stál tu na zahradě, zrovna tak zamyšlený jako ona. Měl jistě také podobné myšlenky.

„Odejdu odtud jen z lásky k dětem,“ povídal tiše.

„Prodáme to neradi, ale prodáme.“

„Prodáme svůj domov,“ zasněně odpovídá Málinka.

„Tati, já mám sestavený prima inzerát, tu sa podívejte!“ Gabra ukázala oběma lísteček.

Tatínek a Málinka četli:

„Pr. chal. boh. čl. Zn.: „Hod. peň.““

Oba se museli zasmát.

„Co to vlastně má znamenat?“

„No, co? Prodám chalupu bohatému člověku, pod značků ‚hodně peněz‘. No, šak to nedáme lacino, pravda? A ty zkratky sú tentokrát‘ múdré, to každý pozná, já už mám zkušenosti s gramofonem.“

„No, na tohle se asi žádná moudrá hlava nepřihlásí,“ míní tatínek, dívaje se s úsměvem na inzerátek.

„No, šak nech to koupí hlupý, mně to vadit nebude, enom když...“

„Já su iného názoru,“ říkala Málinka. „Když mám něco, co mám ráda, tož to zas svěřím někomu, kdo je hodný a kdo to bude dobře opatrovat. Já bych ten inzerát ináč složila a dost možná, že by sa přihlásil dobrý člověk.“

„Tož to slož!“ poplácal ji otec po rameni. „A já si potom jeden z nich vyberu, případně upravím.“

Málinka si sedla na lavičku pod kalinu, zamyslela se a psala:

*Prodám svůj milý domov,
rodinný dům se zahradou a polem,
s jabloní na dvoře a lavičkou, stolečkem
pod kalinou, dobrému člověku, který jej
bude mít tak rád jako já.*

Zn.: „Jdu za dětmi“.

A tak se stalo, že již během týdne nadučitelovi svůj domov prodali. Prodali – ale dobrému člověku! Také takové rodině, jako byli oni – s dětmi, kterým se inzerát tak zalíbil, že dávali ihned zálohu.

A teď už jen cesta do Prahy! Do Prahy! Co kouzla tato dvě slova obsahovala. Do Prahy!

Zlatá, vysněná Praha!

Od profesorky Zlatovlásky tolik opěvovaná a milovaná. Dětem tak drahá, jako matička...

Splní jejich sny? Málinka tam dostuduje a Gabra se bude učit vařit. Budou obě spolu nejdříve v Praze – budou chodit po Staroměstském náměstí, uvidí památný orloj – půjdou na Vyšehrad a budou snít o kněžně Libuši. Z Vyšehradu uvidí Hradčany, sídlo českých králů, a uzzří Vltavu. Budou vidět věže a věžičky a ony tam budou doma, v Čechách, v Praze.

A až užijí Prahy, pojedou na ten zámek na Šumavu. Gabra tam zůstane a Málinka se vrátí do Prahy, bude u sestry a bude studovat lékárnictví, a ovšem bude chovat také malou Lidunku. Jakápak asi je?

Ta otázka probíhala často myslí všech. Maminka jí byla sice kmotrou, ale nejela do Prahy, dala se zastupovat. Nemohla opustit babičku...

Však už Lidunku brzy uvidí a užije jí dost. Bude ji mít ráda, jako všechny své vlastní děti, tak jako jen babička může mít svá vnoučátka ráda...

Blížil se již den odjezdu. Zbývalo již jen několik dní. Maminka balila a utírala si oči. Tatínek někam odešel.

Děvčata též balila a každá měla ve svém ranečku několik památek po babičce. Gabra si schovala pero s babiččinu klobouku a fotografii a Málinka tam měla už babiččinu blůzičku, která jí nejlépe slušela, sukni, šátek, papuče, modlitební knížku, fotografii a pořád toho měla ještě málo. Najednou se tukla do čela. Pak běžela na zahrádku, vzala do ruky malý kořenáč, jichž v rohu zahrady stálo několik, a byla ta tam.

Málinka šla nejdříve do Obory. Tam natrhala tolik květů, větviček a jiných bylin, že toho byla plná náruč. U potůčku dole pak vytrhla ze země trs pomněnek a rozdělila je ve dvě.

A pak šla – klusala ke hřbitovu. Vešla branou a proplétala se mezi hroby. Nerada chodívala po hlavních pěšinách.

Lépe bylo mezi hroby. Je to tak, jako by si člověk s nebožtíky lépe rozuměl. Šla tiše – na hřbitově nebylo živé duše – vždyť bylo k polednímu. Zhlížela se na známé nápisy náhrobní. Loučila se s nimi.

Zastavila se u známého studentského hrobu. Chvilí stála zaražena, než si to vše v hlavě srovnala. Ach, Bože, to bylo dojmů! Co se zde naplaka! Ale teď – dobře to dopadlo. A tomu nešťastníku, jenž zde leží, dej

Bůh lehké odpočinutí! Málinka se sklonila, vyňala dvě kvetoucí větvičky z kytice a položila je na hrob. „Odpočívej v pokoji!“ dodala a pak se blížila tiše k babiččinu rovu. Málinka jde, vzpomíná na svou babičku, kterou tak vroucně milovala, na všechna její čistá slova i poslední požehnání.

„Splní se ti vše, drahá babičko, taková budu, jak sis přála. Hodná, pracovitá, tak, abych jednou mohla říci: Dobře jsem svůj úkol na světě splnila...“

Málinka pohleděla k babiččinu hrobu. Co to? Co je to tam? Kdo to tam klečí? Kdo to tam vzpíná ruce a hořce pláče? Vidí a slyší Málinka dobře? Vždyť je to sám jejich tatínek!

Tatínek! Tatínek! Ten jejich statečný táta, který při odchodu babičky byl tak statečný, že neplakal, ba naopak, každého těšil, a nyní zde klečí, jak to malé děcko, a pláče a pláče.

„Ach mámo, mamičko, promluvte slovíčko!“

Slyší Málinka ta prostinká slova, která tolik dojímají. Tatínek pláče, pláče pro svou maminku. A Málinka ho nemůže potěšit. Nemůže.

„Tatí, tatí – nejste náhodou tady?“ ozvalo se od hlavní cesty.

Tatínek sebou trhl a rychle otřel slzy.

„Tatí, maminka mě sem poslala, že beztak budete tady. Ludva přijela z Prahy s Toníkem aj s Lidušků! Máte jít honem domů!“ křičela Gabra, ať to bylo třebas na hřbitově. Tolik měla v sobě radosti a chuti do nového života.

„Jsem tu – však už jdu,“ ozval se tatínek. „To je překvapení! Můj Bože!“ a to už Gabra běžela k němu.

„A já su takéj tady. Byla jsem hen až hoře, šak sem t’a až tam slyšela,“ usmívá se Málinka na Gabru i na tatínka a dělá, že letí až z bůhvíjak opačného konce, jen aby tatínek nepoznal, že viděla, jak plakal.

„Tak se, drahé děti, rozlučte s babičkou a půjdem přivítat Lidunku,“ řekl tiše tatínek.

Dcerky poklekly vedle tatínka – každá z jedné strany a čistý „Otče-náš“ se nesl od babiččina rovu. Tatínek pohladil rov a zahleděl se naposledy na prostý pomníček, kde byla vyryta slova: „Pst, babička spí...“

„Já jsem si sem vzala malučký kořenáček; já si chci vzít hrst hlíny z babiččiného hrobu na památku s sebou a zasadím si do něho tyto pomněnky, a tyto zas – ukázala na druhou polovici trsu – zasadím babičce na hrob,“ povídala Málinka.

„Já jsem také vzal již trochu hlíny,“ ukázal tatínek Málince krásnou perleťovou krabičku, kterou držel v ruce.

Málinka vděčně pohlédla na otce.

„Přece bude babička s náma, pravda?“

„Bude – a v duši celá. Ale pomněnky si zasadí, to bude zas vzpomínka pro vás. Bude to krásné,“ dodal ještě otec. „Vidíte ten keř růží uprostřed hrobu?“ ukázal otec doprostřed hrobu. To je kytice od jejího syna – na rozloučenou.“ Dcerky pohlédly na ohnivý keř červených růží, nově dovedně zasazený. Pocítily, jak dobrého otce mají... Podívaly se naň laskavě. Otec se jim dlouho zadíval do očí, a pak povídal: „Škoda jen, že nemáte některá po ní oči. Po těch se mi bude stýskávat...“

„Mně takéj,“ dodala Gabra. „Všude na nás hleděla.“

„Babička měla krásné oči,“ usmála se Málinka. „Takové upřímné, veliké a udivené a takové pravdivé. Ale já su ináč po ní,“ chlubila se Málinka a nabírala trochu hlíny.

„A já takéj, aspoň podle rozumu,“ usmála se Gabra, „každý to praví.“

Tatínek došel domů už zcela kliden a všecek blažen očekáváním drahé návštěvy. Vždyť bude vítat svou první vnučku! Jakápak asi je?

Sotva otevřeli vrata do dvora, srdce jim v těle poskočilo. Liduška v mamčině náručí vyšla dědečkovi a tetičkám naproti.

Tatínek stanul a nebyl schopen ani slova. Zahleděl se na usměvavé dítě v peřince, takové okaté a černovlasé a radostně vykřikl:

„Babiččiny oči!“

A pak vzal dítě do náruče a líbal je jako znovuzrozený. „Jsou to ony! Kulaté, udivené, upřímné, milované babiččiny oči! Vrátily se mi a zas na mne budou hledět!“

„Vidíš, Lidunko, to je tvůj dědeček!“ ukazovala Lidunce Ludva dědečka, který byl snad v desátém nebi.

„A toť sú dvě tetičky!“ ukazovaly na sebe Gabra a Málinka.

A to už malá Lída putovala z ruky do ruky, obě se o ni tahaly, div ji nevytřepaly z peřiny. Lída mručela a zase se smála a Gabra uznala, že se hodí do rodiny, když má černé vlasy a hlavně ty babiččiny oči. To už se tatínkovi na světě stýskat nebude.

„A hen máš strýčka Honzu!“ ukazovaly dcerky na malého Jendu, který něco rozbíjel kladivem na špalku.

„Propánakrále, budíček!“ Tatínek se k „strýčkovi“ Honzovi rozběhl, ale budíček již nezachránil.

„To je můj budíček, babička mně ho dala. A je tam panáček a je, podívej sa!“ ukazoval tatínkovi na jakési šrouby a pera uvnitř hodin.

„Babička nelže!“

„Ne, babička nikdy nelhala. Bud' jí čest a chvála,“ dodal tatínek a přestal se zlobit.

To už se vítal švagr s dcerkami, které se hrozně upejpaly, ale přece jen si daly říci a brzy se s ním spřátelily.

Málinku, tu hned bolel zub a břicho a tu měla škrábanec a bolení hlavy nebo píchání v lopatce a doktor Janda musel poučovat a léčit. Tak se krásně bavily i při tom stěhování – po cestě do Prahy, která byla pro dcerky vytouženým snem, ač Moravu nade vše milovaly...

A když jim doktor Janda ukazoval z vlaku obzory české krajiny, Málince se sevřelo hrdlo a nemohla dojetím promluvit.

Když potom přijeli do Prahy a vystupovali, Málince se zdálo, že stojí na posvátné, zaslíbené zemi. Při prvním kroku se sklonila – a hluboce dojata políbila tu drahou českou zemi, která té chvíle se stala jejich domovem...

Slovníček nářečních výrazů

Galánit – chodit s milým, randit
Hárest – vězení, arest
Hen – támhle
Henkaj – tady, tam
Hůra – půda
Klevetnica – klepna, drbna
Lepanec – záhlavec, pohlavek
Nalepancovat – napohlavkovat
Naozajsky – opravdu, skutečně
Neodeplený – neodbytný, vlezlý
Nezdoba – neplecha, nezbeda
Ogar – kluk, chlapec
Perendit – pelášit, hnát se
Plpák – vysoký plstěný klobouk z Valašska
Trúbel – trumbera
Uščuřovat – ušklíbat
Vaječnica – smažená vejce
Včil – nyní
Začestovat – přísahat
Zatrackaný – zatracený, zpropadený
Zemňák – brambora
Zašubrat – zašpinit

Amálie Kutinová
Gabra a Málinka – galánečky
5. díl

Edice Literatura pro děti
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 26. 3. 2018

ISBN 978-80-7587-530-3 (epub)
ISBN 978-80-7587-531-0 (pdf)
ISBN 978-80-7587-532-7 (prc)
ISBN 978-80-7587-533-4 (html)